

Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēde

2017. gada 5. septembrī

turpinājums

2017. gada 6. septembrī

Sēdi vada

Latvijas Republikas Satversmes tiesas priekšsēdētājas vietiece

Sanita Osipova

S. Osipova.

Labdien! Satversmes tiesa šodien turpina lietas Nr. 2016–14–01 izskatīšanu.

Tā kā pagājušajā tiesas sēdē tika lemts par papildus pieaicināto personu pieaicināšanu un viena no pieaicinātajām personām, Tieslietu ministrijas pārstāve, uz izskatīšanas sākšanu nebija, tad šobrīd mēs pārliecināsimies par personībām un par pilnvarojumiem.

Un tāpat es lūgšu pirmo Tieslietu ministrijas pārstāvi Medinas kundzi.

Pieaicinātā persona Jānis Reirs. Lūdzu, uzrādiet savu personu apliecinošu dokumentu. Paldies.

Dana Reizniece-Ozola. Paldies.

Kārlis Šadurskis. Paldies.

Un Latvijas Bankas pārstāvis un viņa pilnvarojums pārstāvēt Latvijas Banku — Kušnera kungs. Paldies.

Tālāk nākamais procesuālais jautājums, kas ir jāizlemj. Satversmes tiesa vakar tika iepazīstināta ar pieaicināto politiķu dienas kārtību un tāpēc ir ierosinājums mainīt pieaicināto personu uzklausišanas kārtību. Bija izteikts lūgums, lai Reiznieces-Ozolas kundze šodien ir pirmā.

Un tāpat ierosinājums pēc tam, kad mēs esam uzklaušējuši Finanšu ministrijas pārstāves Robežnieces kundzes atbildes uz jautājumiem, kā nākamo mēs aicināsim Reiznieces-Ozolas kundzi, pēc tam Jānis Reirs, pēc tam Kārlis Šadurskis, nu un pēc tam aiziet ministrijas iecerētajā kārtībā, kā mēs iepriekš to bijām pagājušajā sēdē vienojušies. Vai tiesnešiem ir kādi iebildumi? Tiesnešiem iebildumu nav. Atbalstām.

Pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem?

A. Leškoviča.

Nav iebildumu.

S. Osipova.

Paldies. Saeimas pārstāvjiem? Nav. Paldies.

Tā. Šobrīd aicināsim tātad uz jautājumiem atbildēt Finanšu ministrijas pārstāvi Robežnieces kundzi.

Vai tiesnešiem ir vēl kādi jautājumi Robežnieces kundzei? Lūdzu, tiesnesis Neimanis.

J. Neimanis.

Man jums jautājums. Es redzēju tātad šajā likumprojektā jūs kā sagatavotāja. Varbūt jūs varētu pastāstīt... tā kā šis izskanēja arī viens no argumentiem, ka likumprojekta sagatavošanas process ir bijis ļoti īss un sasteigts. Kad jūs faktiski sākat šo darbu pie likumprojekta un kādos termiņos?

D. Robežniece.

Jā, labrīt.

Kā jau vakar tika teikts, lēmumu Ministru kabinets pieņēma 2015. gada augusta beigās par šī likumprojekta iekļaušanu Budžeta likumprojektu paketē. Bet konsultācijas un debates par iespējamo likumprojektu saturu un risinājumiem, kas tajā iekļaujami, bija jau uzsākti pirms Ministru kabineta formālā lēmuma pieņemšanas. Un faktiski pirms tam jau iepriekš bija bijušas debates arī citos formātos. Līdz ar to tiklīdz bija šis formālais uzdevums saņemts, arī likumprojekta iestrādes tika iekļautas likumprojekta tekstā un atbilstoši budžeta grafikam iesniegtas uz 22. septembra sēdi, ja nemaldos. Tā kā varētu teikt, ka strādāts pie likumprojekta teksta bija gandrīz veselu mēnesi un līdz ar to es domāju, ka tas ir diezgan pietiekams laiks, lai arī sagatavotu tos risinājumus, kas jau bija iepriekš tā kā pārrunāti un bija jau skaidra pozīcija, kādā veidā viņus likumprojektā iekļaut.

J. Neimanis.

Paldies.

S. Osipova.

Tā, vēl tiesnešiem ir jautājumi? Lūdzu, Ziemeles kundze.

I. Ziemele.

Paldies. Labrīt! Man radās vēl trīs papildus jautājumi.

Pieteikuma iesniedzēju pārstāvji vakar minēja gan tādas Latvijas starptautiskās saistības kā konvencijas par nodokļu dubulto neaplikšanu, gan arī Eiropas Savienības regulējumus. Un mēs varbūt nespējam vakar to izrunāt līdz galam, bet jūsu

skatījumā, kā tas īsti ir? Tātad šis solidaritātes nodoklis gadījumā, ja cilvēks vēlētos paiet zem dubultā neaplikšanas režīma, vai šis solidaritātes nodoklis skaitītos vai neskaitītos? Kā jūs uz to skatāties?

D. Robežniece.

Finanšu ministrijas viedoklis par šo jautājumu bija sūdzības iesniedzēju iesniegtajos papildu materiālos iekļauts. Un faktiski tā situācija mūsu vērtējumā ir tāda, ka, pirmkārt, konvencijās... nodokļu konvencijas, kas ir divpusējas un tiek noslēgtas starp divām valstīm, parasti tā pieeja ir, ka tiek uzskaitīti visi tie likumi, uz kuriem konvencija attiecas, tie ir ienākumu nodokļi pamatā, par ko tiek slēgtas konvencijas. Pēdējā laikā gan ir parādījusies prakse arī attiecībā uz netiešajiem nodokļiem ietvert normas par informācijas apmaiņu, ja tādas valstis ir... ja tās valstis, ar kurām tiek slēgts līgums, nav Eiropas Savienības dalībvalsts, jo Eiropas Savienības dalībvalstu starpā informācijas apmaiņas jautājumi ir noregulēti. Lūk. Un, ja kāds nodoklis konvencijā ir minēts kā nodoklis, uz kuru tas attiecas, tad nepārprotami konvencija tiek piemērota un dubultā nodokļu aplikšana tiek novērsta. Bet, ja konvencijā nav pieminēta... ir norma, kas pasaka, ka ienākumu nodoklim līdzīgi nodokļi arī var tikt... uz šādiem nodokļiem arī var tikt attiecinātas konvencijas. Taču par šiem jautājumiem konvenciju valstīm ir abpusēji jāvienojas, ja parādās tāds pieprasījums piemērot konvenciju šāda veida citam nodoklim, kas nav konvencijā minēts.

Kā es sapratu vakar no dzirdētā, neviens no iesniedzēju pārstāvētajām personām, kas nav Latvijas rezidenti, acīmredzot šobrīd vēl nav gājuši ar lūgumu šo konvencijas normu viņiem piemērot. Līdz ar to, kamēr kompetentās iestādes nav savā starpā šo jautājumu risinājušas, mēs nevaram arī, mūsaprāt, Finanšu ministrijas prāt, uzsākt vienpusēji šīs konvencijas normu piemērošanu Latvijas valstī.

I. Ziemeļe.

Teorētiski, par cik jūsu pozīcija ir, ka tas ir specifisks ienākumu nodoklis, teorētiski jūs pozitīvi reaģētu uz šādu lūgumu?

D. Robežniece.

Jā, bet tur ir ļoti daudz aspektu, protams. Jo šis nodoklis, kā jau ir konstatēts, ir tāds hibrīdnodoklis, ja tā to varētu teikt, jo vienu daļu maksā darba devējs un vienu daļu tikai maksā pats darba ņēmējs. Un attiecībā uz darba ņēmēja maksājumiem šīs konsultācijas var notikt un viņām ir jānotiek, bet šobrīd vēl risinājumu nav tik vienkārši pateikt.

I. Ziemele.

Tad vēl viens jautājums saistībā ar Eiropas Savienības tiesībām. Atgriezoties pie šiem ārvalstniekiem, kas strādā Latvijā, kuriem tātad gada ienākumu apjoms ir tāds, ka viņiem būtu jāmaksā solidaritātes nodoklis, bet atbilstoši ES regulējumiem viņiem ir tiesības maksāt šo te valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu savā valstī, tātad savas pilsonības valstī, dzimtenē. Kā solidaritātes nodoklis darbojas tādā situācijā, ka viņi maksā šo obligāto iemaksu, teiksim, Igaunijā, bet strādā Latvijā.

D. Robežniece.

Pirmkārt, es gribētu teikt, ka droši vien Labklājības ministrija labāk varēs paskaidrot šo sociālo iemaksu regulāciju, kas ir Eiropas Savienības līmenī, bet, ja mēs skatāmies uz mūsu iekšzemes likumiem, Sociālās apdrošināšanas likumā ir normas, kas saka, ka nerezidenti, kas arī tiek nodarbināti pie ārvalstu darva devēja, bet viņu darbība notiek Latvijā, viņi pakļaujas Latvijas Sociālās apdrošināšanas likumam. Līdz ar to, ja viņš atbilst, viņš arī maksā sociālās apdrošināšanas iemaksas Latvijā. Un arī tā pakalpojumu daļa, kas viņiem pienākas atbilstoši Latvijā veiktajām iemaksām, vēlāk tiek ņemta vērā... es ceru, ka Labklājības ministrija, ja es būšu kļūdījies, paskaidros jums labāk... tiek ņemta vērā, nosakot arī pensijas apmēru. Kā mēs zinām, Eiropas Savienības dokumenti ir dažāda līmeņa, regulas ir tās, kas ir tieši piemērojamas attiecībā uz sociālās apdrošināšanas iemaksām, es neesmu droša, ka es zinu, vai tā ir regula vai direktīva, kas to nosaka. Bet princips ir tāds, ka ja, protams, atbilst kritērijiem, ko nosaka Eiropas Savienības dokumenti, tad arī maksājumi tiek veikti tajā vietā, kur tas tā kā paredzēts pēc Eiropas Savienības noteikumiem.

I. Ziemele.

Un visbeidzot tāds loģisks pēdējais jautājums no manis. Sakāt, lūdzu, jums ministrijā ir kaut kāda informācija.. es pieņemu, ka viņu varētu dažādos veidos iegūt, bet mēs pašreiz operējam ar ciparu 4000 maksātāju, 5000 maksātāju... Jūs minējāt, ka arī no gada uz gadu varbūtās tie nav tie paši maksātāji, tā izskatās, ja es nemaldos, jūs minējāt 37 procentus, varētu būt citi maksātāji... 2017. gadā, vai tiešām ir tā... nu, tā vienkārši paskatoties, ar aci uz Rīgas ielām... vai tiešām ir tā, ka mums Latvijā ir tikai 4000 vai 5000 cilvēki, kuriem gada ieņēmums ir tāds, lai maksātu solidaritātes nodokli? Vai jums ir pārliecība, ka jūs tiešām ar šo regulējumu un ar to sistēmu panākat to mērķi, kuru jūs gribējāt panākt?.. Ka tie visi ar lielajām algām solidāri piedalās sabiedrības labklājības celšanā?

D. Robežniece.

Tās personas, kas ir darba ņēmēji un uz kurām attiecas sociālās apdrošināšanas likums un arī pašnodarbinātie, uz kuriem attiecas sociālās apdrošināšanas likums, kas

ir sociāli apdrošinātās personas, viņu ienākumi tiešām tādi ir, kādu informāciju mēs esam iesnieguši, ka šis maksātāju kopējais skaits 2016. gadā bija 5933. Kas attiecas uz cita veida ienākumiem, kas ir pakļauti aplikšanai tikai ar iedzīvotāju ienākumu nodokli, nu... diemžēl man šobrīd nav šādas informācijas, bet, ja jūs minat kā kritēriju dārgās mašīnas, kas ir ielās, tad ļoti bieži šīs mašīnas ir pirktas nevis par personīgiem līdzekļiem, bet par uzņēmumu līdzekļiem un tiek izmantotas personīgām vajadzībām, tādēļ tas vien nav rādītājs, lai teiktu, ka personas ir ar daudz lielākiem ienākumiem nekā šobrīd mums parādās datos, ko mēs saņemam no nodokļu administrācijas.

I. Ziemele.

Paldies.

S. Osipova.

Tiesnesis Laviņš.

A. Laviņš.

Labrīt! Tātad solidaritātes nodokļa lieta ir sadalīta divās lietās. Šobrīd mēs skatām lietu, kas attiecas uz to, ka šā nodokļa maksātāji ir fiziskas personas. Bet mums arī ir lieta, kur ir runa par juridiskām personām. Un jūs arī minējāt, ka šo nodokli maksā gan fiziskas personas, gan daļēji ir juridisko personu pienākums maksāt noteiktu procenta daļu. Vakardienas sēdē es jums vaicāju attiecībā uz šīm diferencētajām likmēm, vai Finanšu ministrija ir pārbaudījusi šo Satversmības testu attiecībā uz līdztiesības principa ievērošanu. Jūsu atbilde bija, ka šīs grupas nav salīdzināmas. Runa ir par personām, kuras ir no vienas puses apdrošinātas visiem sociālās apdrošināšanas veidiem, no otras puses ir pensiju saņēmēji, izdienas pensiju saņēmēji. Tomēr es gribu paskatīties uz šo plašāk un gribu saprast Finanšu ministrijas pieeju plašāk. Vai attiecībā uz juridiskajām personām ir līdzīga pieeja attiecībā uz to, ka tās juridiskās personas, kas nodarbina tādu darba ņēmēju, kurš ir apdrošināts visiem sociālās apdrošināšanas veidiem un tāds darba ņēmējs, kurš nodarbina vecuma pensijas saņēmēju, tādi darba devēji arī, Finanšu ministrijas prāt, nav salīdzināmi savstarpēji?

D. Robežniece.

Atkarībā no solidaritātes nodokļa ieviešanas darbiniekiem, darba devējiem, kuri netiek apdrošināti visiem apdrošināšanas veidiem, līdz ar to tas nav tikai solidaritātes nodokļa jautājums, kas nosaka šo izvēli, vai pieņemt darbā tādu darbinieku, par kuru ir jāmaksā mazākas sociālas iemaksas, vai pieņemt tādu, par kuru ir jāmaksā lielākas, kas atbilst vispārējai nodokļu likmei... iemaksu likmei. Bet no darba devēja viedokļa skatoties, es vienkārši ceru, ka galvenie kritēriji ir darbinieka

kvalifikācija un spējas nodrošināt tos darba uzdevumus, kas darba devējam ir nepieciešami, nevis tikai finansiālā puse, kur, salīdzinot darbiniekus, kur viens ir ar mazāku sociālo iemaksu līmeni un arī attiecībā uz solidaritātes nodokli tas attiecas... un pieņemt darbā to, par kuru ir jāmaksā lielākas iemaksas. Es pieņemu, ka tā politika, kas ir darba devējiem, ir saprātīgi racionāla, kas nebalstās tikai uz vienu šo aspektu. Tādēļ darba devēja gadījumā, protams, ir grūti spriest un viss ir atkarīgs no tā, kas tas ir par darba devēju un kādus darba uzdevumus viņš savā uzņēmumā uzdod veikt personām, kas pie viņa ir nodarbinātas. Bet es pieņemu, ka šeit tas galīgais un vienīgais kritērijs, kas attiecas uz darbaspēka nodokli vai lemjot par kāda darbinieka pieņemšanu un nodarbināšanu uzņēmumā.

S. Osipova.

Paldies. Ir vēl jautājumi tiesnešiem? Paldies.

Tātad pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem. Tātad pēc būtības par faktiem, nepaužot savu attieksmi, bet noskaidrojot informāciju no pieaicinātās personas.

A. Leškoviča.

Kā jūs jau minējāt, tad jūs pati 2016. gadā Finanšu ministrijas vārdā esat sniegusi atbildi par to, kā šis nodoklis ir vērtējams, vai tā ir sociālā iemaksa vai to varētu pielīdzināt iedzīvotāju ienākumu nodoklim kā līdzīgu... kā līdzīgs nodoklis... un attiecināt uz viņu nodokļa konvencijas. Jūs minējāt, ka nē. Bet ņemot vērā, piemēram, OECD konvencijas skaidrojumus... tur teikts, ka pēc būtības tāds nodoklis, kas tiek rēķināts no ienākuma, būtu arī uz tādu attiecināmas nodokļa konvencijas. Jautājums ir par to, vai tik cieša piesaiste sociālās nodrošināšanas sistēmai un, kā jūs pati minējāt, tāds hibrīdnodoklis jums pašiem nerada problēmas pareizi piemērot tiesību aktus un saprast, uz kādu jomu attiecināt šos aktus.

D. Robežniece.

Es gribētu ne tik vispārināti dažu gadījumu dēļ teikt, ka ir problēmas ar piemērošanu. Paša nodokļa piemērošanā kā tādā problēmas mūsu ieskatā nav, jo ir skaidri zināma procedūra, kādā viņš tiek iekasēts un viss pārējais, kas tiek darīts attiecībā uz nodokļa iekasēšanu. Taču, kas attiecas uz nerezidentiem, tad es gribētu šeit pieminēt arī tādu valsti, kas gan nav mūsu kaimiņvalsts, bet arī OECD valsts un Eiropas Savienības dalībvalsts, kā Vācija, kurā ir arī tāds solidaritātes maksājums un sauc *solidarity surcharge*, kas tur tiek uzlikts... arī nodokļa bāze ir ļoti interesanta... ir cits nodoklis, ienākumu nodoklis, kas jau ir samaksāts un šī nodokļa ņemšana arī nav atkarīga no tā, ka cits jau ir bijis maksāts un viņš ir piesaistīts ienākumu nodoklim, bet viņš arī nav tāds ienākumu nodoklis, kuram piemēro konvencijas noteikumus pilnā

apmērā. Viņam piemēro konvencijas noteikumus tikai tanī gadījumā, ja likme, kas ir noteikta konvencijā... tikai tajā apmērā, kāda ir noteikta konvencijā...

Tā kā nevar šeit viennozīmīgi izdarīt secinājumus par to, ka noteikti būs problēmas ar piemērošanu, jo, kā jau es iepriekš atbildot uz jautājumu teicu, šī nodokļa piemērošana ir vērtējama, saņemot iesniegumu attiecībā uz personu vēlmi novērst dubulto aplikšanu.

K. Strazds.

Man būtu precizējošs jautājums attiecībā uz konvencijām. Jo konvenciju piemērošana pati pēc būtības nosaka to, ka ienākuma nodokļa likme tiek piemērota apmērā, kas nepārsniedz konvencijas. Līdz ar to attiecībā... vai uz Vāciju... pēc būtības piemērojot konvenciju, jebkurā gadījumā, pat ņemot vērā, ka solidaritātes nodoklis ir iekļauts šīs konvencijas tvērumā, maksājamā nodokļa likme nebūs lielāka par noteikto konvencijā.

S. Osipova.

Tas bija jautājums vai komentārs?

K. Strazds.

Jautājums.

D. Robežniece.

Es īsti... Tad jūs varbūt varētu atkārtot... ko tieši jūs jautājat?

K. Strazds.

Jautājums ir tāds. Vai no pašas konvenciju būtības neizriet tas, ka Vācijas gadījumā, pat ņemot vērā, ka šis solidaritātes nodoklis maksājams ir Vācijā, ietilpst ienākuma nodokļa tvērumā, ka šī te likme jebkurā gadījumā nevarētu būt augstāka nekā ir konvencijā noteikta.

D. Robežniece.

Jā, bet tieši to jau es arī atbildēju iepriekš.

K. Strazds.

Paldies.

A. Leškoviča.

Pagājušajā tiesas sēdē jūs esat minējusi, ka alternatīva administrēšanas kārtībā būtu nesamērīgs slogs gan valstij, gan arī darba ņēmējiem un darba devējiem. Un šeit

es gribētu jautāt: arī 2016. gadā bija ieviests diferencētais neapliekamais minimums, kur pēc būtības uzlikāt par pienākumu gandrīz 75 procentiem no strādājošajiem aprēķināt šo diferencēto neapliekamo minimumu un iesniegt ienākumu deklarācijas. Vai, jūsuprāt, šāds administratīvais slogs – 75 procentiem ir tā kā mazāks salīdzinājumā ar tādu pašu sloga uzlikšanu 0,7 procentiem no strādājošajiem?

D. Robežniece.

Ja jautājums ir par diferencēto neapliekamo minimuma piemērošanu un līdz ar to nepieciešamību iesniegt deklarācijas, tad, protams, tas ir administratīvais slogs katrai fiziskai personai, kas ir šī nodokļa maksātājs. Tomēr ir jāatceras, ka likumā “Par iedzīvotāju ienākumu nodokli” deklarācijas iesniegšanas pienākums ir visiem nodokļu maksātājiem. Ir tikai pants, kas nosaka, kādos gadījumos deklarāciju var neiesniegt: tātad, ja nav nekāda nodokļu pārrēķināšana, piemaksāšana par gadu, tad gada laikā ieturētais nodoklis tiek uzskatīts par galīgu un deklarācijas iesniegšana nav obligāta. Bet pienākums ir visiem nodokļu maksātājiem... tādējādi ar diferencētā neapliekamā minimuma ieviešanu un deklarāciju iesniegšanu neradās jauni pienākumi nodokļu maksātājiem.

A. Leškoviča.

Nu, mans jautājums drīzāk bija... jūs pagājušajā tiesas sēdē teicāt, ka tas slogs būtu nesamērīgs tāpēc, ka pašiem solidaritātes nodokļa maksātājiem nāktos sniegt tajā skaitā arī ienākuma deklarācijas. Solidaritātes nodokļa maksātāji, kā jūs pati teicāt, kopējais skaits ir 0,7 procenti no visiem strādājošajiem. Bet šo pienākumu jūs uzlikāt 75 procentiem no strādājošajiem. Nu vai tiešām...

S. Osipova.

Domāju, ka Finanšu ministrija neuzlika, bet likumdevējs uzlika. Vai jūs varat īsi, konkrēti noformulēt jautājumu, ko jūs vēlaties vēl no pieaicinātās uzzināt.

A. Leškoviča.

Vai tiešām tāda paša pienākuma uzlikšana solidaritātes nodokļa maksātājiem ir samērīga?

D. Robežniece.

Nu, es jau īstenībā atbildēju, ka pienākums netika uzlikts no jauna, tāds jau pastāvēja. Vienkārši radās vairāk personu, kurām bija nepieciešams veikt nodokļu pārrēķinu. Protams, viss ir relatīvs, ja mēs skatāmies uz kopumu un sakām, ka... man gan nav pārlicēbas, ka šis skaitlis ir precīzs, bet es ceru, ka tas nav 75 procenti, bet pietiekami liels skaits nodokļu maksātāju ir tādi, kas saņem ienākumus intervālā, kur

tiek piemērots neapliekamais minimums. Jā, varētu teikt, ka tas ir papildus slogs, bet tā ieviešanas mehānisms... šinī gadījumā vienkārši cita alternatīva nebija... nu, es domāju attiecībā uz diferencētā neapliekamā minimuma piemērošanu... tādēļ nav arī vienkārši iespējams vērtēt, vai citu kādu mehānismu varēja piemērot, lai šo administratīvo slogu mazinātu. Es arī negribētu teikt, ka iepriekš es būtu teikusi, ka nesamērīgs tas administratīvais slogs, kas būtu darba devējiem un nodokļu maksātājiem, solidaritātes nodokļa maksātājiem, bet, salīdzinot ar to, kāds tas ir šobrīd, viņš noteikti būtu būtiski lielāks un apgrūtinošāks. Bet ne tā, ka viņš būtu nesamērīgs. Nu, jautājums ir atkal par samērīgumu, kādus kritērijus mēs šeit ieliekam... Ja drīkst līdzībās... tad trīs mati uz galvas un trīs mati zupā... nu, arī vienā gadījumā ir ļoti relatīvi vērtējamas lietas.

S. Osipova.

Ir atbilde uz jūsu jautājumu, ja?

K. Strazds.

Tad būs jautājums arī par šo te administratīvo slogu. Kā viens no galvenajiem iemesliem, kāpēc solidaritātes nodoklis tika piesaistīts valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām, bija tas, lai neradītu papildus slogu tajā skaitā arī darba devējiem. Bet jau pēc gada, sākot ar 2017. gadu, tika ieviests šis Jaunuzņēmuma atbalsta darbības likums, ar kuru tieši darba devējam tika uzlikts pienākums aprēķināt solidaritātes nodokli saviem darbiniekiem, nodeklarēt un iemaksāt budžetā. Līdz ar to jautājums ir tāds: kas ir mainījies gada laikā, lai varētu attiecināt jau uz konkrētiem darba devējiem pienākumu aprēķināt solidaritātes nodokli un paziņot par šo Valsts ieņēmumu dienestam un iemaksāt budžetā.

D. Robežniece.

Ja mēs šobrīd izskatām jautājumu parjaunuzņēmumiem, tad, iespējams, ka jums tas ir zināms, ka sociālās iemaksas jeb atvieglojumi šīm te jaunuzņēmumos nodarbinātajām personām... un līdz ar to, ja viņām ienākums, ko izmaksā darba devējs, sasniedz līmeni, kas atbilst sociālās apdrošināšanas iemaksu griestiem, tad tikai parādās nepieciešamība aprēķināt un iemaksāt. Tā kā šeit būtu vienlīdzības zīme liekama ar pienākumu deklarēt un maksāt sociālās apdrošināšanas iemaksas citiem darba devējiem par saviem darbiniekiem. Protams, ir zināma līdzība kaut kur... Jaunuzņēmuma likuma subjektiem pienākumu ziņā, bet tā nav identiska situācija, vispārējā gadījumā solidaritātes nodoklis kā tiek iekasēts. Turklāt, kā mēs zinām, šobrīd nav neviens jaunuzņēmums vēl reģistrēts, ja tās ziņas, kas cirkulē publiskajā telpā, atbilst patiesībai. Manā rīcībā šobrīd nav ziņu, ka būtu kāds reģistrēts.

A. Leškoviča.

Vēl būtu daži jautājumi.

S. Osipova.

Atvainojos, cik jums vēl ir jautājumi?

A. Leškoviča.

Divi jautājumi.

S. Osipova.

Paldies.

A. Leškoviča.

Vēl gribētu pajautāt. Šobrīd jūs vairākas reizes arī minējāt to, ka, pieņemot solidaritātes nodokli vai lemjot par tā pieņemšanu, īstenībā nebija nekādas alternatīvas. Bet paši sociālie partneri jau arī pašā likumprojekta pieņemšanas stadijā, kad jūs tikai piedāvājāt šo variantu, ir izteikušies noraidoši un kā alternatīvas piedāvāja to pašu progresīvo iedzīvotāju likmi un divpakāpju sociālo griestu ieviešanu. Kāpēc jūs sakāt, ka tad jums šīs alternatīvas likās nepieņemamas un viņas netika izskatītas kā alternatīvas, bet tagad, pēc pusotra gada, jūs viņas ieviešat un tas liekas kā pieņemams variants?

D. Robežniece.

Pēc pusotra gada netiek ieviestas...

A. Leškoviča.

Nu, izsludināti likumprojekti par progresīvo iedzīvotāju ienākumu likmi.

D. Robežniece.

Nu, kā jau es minēju savā uzrunā, solidaritātes nodokļa ieviešana, tas bija viens solis kopā ar diferencētā neapliekamā minimuma ieviešanu... solis pret šo uzdevumu risināšanu, kas saucās ienākumu nevienlīdzības novēršana un nodokļu regresivitātes novēršana. Tādēļ pāreja uz progresīvo iedzīvotāju ienākumu nodokli, varētu teikt, zināmā mērā tika gatavota ar solidaritātes nodokļa ieviešanu un tad arī turpmāk droši vien ir iespējams, ka kaut kas mainīsies šinī ziņā gan iedzīvotāju ienākumu nodoklī, gan solidaritātes nodoklī, bet tās būtu tikai spekulācijas, par kurām šobrīd īsti mēs nevaram ne runāt, ne arī atsaukties uz to. Tas, kas šobrīd ir pieņemts, tas katrā ziņā nenozīmē, ka solidaritātes nodokļa pieņemšana kā specifiska ienākuma

nodokļa ieviešana bija pilnīgi nepareizs un ačgārns solis. Vismaz tā tas būtu mūsu skatījumā.

S. Osipova.

Paldies. Saeimas pārstāvjiem...

M. Brencis.

Divi īsi jautājumi. Precizējot jautājumu par diferencēto apliekamo ienākumu, tomēr gribas saprast, vai tika ieviesta jauna deklarācija, vai tika izmantota esošā deklarācija, neieviešot papildus administratīvo slogu un papildus pienākumus nodokļu maksātājiem?

D. Robežniece.

Nu, jauna deklarācija, protams, netika ieviesta, bet deklarācija tika precizēta, lai varētu norādīt tos lielumus, kas jau bija nepieciešami nodokļu aprēķināšanai precīzāk.

M. Brencis.

Paldies. Un otrs jautājums par administrēšanu. Izskanēja dažādi vakar un arī pieteikuma iesniedzēju sūdzībā izskanēja dažādi piemēri no citām Eiropas Savienības dalībvalstīm par nodokļu administrēšanu. Vai Eiropas valstīs vai pasaules valstīs ir ierasta kārtība, kā šos darbaspēka nodokļus aprēķina un maksā, izmantojot vienotu administratīvo... nodokļu administrēšanas shēmu, proti, darbaspēka nodokļos ietilpstošās soc. iemaksas un arī iedzīvotāju ienākuma nodokli... Vai tā ir ierasta, normāla kārtība citās Eiropas Savienības valstīs?

D. Robežniece.

Es gribētu teikt. Par visām valstīm nekad nevar zināt visu informāciju, ja nav bijusi tāda saskarsme ar to, kā notiek administrēšana. Turklāt, kā zināms, ļoti bieži arī uzņēmēji un arī pārējie nodokļu maksātāji uzskata, ka labāk ir nevis nepārtraukti jauninājumi, pat ja tie ir uzlabojumi, lai atvieglotu un padarītu efektīvāku kādu no funkcijām... to, kā funkcionē nodokļu sistēma, ka, iespējams, ir labāk pieturēties pie vecās ierastās kārtības, kas visiem jau ir skaidra, un to mainot, rodas, protams, kā jebkuras reformas gadījumā, daudzas nepieciešamības skaidrot un izprast jaunās kārtības nosacījumus. Daudzās valstīs, kurās nodokļu sistēmas ir daudz vecākas nekā Latvijā, kas 90. gadu sākumā tikai radīta, ir iedibinājusies kārtība, ka, piemēram, sociālās apdrošināšanas iemaksas tiek veiktas kaut kā ar pašu maksātāju līdzekļiem un nevis to dara darba devējs, ir iedzīvotāju ienākumu nodokļi iekasēšanas mehānismi arī atšķirīgi no tā, kā tas ir noteikts Latvijā, tādēļ es nevarētu šobrīd salīdzināt un teikt, ka

mūsu sistēma pilnībā atbilst tam, ko dara citas valstis, jo, tāpat kā nodokļu politika, tā arī tie risinājumi, kas tiek pieņemti administrēšanas aspektos, bieži vien tomēr ir atšķirīgi salāgoti ar tām iespējām un praksi, kas ir saprotama mūsu valsts nodokļu maksātājiem. Es nevarētu šeit tādu vienlīdzības zīmi likt, ka viss ir pilnīgi atbilstoši un vienādi ar to, kā tas citās valstīs notiek, tikai es gribētu teikt, ka vislabākos risinājumus, kas ir citās valstīs, nevar vienkārši mehāniski iecelt citas valsts... nu, es domāju, tiesību ziņā... tiesisko regulējumu ziņā... iecelt citas valsts normatīvajos aktos un cerēt, ka darbosies pilnīgi identiski, jo vide un dažādas citas lietas... izpratne, prakse, kāda ir iedibinājusies, ir atšķirīga bieži vien, un līdz ar to ir nācies pārliecināties, ka tas, kas strādā citus, iespējams, pie mums nemaz tik labi nestrādā. Vai arī otrādi. Tā kā mana atbilde būtu šāda.

M. Brencis.

Paldies.

S. Osipova.

Paldies Saeimas pārstāvjiem.

Uzklausot jūsu atbildes, tiesai ir radies vēl viens jautājums. Lūdzu, tiesnesis Laviņš.

A. Laviņš.

Jā, īss jautājums. Tātad solidaritātes nodokļa administrēšanā mēs jau vairākkārt esam dzirdējuši, ka tiek izmantota metodoloģija vai principi, kas tiek izmantoti administrējot valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas. Vakardien Saeimas pārstāvji minēja, ka līdzīgs princips ir attiecībā uz Uzņēmējdarbības riska nodevu. Vai jūs kā Finanšu ministrijas pārstāve piekrītat šim apgalvojumam?

D. Robežniece.

Tātad, ar ko sākās nodokļu maksāšana? Tiek aprēķināts nodoklis vai nodeva. Un tas aprēķinātais nodoklis tiek paziņots kādā no noteiktajiem veidiem ieņēmumu dienestam, lai ieņēmumu dienestam būtu informācija, cik liels nodoklis ir sagaidāms... nodevas un nodoklis ir sagaidāms no nodokļu maksātāja, ka tiks ieskaitīts budžeta kontā.

Attiecībā uz uzņēmējdarbības riska nodevu šis dokuments, kas saucās „Ziņojums par sociālās apdrošināšanas iemaksām” un arī par šo riska nodevu, ir vienots, tātad vienā dokumentā visas šīs ziņas tie iekļautas un iesniegtas ieņēmumu dienestā, maksājums katram nodoklim, pagaidām mums vismaz ir tā, ka tiek ieskaitīts atsevišķā budžeta kontā, kas attiecas uz konkrēto nodokli un konkrētā nodokļa ieņēmumiem, tādējādi es gribētu teikt, ka jā, uzņēmējdarbības riska nodevas

iekasēšana ir arī sajūgta zināmā mērā ar to veidu, kā tiek deklarētas un administrētas sociālās apdrošināšanas iemaksas.

A. Laviņš.

Paldies.

S. Osipova.

Tā, liels paldies Robežnieces kundze, par vispusīgas informācijas sniegšanu tiesai. Paldies jums.

Un kā nākamo aicināsim pieaicināto personu – finanšu ministri Danu Reiznieci-Ozolu. Lūdzu!

Vārds jums Finanšu ministrijas šobrīdējās pozīcijas sniegšanai, kāpēc ir mainīta esošā kārtība.

D. Reizniece-Ozola.

Labrīt, godātā tiesa!

Finanšu ministrijas viedokli noteikti jau iespējami profesionāli ir izklāstījusi Robežnieces kundze. Es varu izklāstīt jums savu viedokli kā politiķe, kura solidaritātes likuma pieņemšanas laikā bija ekonomikas ministre un šobrīd savukārt esmu finanšu ministre, kas arī rosinājusi ne tikai solidaritātes nodokļa, bet plašākas nodokļu reformas jeb izmaiņas. Solidaritātes nodokli kad ieviesa, galvenie argumenti, kas tika minēti, bija.., respektīvi sabiedrības nevienlīdzības mazināšana un mērķis bija arī papildināt valsts budžeta līdzekļus, lai varētu nodrošināt sabiedrībai svarīgu jomu atbalstu — aizsardzības, sociālais atbalsts un vairākas citas. Tajā brīdī ierobežotu budžeta apstākļos bija nepieciešami šie resursi.

Bet tajā laikā, esot ekonomikas ministrei, man, protams, bija iebildumi par solidaritātes nodokļa ieviešanas tempu, jo ne velti virknē valstu, kas ir pieņēmušas savu kārtību... ja tiek veiktas kādas būtiskas nodokļu izmaiņas, tās jāveic ir laikus, pirms spēkā stāšanās, lai būtu pietiekams laiks diskusijai ar sabiedrību un arī skaidrojošam darbam. Šinī gadījumā, manuprāt, netika veikts pietiekams sabiedrības skaidrojošs darbs un līdz ar to bija arī vērojama diezgan negatīva reakcija no uzņēmēju organizācijām, kas arī lielā mērā iebilda par šo solidaritātes nodokļa ieviešanas formu jeb motivāciju un arī laiku. Un tas atspoguļojās arī solidaritātes nodokļa maksātāju reakcijā, jo mēs zinām, ka kopumā nodokļa maksāšanai motivācijas ir vairākas, ne tikai nodokļa lielums — var vai nevar samaksāt objektīvi. Bet ir arī tādi emocionāli faktori, kā, piemēram, uzticība valdībai, valstij kopumā. Un mēs redzam, ka pēdējos gados tieši tādēļ, ka ļoti bieži ir mainījusies šī nodokļu politika, ir krities uzņēmēju uzticības sentiments, respektīvi, reitingos mēs redzam, ka visvairāk tas, kas satrauc uzņēmējus, ir pat ne nodokļu lielums, bet to biežā mainība.

Mans personisks vērtējums ir, ka daļēji tas, kā mēs redzam, ka no tiem 5 tūkstošiem un vairāk solidaritātes nodokļa maksātājiem jau pirmajos mēnešos bija redzama diezgan liela negatīva reakcija. Apmēram katrs piektais maksātājs mēģināja samazināt sava atalgojuma līmeni... nu, acīmredzot, lai tādā veidā izvairītos no solidaritātes nodokļa maksāšanas. Solidaritātes nodokļa ieņēmumi kopumā ir labi, ir sasnieguši mērķi, principā budžets pildās, ja tā drīkst teikt, lielā mērā tādēļ, ka ir nākuši jauni maksātāji klāt, neskatoties uz to, ka daļa no iepriekšējiem maksātājiem ir pat to maksājumu samazinājuši.

Tādēļ, šobrīd, strādājot pie nodokļu politikas, paturot prātā trīs galvenos mērķus: 1) mazināt sabiedrības nevienlīdzību, kas, manuprāt, arī bija viens no solidaritātes nodokļa mērķiem un daļēji arī izpildīja šo uzdevumu, 2) nodrošināt konkurētspēju... Tas arī bija viens no faktoriem, kad mēs šobrīd domājam par solidaritātes nodokļa reformu, skatīt to, kāds ir kopējais darbaspēka nodokļu slogs kaimiņvalstīs, jo mēs saprotam, ka mēs nedzīvojam izolētā pasaulē un ja mēs konkurējam par uzņēmējiem, vietējo noturēšanu, ārvalstu piesaistīšanu, mums ir jāskatās, lai tas nodokļu slogs būtu... nu, samērīgs jau ir, bet ja ir iespēja, tad būtu vērts to padarīt konkurētspējīgāku nekā kaimiņvalstīs, un 3) nodrošināt pietiekamus resursus. Mēs mēģinājam arī atrast kādu veidu, kā tomēr to motivāciju arī maksāt solidaritātes nodokli uzņēmēju vidū palielināt.

Un tādēļ šos trīs mērķus paturot prātā, ir šī reforma piedāvāta. Daļēji solidaritātes nodokli novirzot uz iedzīvotāju ienākumu nodokli un nosakot trešo iedzīvotāju ienākumu nodokļa likmi lielāku algu maksātājiem, kas tika izdarīts, tādēļ ka redzam, ka ir liels sabiedrības pieprasījums pēc progresivitātes. Tas rada tādu taisnīguma sajūtu, ka lielāku ienākumu saņēmēji maksā lielāku iedzīvotāju ienākumu nodokli, un daļēji šo solidaritātes nodokli novirzot sociālajā budžetā, nelielu daļu ļaujot uzkrāt solidaritātes nodokļa maksātājiem pensijas palielināšanai un pensiju uzkrājumiem, un pārējais savukārt ir it kā tāds īsts solidaritātes maksājums sociālā budžeta stiprināšanai un attiecīgi sociālo pakalpojumu sniegšanai mazāk aizsargātajām sabiedrības grupām.

Bija ļoti daudz diskusiju par to, vai šis maksājums būtu jāpalielina, vai, tieši otrādi, jāsamazina. Pretēji viedokļiem politisks lēmums galu galā ir kopējo nodokļu slogu arī šiem lielāko algu maksātājiem nemainīt, pārstrukturēt šo solidaritātes nodokli, lai maksājums būtu tikpat liels, bet vēl papildus motivācija, lai uzņēmēji šo nodokli maksātu un neizvairītos no nodokļu maksāšanas, tad kā bonuss šis pensiju uzkrājums.

Bet kas arī ir jāsaprot... Ja mēs domājam piemēram, par nevienlīdzības mazināšanu vai par taisnīgu nodokļu sistēmu. Mums jau turīgākie cilvēki Latvijā nav tikai darbaspēka nodokļa maksātāji, tie, kas saņem atalgojumu. Un tādēļ arī komplektā ar šo solidaritātes nodokļa restrukturizāciju, ja tā var teikt, bija virkne citu lēmumu,

kas tika pieņemti, piemēram, kapitāla ienākuma nodoklis tika palielināts no 10–15 procentiem uz 20 procentiem. Arī uzņēmuma ienākumu nodoklis par dividendēm no 15 procentiem uz 20 procentiem. Respektīvi, līdzīgs mērķis — mazināt nevienlīdzību, mazināt arī šo vēlmi dažkārt izvairīties no visa veida darbaspēka nodokļu maksāšanas un sociālā nodokļa maksāšanas tādēļ, ka mums ir bijis salīdzinoši augsts kopējais darbaspēka nodokļu slogs, ja mēs salīdzinām ar kapitāla nodokļa slogu, tad ir bijusi negatīva tendence un izvairāmies no algas saņemšanas, īpaši ja darbinieks ir vienlaikus uzņēmuma īpašnieks, saņemot dividendes varētu maksāt krietni mazāku nodokļa slogu. Tāda ir bijusi motivācija. Un cerams, ka arī šī solidaritātes nodokļa pārstrukturēšana dos vēl labākus rezultātus, ka uzņēmēji labprātāk to maksās un budžets pildīsies, kas arī nav mazsvarīgi, jo mums šobrīd ir viens no mazākajiem kopējiem nodokļu ieņēmumiem Eiropas Savienībā, kamēr pieprasījums sabiedrībai pēc kvalitatīviem valsts pakalpojumiem ir tikpat liels kā citās kaimiņvalstīs Eiropas Savienībā.

S. Osipova.

Tā... tiesneši, kādi būtu jautājumi. Tiesnese Ziemeļe.

I. Ziemeļe.

Paldies ministres kundzei.

Man ir vairāki jautājumi. Jūs minējāt šos divus mērķus solidaritātes nodoklim tajā redakcijā, kāda mums šodien ir, ko mēs skatām. Sakāt, lūdzu, kā jūs saskatāt... varbūt jums ir kādi konkrēti dati, kā tieši tāpat apstrīdētās normas, kā viņas tieši sekmē šo nevienlīdzības novēršanu, jo Saeimas pārstāvji... kāpēc ir tāds jautājums... jo Saeimas pārstāvji vakar minēja, ka tāpat jā... valsts budžets, protams, ir papildināts, bija iespēja gan pedagogu algu jautājumu sākt risināt, gan arī veselības nozarē sākt skatīties, ko darīt un aizsardzības bloks arī tika pieminēts... Bet pirmais mērķis bija nevienlīdzības novēršana. Kā tas konkrēti ir izpaudies? Jūs sakāt, ka jums šķiet, ka arī šis mērķis ir sasniegts. Jūs varat pamatot šo jūsu...?

D. Reizniece-Ozola.

Jāsaka, ka viens ir praktiskā puse, otrs ir emocionālā puse. Un, kā jau es mēģināju savā izklāstā skaidrot, tad nodokļu maksāšanas motivācijai ir arī salīdzinoši liela tā emocionālā nozīme. Praktiskā puse: lielāks nodokļu slogs, lielāku algu maksātājiem. Emocionālā puse, ka tādu mazāku algu saņēmējiem ir noteikti lielāka taisnīguma sajūta, ka arī lielo algu saņēmēji maksā tikpat lielu nodokļu slogu, kopējo nodokļu slogu, kā mazāku algu saņēmēji. Nav noslēpums, ka tās diskusijas arī par sociālo iemaksu griestiem ir bijušas ļoti karstas iepriekšējo gadu garumā un ja mēs domājam par sabiedrību kopumā, mēs jau ne reti redzam tādu argumentus, ka kāpēc

man ir jāmaksā tas nodoklis, ja bagātais Kalniņa, Bērziņa vai vēl kāds kungs to nedara. Un tas, savukārt, motivē mēģināt atrast veidus, kā tomēr nemaksāt nodokļus, kā izvēlēties mazāku nodokļu slogu uzņēmējdarbības formu. Tas ir novedis arī pie tā, ka mums ir ļoti liels aplokšņu algu īpatsvars valstī un salīdzinoši liels ēnu ekonomikas īpatsvars. Tāpēc... kā lai to saka, tā taisnīguma sajūta ir ārkārtīgi nozīmīga sabiedrībā.

I. Ziemele.

Labi. Paldies. Sakāt, lūdzu, jūs arī minējāt, ka saistībā ar nodokļu reformu un to, kā jūs piedāvājat pārstrukturēt solidaritātes nodokli, protams, ieviešot šo te progresīvo likmi, kāpēc šādu risinājumu, zinot, ka mēs par to progresīvo likumi runājam un domājam tik tiešām labu laiku, kāpēc divus gadus atpakaļ, 2015. gadā, šis risinājums, pie kura jūs esat pašreiz nonākuši, kāpēc toreiz šis risinājums kā iespējamā alternatīva nenotika?

D. Reizniece-Ozola.

Es pieņemu, ka finanšu ministrs...

I. Ziemele.

Mēs pajautāsim arī...

D. Reizniece-Ozola.

... tālaika finanšu ministrs varētu izstāstīt detalizētāk. Viens no iemesliem noteikti bija salīdzinoši īss laiks, kādā tika pieņemts lēmums par solidaritātes nodokli. Un jebkuras nopietnas nodokļu struktūras izmaiņas prasa arī salīdzinoši ilgu laiku to sagatavošanai, analīzei, diskusijai. Un mēs, piemēram, šo reformu principā sākām izstrādāt jau pirms vairāk kā pusotra gada. Un tad vēl mums šķiet, ka gribētos varbūt vēl vairāk laika diskusijai un arī praktiskai sagatavošanai, jo katra nodokļa izmaiņa nereti arī prasa administrēšanas izmaksas un sagatavošanas darbus kaut vai Valsts ieņēmumu dienestam vai Valsts sociālās apdrošināšana aģentūrai, IT sistēmu pielāgošanai, cilvēku pieņemšana darbā, kas to var darīt. Līdz ar to es pieņemu, ka tajā brīdī arī solidaritātes nodoklis un tā administrēšanas kārtība tika piedāvāta tam brīdim kā atbilstošākā, vienkāršākā un arī lētākā, un ātrāk ieviešamā. Nu tādēļ, manuprāt, nav brīnums, ka tika piedāvāts to administrēt līdzīgi kā sociālās iemaksas. Tas nemaina nodokļa jēgu un nepadara to par sociālajām iemaksām, jo kopumā mēs domājam arī tālāk par nodokļu, dažādu nodokļu administrēšanu. Mēs gribētu veidot vienu nodokļu kontu, kurā tiktu samaksāti visi nodokļi. Ērtāk uzņēmējiem. Mēs gribētu maksimāli tuvināt dažādu šobrīd ļoti daudzo nodokļu administrēšanu un padarīt to daudz unificētāku nekā šobrīd, bet saprotot, ka no tā pašu nodokļu jēga nemainīsies. Administrēšana to neietekmē.

Par progresivitāti kopumā. Tas arī ir jāsaprot. Nav jau viennozīmīga viedokļa. Tomēr tie arī sabiedrībā ir ļoti dažādi un tie ir leģitīmi viedokļi. Jo mēs saprotam, ka mēs arī asas konkurences situācijā dzīvojam un tikpat daudz argumentu, ja domā no konkurētspējas viedokļa, ir gūti par labu plakanai likmei. Un abi ceļi noteikti ir pareizi un atbalstāmi — progresivitāte vai plakana likme... jo katrai ir savas priekšrocības un savi trūkumi. Un tā smalkā māksla ir politiski saprast, kurš no tiem modeļiem ir šinī konkrētajā valsts ekonomiskās attīstības ciklā vispiemērotākais. Un šķiet, ka nu šobrīd tā reforma, ko mēs esam piedāvājuši, ir atbilstoša, jo progresivitāte ir iestrādāta redzama, cilvēkiem noteikti būs daudz lielāka taisnīguma sajūta, bet vienlaikus mēs esam spējuši noturēt šobrīd arī darbaspēka slogu kopumā konkurētspējīgu Baltijas valstu līmenī, lielo algu saņēmējiem gan ir nedaudz sliktāk, bet kopumā es teiktu, ka ir labi.

I. Ziemeļe.

Paldies. Sakāt, lūdzu... viens no juridiskajiem kritērijiem un jūs viņu minējāt... tiesiskā valstī strādājot ar nodokļu jautājumu paketi, tiešām ir šis kritērijs — kā tas sekmē uzticību valstij, nostiprina, veicina, attīsta. Un pašai bija ļoti simpātiski tas, ka jūs minējāt šo kā kritēriju — uzticību valstij. Bet jūs arī minējāt to, ka iespējamais veids, kādā mēs nonācām līdz solidaritātes nodoklim... ir, protams, arī publiskajā telpā pietiekami daudz šīs informācijas, ka uzticību valstij tas acīmredzot īpaši nestimulē. Un tas, lūk, ir šis juridiskais... viņš, protams, ir arī politisks aspekts, bet arī juridisks kritērijs. Sakāt, lūdzu, tātad vai tajās diskusijās arī jums kā ekonomikas ministrei... cik daudz šis faktors vai šāda, teiksim, valdības rīcība stiprinās uzticību valstij dažādos sabiedrības segmentos, vai tas parādījās jūsu analīzēs, apsvērumos, diskusijās?

D. Reizniece-Ozola.

Tas, jāsaprot, ja bija vienīgais un galvenais mans iebildums par solidaritātes nodokļa ieviešanu tajā brīdī, jo es savukārt sapratu abus pārējos mērķus, kādēļ tas nodoklis tika piedāvāts. Bet no otras puses tas arī ir jāsaprot, ka svaru kausos arī tajā brīdī bija citi faktori, kam ir nozīme sabiedrības uzticībai valstij. Piemēram, un atkal jau Reira kungs noteikti varēs precīzāk izstāstīt... bet, piemēram, tajā brīdī bija nepieciešami būtiski resursi valsts aizsardzības stiprināšanai un mūsu saistību pildīšanai pret NATO un te jau arī ir jautājums — ja mēs nebūtu tajā brīdī spējuši nodrošināt pietiekamus līdzekļus šo starptautisko saistību pildīšanai, pārliecībai un sabiedrības pārliecināšanai, ka mums ar drošību valstī viss ir un būs kārtībā, ka mēs esam pasargāti, vai tas arī nebūtu devis kādu negatīvu efektu. Tā kā svaru kausos ir arī jāņem tā otra puse, ka tas resurss, kas tika iegūts no solidaritātes nodokļa, tika izmantots sabiedrībai nozīmīgu mērķu īstenošanai.

I. Ziemele.

Paldies. Vairāk jautājumu nav.

S. Osipova.

Tiesnesis Laviņš. Lūdzu.

A. Laviņš.

Man divi jautājumi ir. Jūs minējāt, ka Solidaritātes nodokļa likumprojekta pieņemšanas temps, jūsuprāt, ir bijis ļoti straujš un tas ir ietekmējis uzticības sentimentu valdībai un valstij. Gribētu dzirdēt no jums jūsu viedokli, vai šajā straujajā tempā ir paslīdējusi garām arī kāda normatīvā akta ievērošana, kas regulē likumprojekta izstrādāšanas, virzības un pieņemšanas kārtību, jūsuprāt?

D. Reizniece-Ozola.

Nu tam noteikti nevajadzētu būt subjektīvam vērtējumam. Cik man zināms, nē. Bet kopumā jau ir jāņem vērā, ka politiķiem ir idejas un viņi veido politiku un tādēļ ir ministriju un Saeimas eksperti, kas savukārt palīdz to ieviezt strukturētā un pareizā gultnē un noliek rāmjus likumīgam un procesuālam ietvaram. Tā kā es paļaujos, ka eksperti ir izdarījuši visu, lai nekādi juridiski pārkāpumi nav bijuši.

A. Laviņš.

Otrs jautājums saistīts ar to, kāda ir notikusi attīstība šā nodokļa regulējumā. Tātad mēs vakardienas sēdē arī runājām un vairāki jautājumi izskanēja attiecībā uz to, ka Solidaritātes nodokļa likumā ir ieviesti vairāki grozījumi un tātad rūpīgs darbs ir bijis pie tā, vai saglabāt šādu nodokli vai kādā veidā to modificēt, gan arī kā vakardien tika teikts, mērķētāk izlietot iegūtos līdzekļus. Tātad arī, esot finanšu ministres amatā, jūs vērtējāt šā nodokļa lietderību. Mans jautājums ir: attiecībā uz šīm diferencētām solidaritātes nodokļa likmēm. Tātad tiem darba ņēmējiem, kuri ir apdrošināti visiem sociālās apdrošināšanas veidiem, tā ir viena, bet tādi solidaritātes nodokļa maksātāji un darba ņēmēji, kas ir vecuma pensijas saņēmēji, viņiem ir cita. Ņemot vērā, ka jūs esat vērtējuši šobrīd šā visa likuma mērķi, lietderību, man jautājums ir — vai jūs saskatāt šādai atšķirīgai attieksmei leģitīmu mērķi?

D. Reizniece-Ozola.

Leģitīms mērķis varētu būt, ja mēs gribam kādai noteikti sabiedrības grupai dot lielāku atbalstu, līdz ar to tiek noteiktas atšķirīgas likmes. Un pensionāri ir viena no tādām sabiedrības grupām, kam ir kopīgs politisks atbalsts ne reti, ne tikai ar atšķirīgām nodokļu likmēm, tātad dots lielāks atbalsts. Tā kā es redzu, ka jā.

A. Laviņš.

Paldies.

S. Osipova.

Tā... Tiesnesis Kusiņš.

G. Kusiņš.

Jā, Reiznieces kundze. Viens jautājums, paturpinot to, ko jums jautāja tiesnese Ziemele. Sakiet, lūdzu... es saprotu, ka jūs arī tādu personisku vērtējumu sniežat par šo solidaritātes nodokļa ieviešanas procedūru un paturpinot jautājumu par sabiedrības uzticību. Sakiet, lūdzu, kāds, jūsuprāt, būtu tas sabiedrības uzticības apjoms, ja ministrija iestātos, lai bagātākie maksātu mazākus nodokļus? Vai tad sabiedrība uzticētos vairāk valstij? Vai tas ietekmētu...

D. Reizniece-Ozola.

Vairākums noteikti neatbalstītu šādu ideju, līdz ar to tad arī noteikti uzticība mazinātos, jo socioloģiskie pētījumi rāda, ka kopumā vairums sabiedrības locekļu progresivitāti un dažādu nodokļu īpatsvaru atkarībā no ienākumiem atbalsta.

G. Kusiņš.

Paldies.

S. Osipova.

Tiesnese Rezevska.

D. Rezevska.

Paldies. Jā, man ir jautājums tieši šo jauno grozījumu sakarā un kā jūs skatāties uz to. Tātad... nu, ja mēs atkal skatāmies no tādas juridiskās perspektīvas, tad, ja likumdevējs ir nolēmis grozīt iepriekšējo regulējumu, tātad iepriekšējā likuma redakciju un es lietoju tagad jēdzienu "likumdevējs" plašākajā nozīmē, nedomājot tikai Saeimu, protams, bet arī izstrādātāju un piedāvātāju. Tātad kā jūs to vērtētu, vai tas, jūsuprāt, norādītu uz to, ka tā iepriekšējā redakcija, tā, pie kuras mēs strādājam šajā lietā, bija nekvalitatīva salīdzinājumā ar to, kas ir piedāvāta tagad, bija nesamērīga, salīdzinājumā ar to, kas ir piedāvāta tagad... nu, bija mazāk uzticības..

D. Reizniece-Ozola.

Es varu atbildēt - tas nav ne viens, ne otrs, ne trešais... bet jaunā redakcija ir labāka nekā iepriekšējā.

D. Rezevska.

Paldies.

S. Osipova.

Vai tiesai vēl ir jautājumi? Tiesai šobrīd pagaidām nav vairāk jautājumu.

Lūdzu, pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem.

A. Leškoviča.

Vai, pieņemot šo likumprojektu, jūs vērtējat, ka tik cieša piesaiste sociālās nodrošināšanas sistēmai varētu rast zināmus pārpratumus no nodokļu maksātāju puses? Ka likums varētu būt ne tā saprasts, kā vajadzētu.

D. Reizniece-Ozola.

Es kā ekonomikas ministre nevērtēju šādu aspektu. Par to, cik atceros, nebija arī padziļinātas diskusijas un šāds jautājums arī netika pacelts vismaz manā klātbūtnē no uzņēmēju organizācijām vai kādas iebilstošas puses, ka nodokļu administrēšanas veidam būtu nozīme. Es to arī kopumā uztveru kā vienkārši ērtāko veidu, kā administrēt solidaritātes nodokli, saprotot, ka tās nav sociālās iemaksas, bet vienkārši darītu to kopā ar sociālajām iemaksām.

A. Leškoviča.

Finanšu ministrijas pārstāvei īstenība bija grūtības atbildēt par to, kā tad nodokli vajadzētu vērtēt, vai kādas tiesību normas būtu attiecināmas, piemēram, dubultās aplikšanas gadījumā. Mans jautājums par to, ka, vērtējot grozījumus šajā likumprojektā, Solidaritātes nodokļa likumā, sākotnēji ar sociālajiem partneriem bija panākta vienošanās par šī nodokļa atcelšanu un tā vietā ieviest tāpat progresīvo iedzīvotāju ienākumu likmi, bet likumā "Par valsts sociālo apdrošināšanu" tāpat ieviest tā kā divpakāpju griestus. Vai, jūsuprāt, sociālo partneru piedāvātie risinājumi, kuri pēc būtības sasniedz tieši tādu pašu mērķi, nebūtu uzskatāmi kā skaidrāki nekā tas variants, kāds šobrīd tiek piedāvāts, ka Solidaritātes nodokļa likums gan ir kā iedzīvotāju ienākumu nodoklis, gan kā sociālā iemaksa, gan kā iemaksa pensiju fondos, gan arī vēl kāds trešais hibrīdlikums.

D. Reizniece-Ozola.

Jūsu apgalvojumā šobrīd ir kļūda, jo sākotnējā trīspusējā vienošanās starp uzņēmējorganizācijām, arodbiedrībām un valdību bija piedāvāts solidaritātes nodokli pilnībā novirzīt sociālajās iemaksās, nosakot otra līmeņa iemaksu griestus un paredzot, ka īstermiņa sociālie pabalsti tiktu šiem lielāka nodokļa maksātājiem ierobežoti, uzkrājums pensijām tiktu veikts, savukārt īstermiņa pabalsti netiktu veikti.

Nebija vienošanās ar to sākotnēji, ka solidaritātes nodoklis tiktu daļēji pārvirzīts arī uz iedzīvotāju ienākumu nodokli. Bet, procesam attīstoties, un redzot, kāds ir arī politiskais pieprasījums, ka būtu nepieciešams daļu no solidaritātes nodokļa novirzīt iedzīvotāju ienākumu nodoklī, šīs sarunas gan ar sociālajiem partneriem, gan arodbiedrībām, gan uzņēmējorganizācijām tika vairākkārt atkārtotas, un šis risinājums, ko ir pieņēmis likumdevējs, ir saskaņots un par to ir panākta vienošanās Nacionālajā trīspusējās sadarbības padomē. Tā kā arī uzņēmējorganizācijas ir šādu risinājumu atbalstījušas. Vismaz tajā formātā, kādā valdība ir pieradusi konsultēties ar tām.

A. Leškoviča.

Jūs minējāt, ka tāpat ir paredzēts solidaritātes nodokļa tā kā... un arī gribējāt novirzīt sociālās apdrošināšanas mērķiem... proti, pensijām un tamlīdzīgi. Kas mainījās šo divu gadu laikā? Kāpēc to nevarēja izdarīt no paša sākuma? Vai jums tad likās, ka Solidaritātes nodokļa likums šajā redakcijā ir netaisnīgs?

D. Reizniece-Ozola.

Es jau minēju, ka, manuprāt, nodoklis nav netaisnīgs, bet mēs sapratām, politiski sapratām, ka ir nepieciešama vēl papildu motivācija šo nodokli maksāt. Bet es jau sākumā minēju, ka bija redzama arī tendence, ka daļa no esošajiem solidaritātes nodokļa maksātājiem, piemēram, telekomunikāciju nozarē bija vairāk kā 56 procentu gadījumu, kad tika samazināti personu ienākumi, lai izvairītos no solidaritātes nodokļa maksāšanas un bija vēlme atrast kādu risinājumu, kā papildus motivēt šo lielāku nodokļu maksājumu veikt un uzkrājums pensijai šķita un arī tāda vienošanās tika panākta ar uzņēmējorganizācijām, ka tas varētu būt motivējošs elements.

A. Leškoviča.

Paldies.

S. Osipova.

Paldies. Saeimas pārstāvjiem? Paldies.

Tiesnešiem, uzklusot atbildes, nav papildu jautājumi radušies?

Liels paldies jums par dalību tiesas sēdē.

Tā. Kā nākamo tiesa uzklusīs finanšu ministru, kura darbības laikā tika izstrādāts projekts un pieņemts šis likums un apstrīdētās normas... tāpat, lūdzu, Jānis Reirs.

J. Reirs.

Tātad apstrīdētā norma... Pirmo reizi ar šīs normas izmaiņas nepieciešamību saskāros 2011. gadā, vadot Budžeta un finanšu (nodokļu) komisiju, kur, apspriežot 2012. gada budžetu, tika ierosināts no deputātu puses likvidēt šo netaisnību, kas, viņuprāt, ir bijusi un pastāvēja vēl vēlāku laiku. Tātad to, ka lielākais nodokļu slogs un valsts tiek uzturēta, tieši atbalstot vislielākos algu saņēmējus, nevis vidusšķiru. Praktiski Eiropā pieņemts tomēr pakalpojums un atlaides.. virzīt stimulējošo politiku tā, lai attīstītu vidusšķiru.

Šeit tieši izskatījās, ka tie cilvēki, kuri saņem lielākus ienākumus, ir vairāk motivēti... Dažādu diskusiju rezultātā un dažādu... praktiski tas, ka tas jau bija Saeimas diskusiju laikā, mēs šādu lēmumu nepieņemām, jo uzskatījām, ka ir nepieciešama lielāka speciālistu iesaiste tieši tiem, kam ir likuma izstrādes vara, tātad valdība un ministrija.

Arī notika turpmāk diskusijas par šo jautājumu, bet ne tādā nopietnā līmenī un tad, pieņemot 2015. gadā vai 2016., kad šis nodoklis tika pieņemts, šīs diskusijas jau sākās no marta mēneša, tas nebija jaunums. Bet ātrākā virzība notika tieši budžeta izstrādes procesā, kurš sākās augustā un noslēdzās septembrī.

Paralēli tātad par mērķiem jau tika runāts — gan fiskālās telpas paplašināšana no vienas puses, un no otras puses arī rekomendāciju... starptautisko institūciju, starptautisko organizāciju un arī iekšējās sajūtas, kas ir bijušas par to, ka pēdējo 5,6 gadu laikā nevienlīdzība pieaug un nevienlīdzības risks ir ļoti liels. Tā kā mēs dzīvojam demokrātisko valstu saimē, Eiropas saimē, kur pamatā ir sociāli atbildīgs budžets, sociāli atbildīga politika, uzskatījām, ka šādas izmaiņas ir nepieciešamas. Mēs neaprobežojāmies tikai ar tādām izmaiņām, bet arī ieviesām progresīvo neapliekamo minimumu, kas mazinātu nodokļu slogu maznodrošinātajiem, tāpat arī pieņemām likumu par minimālām sociālajām iemaksām, kas aizsargātu maznodrošinātos cilvēkus, jo patreiz, vērtējot arī patreiz situāciju, tie cilvēki, kuri saņem mazākas algas, tiek pakļauti ļoti lielam riskam un ēnu ekonomikai un cilvēki ar lielākiem ienākumiem ir mazākā ēnu ekonomikas daļā. Tātad tika pieņemti šie ļoti nozīmīgie normatīvie akti.

Jautājums par administrēšanu. Arī pilnībā pievienojos kolēģiem no Finanšu ministrijas. Sociālās iemaksas un solidaritātes nodoklis un iedzīvotāju ienākumu nodoklis administrējas kā darbaspēka nodoklis un uzskatījām, ka nav nepieciešams palielināt administratīvo slogu šajā daļā un arī man liekas, ka tā gada budžetā tika novirzīti ļoti nozīmīgi līdzekļi vienota konta veidošanai Valsts ieņēmumu dienestā, kur vispār no 2019. vai 2020. gada paredzēts ir, ka uzņēmējiem vispār ir vienots viens nodoklis un šeit vispār nebūtu strīdu, kāds... sociālais, iedzīvotāju ienākumu nodoklis... vēl kāda nodeva... tātad šis te vienotais nodokļu maksājumu konts. Tātad mēs uz to ejam.

Administratīvais slogs jebkurām citām... tāpat, kā jau minēju par neapliekamo minimumu diferencēto. Šeit papildus slogs neradās, jo esošo likumdošanas normu ietvaros šī deklarēšanās ir nepieciešama un jāatzīmē, ka šīs deklarēšanās rezultātā cilvēki atgūst līdzekļus. Tāpat viņi saņem atlaides. Tāpat arī jaunuzņēmumiem.

Un, ja mēs esam demokrātisko valstu saimē, tad praktiski demokrātiskās valsts saimes ģimeņu pamatā ir vispārējā deklarēšanās un vispārējās deklarēšanās mēs esam vieni no retajām valstīm, kur nav šīs deklarēšanās. Vispārējā deklarēšanās arī palīdz politiķiem veidot mērķētu sociālo politiku, mērķētu sociālo aizsardzības politiku. Pašreiz mums ir ļoti plakani visa... piemēram, vecāku nodoklis par bērniem gan tiem, kam ir miljoni ienākumi, gan tiem, kam ir zem minimālās algas ienākumi ir vienāds nodoklis... Uzskatu, ka šādiem nodokļiem ir jābūt mērķētiem. Ņemot vērā, ka mums nav kopējās deklarēšanās, vienotas deklarēšanās sistēmas, tad šie mērķētie nodokļi netiek panākti un mēs nevaram... mēs šķiežam līdzekļus varbūt tādā ziņā visaptverošiem plakaniem pabalstiem.

Konsultēšanās strādājot Budžeta komisijā, rada pārliecību politisko, ka veidot politiku bez plašām konsultācijām ar sabiedrības plašām daļām nav iespējams. Tāpēc arī laikā, kad biju finanšu ministrs, izveidoju Trīspusējās sadarbības padomes apakšpadomi, Finanšu un nodokļu apakšpadomi, un visi šie jautājumi tika pārrunāti gan Trīspusējā sadarbības padomē, gan Tautsaimniecības padomē, gan arī apakšpadomē, kuru tiku izveidojis. Neuzskatu, ka ja kāds no sadarbības padomes vai sadarbības locekļiem nepiekrīt viedoklim, ka politiķim ir jāapstājas. Politiķim ir jāizvērtē visi apstākļi, visi "par" un "pret", un šeit jau minētie apstākļi arī bija tas pamatā, lai šo nodokli ieviestu.

Galvenais kritērijs nodokļa ieviešanai bija izlīdzināt... viens no kritērijiem bija izlīdzināt arī šos nodokļu apjomus. Nebija runas par progresivitāti, ko piedāvāja kā alternatīvu variantu darba devēji. Mūsu piedāvātais variants bija vienīgais variants, kas neskāra darba ņēmēju neto algu, salīdzinājumā ar šo te darba līgumu. Visi... nu, es nezinu, vai tā organizācijas, kas piedāvāja tādā veidā, kādā viņas piedāvāja ieviest iedzīvotāju ienākumu nodokli, progresīvo, vai viņas apzinājās, ka tas samazinātu šī darbinieka neto algu attiecībā pret līgumu. Tāpat šis bija vienīgais veids, kas nesamazināja darbinieka atalgojumu, neto atalgojumu attiecībā pret līgumu.

Tas būtu īsumā viss.

S. Osipova.

Paldies. Tiesnešu jautājumi. Tiesnese Ziemele.

I. Ziemele.

Paldies, ministra kungs, par šiem aspektiem, kuriem jūs pieskārties. Tieši bija jautājums par alternatīvām, kuras jūs apsvērāt. Jo patiesībā tagad, jaunās nodokļu

reformas kontekstā, parādās, ka alternatīvas tomēr bija un, iespējams, tajā brīdī, kad jūs pie šī jautājuma strādājāt, bija vēl kādi risinājumi, ne tikai tātd jautājums par neto algu un tās saistību ar darba līgumu, bet arī, iespējams, šī nodokļa savādāka strukturēšana.

Vai jums bija šīs alternatīvas šajā brīdī... nu, teiksim, uz galda...?

J. Reirs.

Viennozīmīgi, bija. Un viennozīmīgi vērtējām un pieņemām lēmumu ieviest solidaritātes nodokli tādā veidā, kā viņš tika ieviests. Viena no alternatīvām bija iedzīvotāju ienākuma nodokļa palielināšana, par ko es teicu, ka tas faktiski būtu viltus progresivitāte... kā tagad ir pieņemts... tā ir viltus progresivitāte, tas nav progresīvais iedzīvotāju ienākumu nodoklis, jo kopējais darbspēka nodoklis visiem ir vienāds. Gan cilvēkam, kas saņem minimālo atalgojumu, gan cilvēkam, kas saņem 200 tūkstošus. Un tas, ka ir 31... tas, varētu teikt, ir tāds feiks progresivitātei, jo nodokļi ir vienādi visiem. Mums bija šīs alternatīvas izvērtēšanai, bet viens no aspektiem, kāpēc mēs nepiekrītam arī iedzīvotāju ienākumu nodokļa palielināšanai kā tādai, bija apstākļi, ka iedzīvotāju ienākumu nodoklis ir pašvaldību nodoklis un pašvaldību finansējums Latvijā ir visaugstākais Eiropas Savienībā no pašvaldībām savu funkciju veikšanai, vienīgie augstāki ir četras skandināvu valstis, bet viņiem ir iekļauts arī medicīnas pakalpojumi pašvaldībā un medicīnas apmaksas. Bet Latvijā 19,5 procenti ir augstākais līmenis un arī tajā gadā pašvaldībām jaunajā budžetā viņu politikas uzlabošanai un plānošanai bija papildus paredzēti virs 90 miljoniem līdzekļu. Bet, kā es jau teicu, šie līdzekļi bija nepieciešami gan sociālās plašas mazināšanai, un šeit mums ir rekomendācijas no visām iespējamām organizācijām, un arī to valstiski svarīgo uzdevumu veikšanai, kā, piemēram, medicīnas pakalpojumu uzlabošanai tieši kas vairāk skar maznodrošinātos cilvēkus, jo nepieejamība, ka mēs zinām, ir tieši maznodrošinātajiem cilvēkiem un šie līdzekļi aizgāja arī rindu mazināšanai un rindu uzlabošanai. Ja mēs atceramies 2010., 2011., 2012. gads... tad kvotas beidzās jūlijā-augustā un bija pieejamības problēmas. Tātad pēdējos gados šādas lietas... nu, vismaz plašu rezonansi nav guvušas. Tātad ir samazinājušās. Un arī neapliekamā minimuma diferencēšanai bija nepieciešami līdzekļi, kā arī dažiem pabalstiem un arī demogrāfijas jautājumu risināšanai.

I. Ziemele.

Paplašinājuma fiskālā telpa.. Sakiet, lūdzu, Finanšu ministrijas pārstāve mums teica, ka tātd konkrēti šis likumprojekts ir tapis mēneša laikā un tātd veidoja jau pēc tam procesā budžeta paketi 2016. gadam. Vai es jūs pareizi saprotu, ka jūsu minētās konsultācijas... es pieņemu, ka arī ekspertu atzinumi... tātd šis viss process jau tika

veikts līdz brīdim, kad Ministru kabinets uzdeva jums un jūsu vadītajai ministrijai uzdevumu...

J. Reirs.

Jā, praktiski tā nebija jauna lieta. Es atceros, ka pirmo reizi tas bija 2011. gadā, kad mēs apspriedām budžetu. Bet diskusijas notika un es domāju, ka likumprojekts kā tāds varbūt ieraudzīja dienasgaismu šajā termiņā, ko minēja Finanšu ministrija, bet es domāju, ka, ja viņš būtu vienkārši no nekā, tad tas termiņš nebūtu iespējams. Cilvēki domāja, cilvēka analizēja, cilvēki izsvēra variantus un pirmās tikšanās, budžeta sarunas... tā tad budžets sāk veidoties marta mēnesī.

I. Ziemele.

Un mans trešais jautājums ir sekojošs. Nu... lietas materiālos, kuri, protams, jums nav pieejami, bet es varu painformēt, ir tā tad divu ekonomikas zinātņu doktoru atzinumi, kuri ir samērā kritiski attiecībā uz šo konkrēto nodokli un tajā apstrīdētajām likuma normām. Un viena no pieaicinātajām personām min, ka tā tad nodokļu politikas pamatprincipi ir četri: efektivitāte, taisnīgums, vienkāršība un savlaicīgums. Un uz šo brīdi mums, izskatot šo lietu, vairākkārt parādās argumenti faktiski attiecībā uz diviem principiem, tā tad efektivitāte, nodokļa efektivitāte, kur ir jautājums par to, vai tiešām mēs esam spējuši aptvert visus tos, kurus vajadzēja aptvert ar šo solidaritātes nodokli... efektivitāte... un kādu ietekmi tas ir radījis, mēs runājam par uzticību valstij, kopumā uz ekonomikas attīstību un uzņēmējdarbības vidi... Un tad vienkāršība. Tā tad konkrētie nodokļu maksātāji patiesībā līdz galam nav sapratuši šī nodokļa, teiksim, dabu, raksturu un tāpēc ir dažādas šīs izpratnes un šīs interpretācijas, kas varētu norādīt uz to, ka ar šo vienkāršības principu varētu būt problēmas. Kā jūs šo komentētu?

J. Reirs.

Tā tad, pirmkārt, politikas uzdevums ir izvērtēt visu sabiedrības daļu viedokļus un pieņemt lēmumus, kas ir katras... kas tiktu pozitīvi vērtēti vairākumā sabiedrības. Tā tad, ja kāda... nevalstiskās organizācijas uzdevums ir simtprocentīgi cīnīties par savu taisnību. Ierēdņu uzdevums ir aizstāvēt valsts intereses, valsts pārvaldi, valsts stabilitāti, valsts satversmību un politiķa uzdevums ir sabalansēt šīs intereses. Un, ja ir divi godājami un cienījami eksperti pauduši savu viedokli, es pilnībā cienu viņu viedokli, bet es uzskatu, ka, pieņemot gan valdībā gan pēc tam Saeimā, šos likumprojektus, mēs vadījāmie tieši no sabiedrības interesēm nevis mazas, šauras konkrētas grupas interesēm. Tā būtu īsa atbilde.

I. Ziemele.

Paldies.

S. Osipova.

Tiesnesis Kučs.

A. Kučs.

Jā tieši par šo izlietojumu ir jautājums. Vairākas pieaicinātās personas ir norādījušas, ka tas mērķis solidaritātes nodoklim ir atbalstāms, un jūs arī minējāt, ka šis sociālais, sabiedrības nevienlīdzība... Tajā pat laikā ir izteiktas šaubas tieši par šo izlietojumu, ka ir apšaubāms, ka šie ieņēmumi tiek izlietoti tieši pieaugušajiem sociālās vajadzības pasākumiem, nevienlīdzības mazināšanai. Es saprotu, ka viņš aizgāja pamatbudžetā, daļa no tā varēja aiziet sociālās aizsardzības pasākumiem, bet daļa varbūt aizgāja arī plašāk. Kā jūs, teiksim, komentētu šo?

J. Reirs.

Tātad liela daļa līdzekļu... tātad pamatā sociālās problēmas tiek finansētas no sociālā budžeta un no sabiedrības katra locekļa sociālajām iemaksām. Tā ir invaliditāte, bezdarbs, slimības pabalsti, pensijas. Bet ir ļoti liela daļa līdzekļu virs 200 miljoniem, kas tiek finansēti arī no pamatbudžeta. Un praktiski tad šīs lietas arī tika finansētas. Bet mēs nevaram atdalīt... ir kopējais pamatbudžets un ir pamatbudžeta finansēšana. Tanī gadā, man liekas, arī tika palielināta, piemēram, akcīze degvielai, tur pat 2 vai 3 centiem... nu, nevar teikt, ka 1 cents aizgāja aizsardzībai, otrs cents aizgāja vēl kaut kam. Tātad ir kopējie ieņēmumi un kopējie izdevumi. Un, teiksim, lasot vai pētot tā un nākamā gada, piemēram, OECD pētījumus par indeksiem nevienlīdzības... man liekas, ka pirmais gads bija, kad šis indekss samazinājās un pat uzrādīja tuvināšanos par 0,1 procentu. Līdz ar to es domāju, ka tie mērķi tika sasniegti un arī sabiedrības pieprasījums pēc saprotamiem nodokļiem un tie saprotamie nodokļi ir tādi, ka tas sabiedrības loceklis, kuš vairāk var, viņš arī vairāk palīdz tiem, kas nevar. Līdz ar to es domāju, ka tie mērķi pilnībā bija sasniegti un attaisnoja sevi.

A. Kučs.

Paldies.

S. Osipova.

Vai tiesai vēl ir jautājumi? Lūdzu, tiesnese Ziemele.

I. Ziemele.

Es atvainojos, es vienu aizmirsu. Sakāt, lūdzu, jūs mums pastāstījāt par to, kādā procesā tātad tika sagatavots pašreiz vēl spēkā esošais regulējums attiecībā uz solidaritātes nodokli, bet kā tādā gadījumā jūs vērtējat, teiksim, šīs piedāvātās izmaiņas un tas, kas mums sēžu ir izskanējis, kā solidaritātes nodokļa pārstrukturēšana. Tātad tā bija vajadzīga vai nebija vajadzīga? Tas ir uzlabojums? Tas kaut kādu problēmu ir atrisinājis?

J. Reirs.

Es jums nevaru atbildēt uz šo jautājumu tādā izpratnē, ka no labklājības viedokļa un no tās jomas, kuru es pārstāvu, praktiski tā ietekme nav ne pozitīva, ne negatīva. Līdz ar to bija mēģinājums torpedēt šo solidaritātes nodokli un pirmajā piedāvājumā viņu vispār atcēla. Un vienīgais, par ko mēs iebildām, par to, ka viņš tiek atcelts. Jo praktiski tad pamatā ir jābūt līdzīgam nodokļu slogam gan mazo algu saņēmējam un, veidojot atlaides, piemēram, neapliekamais minimums, gan vidusšķirai, gan cilvēkiem, kas saņem lielāku atalgojumu, tas bija pamatā mūsu priekšlikumam, ka nedrīkst atcelt solidaritātes nodokli. Tas bija Labklājības ministrijas iniciatīva, jo praktiski, vērtējot vidi, vērtējot uzņēmējdarbību, mēs nonākam pie secinājuma, ka, piemēram, lojalitātes pētījumā, 34 procenti Latvijas strādājošo ir lojāli savam uzņēmumam. Un pārsvarā tie laikam ir tie, kas strādā valsts uzņēmumos — “Latvenergo”, “Lattелеkom” un tā tālāk... Un tie ir drausmīgi fakti. Tie ir ļoti drausmīgi fakti, un es domāju, ka šāda te nevienlīdzīga attieksme, nodokļu regresivitāte un tā tālāk ir noveduši pie tā, ka darbinieki nav lojāli savam uzņēmumam. Un es domāju, ka, ja uzņēmēji nevar ar savu politiku nodrošināt šo lojalitāti, tad mums ir jāpalīdz. Un viens no šiem veidiem ir vismaz izlīdzināt nodokļu slogu — tātad, lai visi maksātu vienādu nodokli. Un tas arī tika šeit panākts un arī mēs lūdzām, lai neatceļ šo solidaritātes nodokli, kas arī ir noticis. Kādā veidā viņš transformējās, tā jau ir, es domāju, Finanšu ministrijas un pārējo dalībnieku lieta un veids.

I. Ziemele.

Paldies.

S. Osipova.

Tiesnešiem... Tiesai šobrīd jautājumu vairāk nav.

Lūdzu, vārds pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem.

K. Strazds.

Paldies. Man būtu jautājums jums kā toreizējam finanšu ministram. Kāds bija tas mērķis, leģitīmais mērķis tam, ka dažādiem darba ņēmējiem šīs solidaritātes nodokļa likmes tika noteiktas atšķirīgas?

J. Reirs.

Es nesapratu jautājumu...

K. Strazds.

Respektīvi, varētu uzskatīt, ka tas stājās spēkā 2016. gada 1. janvārī, darba ņēmējiem attiecībā no tā, vai viņš ir valsts pensijas saņēmējs vai persona ar invaliditāti, tika noteiktas mazākas solidaritātes nodokļa likmes nekā personām, kuras bija apdrošinātas visiem sociālās apdrošināšanas veidiem.

J. Reirs.

Jā, skaidrs. Pilnīgi uzskatu, ka tas ir ļoti labi un pareizi. Un mēs arī gatavojām jaunas izmaiņas ne tikai šajā te lietā, bet sociālā nodokļa piemērošanā un šeit ir valsts politika un valsts instruments. Ja valsts grib, lai tiek nodarbināti pensionāri, ja valsts grib, kā šajā gadījumā, tiks veidota sistēma, kur cilvēki ar invaliditāti tiks nodarināti, mēs arī samazināsim nodokļu daļu, lai ieinteresētu darba devēju pieņemt darbā konkrētas kategorijas un tas ir ļoti apsveicami un ļoti pareizi. Es uzskatu, ka valstī ir šīs te vienīgais instruments, kā mēs varam dažādas sabiedrības kategorijas veicināt, lainodarbinātība ir tieši šī te nodokļu politika. Un mēs gatavojam izmaiņas arī cilvēkiem ar invaliditāti. Gan subsidētās darba vietas, gan arī samazinātais nodoklis. Jo praktiski katrs cilvēks ar invaliditāti, kurš piedalīsies darba tirgū, ir pozitīvi vērtējams un valsts iespējas šo stimulēt ir tikai caur nodokļu politiku.

A. Leškoviča.

Es gribētu precizējošu jautājumu. Vai tas nenonāk pretrunā ar to, ko jūs teicāt, ka tas taču ir labi, ja tie, kam ir vairāk, arī maksā vairāk. Jo mēs nonākam... jūs tagad sakāt, ka tāpat attiecībā uz solidaritātes nodokli... tas ir tikai pozitīvi, ka solidaritātes nodokļa maksātājs tāpat, kuram ir vairāk, ko maksāt... tikai tāpēc, ka viņa vecums vai veselība to nepieļauj, viņam būtu jāmaksā mazāk. Piemērs. Ventspils mērs Aivars Lembergs. Tad jūs sakāt, ka tas ir tikai pozitīvi, ka ar viņa ienākumiem viņš maksā par 20 procentiem mazāk nekā pārējie? Es pareizi saprotu. Vai tas nenonāk pretrunā?

J. Reirs.

Jūs nepareizi sapratāt.

S. Osipova.

Vai pieteikuma iesniedzējiem vēl ir jautājumi?

A. Leškoviča.

Tad ir vēl viens jautājums. Māris Kučinskis ir vienā no intervijām norādījis, ka tajā brīdī, kad gāja runa par solidaritātes nodokļa atcelšanu, viņš teica: “ja nebūs solidaritātes nodokļa, tad sistēma kļūs saprotamāka un vienkāršāka”. Kāds ir jūsu viedoklis? Vai tagad ar jaunajiem grozījumiem, ka solidaritātes nodoklis varētu būt uztverts gan kā daļa no iedzīvotāju ienākumu nodokļa, gan kā sociālā iemaksa, gan kā iemaksa pensiju fondos, vai no tā solidaritātes nodoklis ir kļuvis skaidrāks un saprotamāks nodokļu maksātājiem?

J. Reirs.

Nu, es saprotu, ka tagad solidaritātes nodoklis no 2019. gada nebūs, viņš ir aizstāts ar dažādiem citiem nodokļiem. Nu, es nezinu, tas ir premjera viedoklis. Mans viedoklis ir tāds, ka mēs iniciējām 2016. gadā Valsts ieņēmumu dienestā vienotu kontu, nodokļu maksātāju kontu, un kā visas sistēmas, arī nodokļu sistēma nekad nav gatava un vienmēr uzlabojas. Līdz ar to mēs ejam uz to, ka no 2019. vai 2020. gada būs šis te vienotais maksājumu konts un tad būs situācija vienkāršāka.

Bet jautājumā par nesaprotamību... Nu, man arī izraisa neizpratni... tātad *a priori* ja cilvēks ir solidaritātes pelnītāja statusā, tātad tie ir visaugstāk kvalificētie cilvēki Latvijā. Un ja šie cilvēki nesaprot, tad nu... grūti... es arī to nevaru izskaidrot...

A. Leškoviča.

Vairāk nav jautājumu.

S. Osipova.

Saeimas pārstāvjiem?

I. Tralmaka.

Jā, paldies. Labdien, Reira kungs! Man ir viens jautājums. Vai tajās diskusijās, kas bija pirms solidaritātes nodokļa ieviešanas, izskanēja no sociālajiem partneriem neizpratne par to, vai šis nodoklis būtu vērtējams kā sociālās iemaksas? Vai kā nodoklis vienkārši, kura ieņēmumi aizies pamatbudžetā? Tātad tas jautājums: vai bija šis te apjukums par to, ka šis nodoklis varētu būt sociālās iemaksas?

J. Reirs.

Nu, nē, apjukums nebija. Bija skaidri saprotama tā sistēma. Bija piedāvājums... es atceros diskusiju, kur bija piedāvājums par iedzīvotāju ienākuma

nodokli... bet tos argumentus, ka iedzīvotāju ienākumu nodoklis ir pašvaldību budžeta sastāvdaļa, es jau izklāstīju.

I. Tralmaka.

Paldies. Man vairāk jautājumu nebūs.

S. Osipova.

Paldies jums par atbildēm.

Nākamo tiesa uzklausi 12. Saeimas Budžeta un finanšu komisijas priekšsēdētāju Šadurska kungu.

Lūdzu, vārds jums!

K. Šadurskis.

Augsti godātā tiesa! Iesniedzēju pārstāvji! Saeimas pārstāvji!

2015. gada nogalē, strādājot pie 2016. gada budžeta, atbilstoši maniem toreizējiem pienākumiem, vadot Saeimas Budžeta un nodokļu komisiju, es piedalījos, ja tā var teikt, no paša sākuma šī budžeta un pavadošo likumprojektu tapšanā, kā klausītājs piedalījos valdības sēdēs un arī visās diskusijās, lielā daļā diskusiju, kas notika, lai sagatavotos sekmīgam darbam tad, kad pakete nonāks Saeimā. Man jāsaka, ka solidaritātes nodokļa tā laika redakciju gan tajā brīdī vērtēju pozitīvi, gan šobrīd vērtēju pozitīvi, jo valdības un likumdevēja pienākums ir rūpēties par taisnīgu nodokļu sistēmu, par... teiksim tā... summāro maksājumu no darba algas apjoma visos algu segmentos un ja mēs ar diferencēto neapliekamo minimumu vai atvieglojumiem par apgādājamiem varam vairāk rūpēties par zemo algu segmentu, tad solidaritātes nodoklis bija tas nodoklis, kas novērsa regresivitāti un mazināja nevienlīdzību augsto algu segmentā. Nu, kā šeit ir vairākkārt izskanējis, tas skāra apmēram 0,7 procentus nodokļu maksātāju — līdz ar to nelielu sabiedrības daļu. Un jau tajā brīdī, kad pie šī nodokļa tika strādāts, bija pilnīgi skaidrs, ka tas tiks sabiedrībā uzņemts bez sajūsmas, jo šī ir... ko skāra šis nodoklis, ir sabiedrības izglītotākā daļa, līdz ar to tā ir sabiedrības daļa, kas visefektīvāk var pasniegt savu viedokli medijiem, kas to savukārt komunicē pārējā sabiedrībā un jau tolaik man personīgi bija pilnīgi skaidrs, ka šī regresivitātes novēršana, tālākai nodokļu sistēmai attīstoties, ir solis uz tālāku progresivitāti. Jo jau tobrīd... un varbūt arī es tā nepietiekami uzmanīgi esmu izteicies tolaik mediju pārstāvjiem, ka es vērtēju solidaritātes nodokli kā pagaidu nodokli ar domu uz tālāko progresīvo nodokļu sistēmu, ko acīmredzot viena otra no oponentu pusēm uztvēra kā... ka tas varbūt ir tā kā tāds pagaidu nodoklis, ko vispār atcels un kura nebūs. Bet es domāju, ka tas bija ārkārtīgi pozitīvs solis. Un, lai saprastu, teiksim to situāciju, kādā bija tā laika valdība un Saeima, mums ir jāatceras ļoti kritisks nacionālās drošības situācijas saasinājums un tā alternatīva, kas bija nepieciešama

risināt. Tātad, vai nu mēs palielinām tos izdevumus straujāk nekā bija iepriekš plānots drošības jautājumiem, vai arī mums ir jāatsakās no vairākām ļoti būtiskām jaunām politikas iniciatīvām jeb prioritāriem pasākumiem, lai strādātu tās fiskālās telpas robežās.

Līdz ar to fiskālās telpas palielināšana bija ārkārtīgi nepieciešama un es vērtēju tobrīd un tagad šo solidaritātes nodokļa ieviešanu kā visefektīvāko, vieglāk administrējamo un savu mērķi efektīvi sasniedzošo nodokļa likumdošanas grozījumu. Tika izskanējuši ļoti daudzi argumenti... vairāki alternatīvi varianti gan par sociālo iemaksu griestu atcelšanu, gan par iedzīvotāju ienākumu nodokļa palielināšanu. Šeit jau iepriekš tika runāts, ka vienā gadījumā, IN gadījumā, tas ir slikti mērķēts pasākums, jo pašvaldību budžeti pieauga ļoti strauji, turpretī valsts pamatbudžets salīdzinoši lēnāk, tā kā līdz ar to 80 procenti IN aiziet pašvaldību budžetā, tad tas nesasniegtu mērķi, savukārt sociālo iemaksu griestu atcelšana līdz ar to arī izmaksu atcelšana radītu ļoti nopietnus riskus sociālajam budžetam. Un šeit es nedomāju par ilgtermiņa, teiksim, apdrošināšanas veidiem, par vecuma pensiju, bet par īstermiņa, tajā skaitā plānojamiem riskiem... ja to tā var saukt... bezdarba un bērnu kopšanas pabalstiem un līdz ar to...Jā, bija arī variants par PVN palielināšanu, kas savukārt ir patiesībā nevienlīdzību palielinošs, nevis samazinošs.

Saeimā mums notika ļoti plašas diskusijas. Es šobrīd precīzi neatceros, cik bija komisijas sēdes veltītas šiem jautājumiem, man liekas, ka kādas četras vai piecas. Un no sociālajiem partneriem... nu, tur bija diezgan masīva pretreakcija no sociālajiem partneriem, kurus mēģināja šajās diskusijās aicināt, lai tiek piedāvāti varianti, nevis vienkārši pateikts nē. Nu, šie varianti, kurus es jau pieminēju, patiesībā nerisināja situāciju.

Un es domāju, ka tas, kas šeit, šajā zālē ir vairākkārt izskanējis, ka sasteigts likumprojekts... Nē. Īsā laikā izstrādāts līdz galējai versijai un kā vienmēr budžeta paketes procedūras ietvaros pieņemts steidzamības kārtā, man jāsaka, ka solidaritātes nodoklis ir viens no visvieglāk lasāmajiem un visvienkāršāk saprotamajiem nodokļu likumiem. Tas nav salīdzināms ar, piemēram, Iedzīvotāju ienākumu nodokļa likumu... Līdz ar to es teiktu, ka viņš ir labi, profesionāli uzrakstīts.

Un vēl jautājums par to, ka viņš nebija saprotams tādā ziņā... tā kā skaitliski sakrita ar sociālo iemaksu likmēm, ka tad tur ir kaut kāda jaukšana un neizpratne. Nē, nu Reira kungs jau pieminēja, ka tas skar sabiedrības visizglītotāko daļu un zināma neskaidrība publiskajā telpā tika radīta. Bet nu... es tā drusku baidos teikt kamerā, bet tas varbūt bija no mediju puses, ko tā puse, kas bija ieinteresēta, lai šis nodoklis netiktu pieņemts, pēc tam vairākkārt apspēlēja, bet arī Budžeta komisijas darba laikā, patiesību sakot, es nedzirdēju nevienu... šeit Saeimas pārstāve iepriekš jautāja Reira kungam... es nedzirdēju nevienu neizpratnes diktētu iebildumu. Manuprāt, ikviens ļoti labi saprata, ko tas nozīmē, ikviens ļoti labi saprata, cik tas maksās.

Nu, bija arī ļoti daudz iebildumu, ka likums nerasniegs savu mērķi, ka netiks izpildītas tās ieņēmumu prognozes, kas tika tolaik prognozētas. Jāsaka, ka man arī bija zināma piesardzība šajā jautājumā, bet nu es ar prieku konstatēju, ka gan iepriekšējā, gan šīgada prognozes ir pārpildītas un labi strādā.

Paldies.

S. Osipova.

Paldies. Tiesneši... jautājumi... Tiesnese Ziemeļe, lūdzu!

I. Ziemeļe.

Jā, paldies ministra kungam.

Man tieši par šo diskusiju, kas jums bija komisijā un, teiksim, kā jūs nonācāt līdz tātad izpratnei par to, kas ir šis solidaritātes nodoklis. Ja es jūs pareizi sapratu, tad jūsu diskusijās Saeimā, komisijā un tad arī kopumā pieņemot paketi, nevienam neradās jautājums par to, ka solidaritātes nodoklis... nu, kas tas ir? Tas ir speciālais, kā mēs dzirdējam, īpašais ienākumu nodoklis, vai tas ir kopumā tātad darbaspēka nodokļa viens veids... Visi jūs to šajā diskusijā tā arī sapratāt, ka tas ir speciāls ienākumu nodoklis?

K. Šadurskis.

Nu, teiksim tā. Varbūt, ka komisijas locekļiem, varbūt arī man tajā skaitā, bija mazāk iekšēju diskusiju ar sevi, kā klasificēt šo nodokli. Bet bija pilnīgi skaidrs, kas ir nodokļa maksātāji, kas ir nosacījumi, kurā brīdī iestājas saistība maksāt šo nodokli un bija pilnīgi skaidra maksāšanas procedūra, kas no darba devēja viedokļa bija, manuprāt, maksimāli vienkārša, kur, iestājoties zināmiem finansiāliem nosacījumiem, atbilstošajā ailē parādās nevis nulle, kā līdz tam, bet nauda tiek pārskaitīta citā kontā. Tā kā, manuprāt, teiksim... nu šāda veida neskaidrību nebija. Teiksim, jūsu uzdotais jautājums... Es saprotu, ka jums kā juristei svarīga ir klasifikācija. Man kā lietotājam ir svarīgi, kā šī procedūra notiek, kā strādā šis algoritms.

I. Ziemeļe.

Jā, man kā juristei ir svarīga skaidrība, lai arī, teiksim, likuma lasītājam būtu skaidrība.

Bet sakāt, lūdzu, līdz šim... un tas mums pirmajā dienā vakar tā ļoti spēcīgi izskanēja šeit, arī abu pušu diskusijā, kur tā problēma ir radusies un jūs jau pieminējāt, ka tur varētu būt kāds trešais pie tā nedaudz vainojams... Tātad pieteikuma iesniedzēji ir to acīmredzot sapratuši šo nodokli kā papildus sociālo iemaksu, ar to arī pieteikuma iesniedzēji sāka savu uzrunu... Un, skatoties uz šo nodokli caur šādu perspektīvu, tātad šie papildus nodokļa maksātāji, par ko arī patiesībā īsta strīda nav,

ka principam tādām tam ir jābūt... bet ka attiecīgi šie nodokļa maksātāji tad arī sagaidītu no valsts sociālā nodrošinājuma ziņā lielākas vai vairāk garantijas. Tādā veidā tas solidaritātes nodoklis mums šeit tiesā ir ticis pasniegts. Vai jums radās kāda aizdoma, ka tā to varētu saprast?

K. Šadurskis.

Nē, es domāju, ka šī ir veikla vārdu spēle. Nu, man, piemēram, kā cilvēkam, kas ir pietiekami tuvs apdrošināšanas jomai, man ir absolūti skaidrs, ka apdrošināšanā ir prēmija un atlīdzība, ja iestājas apdrošināšanas gadījums. Apdrošināšanā nav iespējama prēmija bez atlīdzības un atlīdzība bez prēmijas. Un es domāju, ka sabiedrības izglītotākajā daļā ir arī pilnīgi saprotams, ka šis ir nodoklis, kas vienkārši skaitliski sakrīt ar sociālās apdrošināšanas iemaksām tad, kad tiek sasniegts sliekšnis. Un tajā brīdī Saeimas komisijā šādas neizpratnes nebija. Es domāju, ka šo neizpratni radīja vēlāk publiskā telpa, vai, pareizāk sakot, nu... ziniet... vienkārši runājot ļoti bieži tiek jaukti jēdzieni: nodoklis, nodeva, iemaksa... Mēs esam diezgan elastīgi savā valodā, bet, ja mēs esam kādā vienā sagatavotības grupā par konkrēto jautājumu, mēs saprotam, ko mums jautā un ko mēs atbildam. Nu, tur nav šo neskaidrību. Bet tad, kad publiskajā telpā šīs neskaidrības paliek, es domāju, protams, tas ir mans tīri subjektīvs viedoklis, ka šīs dažādās interpretācijas vai dažādos formulējumus, kas laiku pa laikam ir parādījušies, tajā skaitā medijos, iesniedzēji vienkārši ir veikli izmantojuši sava pieteikuma rakstīšanā.

I. Ziemele.

Sakāt, lūdzu... Vai nevarētu arī būt tā, ka 2. pantā, kur ir formulēts likuma mērķis... Un likuma mērķis patiesībā ir tāpat mazināt nodokļu regresivitāti, visi klātesošie ministri to ir minējuši, tāpatās ir minēta arī nevienlīdzības mazināšana, kam arī visnotaļ var piekrist... un arī nodrošināt valsts pamatbudžetu. Bet šeit ir zināmā mērā konkrēts mērķis: sociālās aizsardzības nodrošināšana. Tas, kas ir izskanējis, ka patiesībā ar ieņēmumiem no solidaritātes nodokļa... jūs pats arī tikko minējāt, 2015. gadā tāpat valsts drošības krīze... tāpat valsts aizsardzības budžeta palielināšana... Tāpat nešaubīgi, ka fiskālā telpa ir paplašināta ar šo ieņēmumu, bet vai tas, ko jūs ierakstījāt likumā kā likuma mērķi, saskan ar to, kam patiesībā jūs vēlējaties šos iegūtos līdzekļus tad iztērēt?

K. Šadurskis.

Jā... Nu, es sākšu ar atbildes nenopietno daļu. Katrai banknotei nav rakstīts, no kurienes tā nāk un kur tā tiek izlietota. Un, ja mēs nevaram papildināt fiskālo telpu, tad nav iespējas realizēt ļoti daudzas valsts funkcijas, kam ir izteikti sociāli raksturs

un kam ir izteikti nevienlīdzību mazinošs raksturs. Es minēšu tikai divas. Vienu attiecībā uz sociālo, vienu uz nevienlīdzības mazināšanu.

Izdienas pensijas tiek maksātas no valsts pamatbudžeta un ir plašas diskusijas, kuras vēl šobrīd nav noslēgušās attiecībā uz izdienes pensiju saņēmēju loka paplašināšanu, tajā skaitā izglītības jomā. Ja mums pamatbudžetā šo līdzekļu nav, tad šīs diskusijas ir praktiski neiespējamas.

Un otra lieta, kas tika realizēta. Tika palielināts brīvpusdienu saņēmēju loks, tātad 4. klasei ir brīvpusdienas, kas noteikti ir vienlīdzību mazinošs pasākums, tātad kur līdzekļi nāk no Izglītības un zinātnes ministrijas budžeta, no valsts pamatbudžeta. Līdz ar to striktas robežas novilkt starp sociālo budžetu un pamatbudžetu... nu, juridiski, jā, protams, budžeta procedūrā tie ir divi atsevišķi budžeti, bet kopumā mums ir arī jāatceras tas, ka vispārējās valdības kopējo konsolidēto budžetu... tā deficīts ir tas, kas mums ir jāsaskaņo ar Eiropas Komisiju un kam jāatbilst visam Eiropas Savienības regulējumam. Un līdz ar to pārpalikums sociālajā budžetā dod iespēju papildus finansēt to vai citu funkciju no pamatbudžeta, lai šī kopējā bilance atbilstu Eiropas Savienības noteiktajiem kritērijiem. Līdz ar to tie ir lielā mērā savienotie trauki un fiskālās telpas palielinājums dos iespēju gan mazināt nevienlīdzību, veikt pasākumus, gan veikt to vai citu sociālo funkciju.

I. Ziemele.

Paldies. Un pēdējais jautājums.

Sakāt... tātad jaunajā nodokļu paketē mēs... jūs arī dzirdējāt... mēs runājam par to, kā solidaritātes nodoklis tagad tiek restrukturizēts. Kā jūs... tā kā jūs tik tiešām ļoti cieši strādājat ar pašreiz izskatāmo likumu, kā jūs vērtējat... vai jūs saskatāt, ka šis ir zināmā mērā uzlabojums, zināmā mērā... teiksim, kaut kādu problēmu novēršana, kas ir spēkā esošajā regulējumā?

K. Šadurskis.

Nu, es teiktu tā. Dzīve attīstās, situācija mainās, un nodokļu sistēmai ir loģiski arī jāmainās un jāattīstās. Nav mums neviena ideāla nodokļu likuma, kas atbilstu visām tālākajām attīstības perspektīvām un variantiem. Līdz ar to es domāju, ka tālākā attīstība ir loģiska un nu, teiksim tā... atbilstoša mūsu tautsaimniecības attīstībai un sabiedrības gaidām pēc adekvātām izmaiņām nodokļu sistēmā. Un es domāju, ka tas, ko šī valdība ir veikusi arī ar Saeimas atbalstu, šī nodokļu reforma, es domāju, ka ļaus atrisināt ļoti būtisku jautājumu, proti, nodokļu sistēmas tālākās evolūcijas prognozējamību. Protams, esam dzirdējuši un gluži nesen atkal revolucionārus priekšlikumus no dažiem kolēģiem, jo mums vajag naudu tam un tam, tātad tūlīt ceļam to nodokli, to nodokli, to nodokli... Nu, man liekas, ka tas būtu absolūti vissliktākais, ko valdība varētu darīt — pasludināt... Tagad mums tomēr ir sistēma,

kas ir pārredzama tālākās nākotnes attīstības perspektīvā un tūlīt sākt to raustīt pāris mēnešus pēc... Tā kā es domāju, ka mēs esam šeit uz pareiza ceļa.

I. Ziemele.

Paldies.

S. Osipova.

Kolēģi... Tiesnesis Kusiņš.

G. Kusiņš.

Jā. Vēl vienu jautājumu, lai tikai noprecizētu jūsu pozīciju. Jūs teicāt, ka neviena banknote nav iezīmēta, ja tā tiek iekasēta valsts kopīgā budžetā un tad tiks izlietota kopīgam mērķim. Sakiet, lūdzu, vai šo likuma mērķa formulējumu, kas ir Solidaritātes likumā, varētu vai nevarētu uzskatīt par speciālā budžeta radīšanu? Vai ar šo likuma mērķi likumdevējs ir domājis kādi speciālu budžeta radīšanu, ka tieši šī nauda ir jāizlieto šim mērķim jeb...

K. Šadurskis.

Noteikti nē.

G. Kusiņš.

Paldies.

S. Osipova.

Tiesnese Rezevska.

D. Rezevska.

Paldies. Man viens precizējošs jautājums. Tātad, kā jūs skatāties uz šo atšķirīgo likmju problēmu, kas jau arī izskanēja pirms tam. Proti, šīs atšķirīgās likmes, kas attiecas uz personām ar invaliditāti un pensionāriem. Nu, protams, kamēr mēs runājam no sociālās apdrošināšanas viedokļa, tam ir leģitīms mērķis, vai ne, un attaisnojums. Bet tagad mēs esam aizgājuši no tā tik tālu, ka jūs sakāt, ka nekad tāda doma vispār nav bijusi, ka šis nodoklis būtu saistīts ar šo sfēru. Kā šajā gadījumā jūs redzat attaisnojumu šādām atšķirībām?

K. Šadurskis.

Es lielā mērā pievienojos Reira kunga viedoklim. Un piedodiet, ja būs mazliet no filozofijas sfēras. Mūsu dzīve ir tik daudz daudzveidīga, un mums ir tik bezgala daudz izņēmumu katrā situācijā, ka, ja mēs gribam uzrakstīt absolūti ideālu likumu,

kur neviens izņēmums nekad, nekad neizkritīs ārpus rāmja, un šeit pieteicēji minēja vienu izņēmumu... es domāju, ka, ja minētais kungs ir kādā labākā situācijā attiecībā pret nodokļu likumdošanu, es domāju, ka šajā zālē neviens sēdošais ar viņu negribētu mainīties, ņemot vērā visas pārējās konsekvences. Līdz ar to... nu... mums nebūs nekad absolūti ideāla likuma bez neviena izņēmuma, kas varbūt īsti neatbilst, bet nu tāda gadījumā mums vispār nebūs neviena likuma.

D. Rezevska.

Paldies.

S. Osipova.

Tā... paldies. Mēs esam divas stundas strādājuši... es atvainojos, tehniskā pauze 10 minūtes... Pēc tam mēs atsākam, dodot pusēm iespēju uzklaut interesējošos jautājumus.

K. Šadurskis.

Man ir tikai viens lūgums tiesai atlaist mani pusvienos, vai dažas minūtes pēc pusvieniem...

S. Osipova.

Tas ir atkarīgs... tas ir lūgums šinī gadījumā... Jā...

(Pārtraukums.)

S. Osipova.

Tātad... vai tiesnešiem vēl ir jautājumi pieaicinātajai personai? Tiesnešiem jautājumu nav.

Lūdzu, pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem.

K. Strazds.

Šadurska kungs, man būtu precizējošs jautājums attiecībā uz jautājumu, ko uzdeva jau tiesnese Ziemeles kundze un tiesnesis Kusiņa kungs. Par likumdevēja mērķi, jo sākotnējā likumprojektā, pieņemot Solidaritātes nodokļa likumu, kas nāca no Ministru kabineta, nebija ietverts mērķis papildināt valsts budžetu sociālās nevienlīdzības... sociālo vajadzību segšanai. Šāds mērķis parādījās tikai uz galīgo lasījumu. Vai tas tomēr nevar liecināt par to, ka likumdevējam bija mērķis paredzēt šos te nodokļu izņēmumus, kas nāk no solidaritātes nodokļa, specifiskiem mērķiem, kas saistīti ar sociālo nodrošinājumu?

K. Šadurskis.

Jā. Paldies. Laikam likuma mērķa definēšana, lai vienā vai divos teikumos pateiktu visu galveno būtību, ir pietiekami sarežģīts uzdevums. Un es teiktu, ka, ja šis papildinājums nebūtu veikts, tad droši vien pilnībā aprakstīts šis mērķis nebūtu. Bet, nu kā jau es minēju savā iepriekš teiktajā, tad arī sociālie mērķi, arī nevienlīdzības mazināšana, kā arī budžeta papildināšana sociālo funkciju veikšanai, nenoliedzami ir bijusi likumdevēja griba un tā ir arī realizēta kaut vai tajos dažos minētajos piemēros, ko es minēju pirms tam.

A. Leškoviča.

Man būtu tikai divi jautājumi. Proti, piesaiste... solidaritātes nodokļa piesaiste valsts sociālās apdrošināšanas sistēmai rada ne tikai neskaidrības, bet arī rada situāciju, ka likums nenodrošina, ka visi cilvēki ar lielākiem ienākumiem patiesībā arī maksā vairāk. Tā savā veidā tiek radīta cita veida nevienlīdzība un cita veida nodokļu regresivitāte. Jūs savā runā minējāt, ka arī šobrīd solidaritātes nodoklis tā kā ir vērtējams kā atbilstošs taisnīgai nodokļu sistēmai. Bet, jūsuprāt, tas ir taisnīgi?

K. Šadurskis.

Es jūsu jautājumā nesapratu to daļu, ko jūs minat par cita veida regresivitāti. To es tā nevaru saskatīt šajā likumā.

Bet piesaiste... no administrēšanas viedokļa piesaiste ir loģiska, jo tas atvieglo administrēšanu un savukārt likmju aritmētiska vienādība ir arī loģiska, jo tas atvieglo šī nodokļa maksātājiem visu funkciju veikšanu. Tātad mainās tikai konts, uz kuru, sasniedzot kritisko robežu, tiek pārskaitīti atbilstošie nodokļa ieņēmumi. Līdz ar to, ja tas var radīt kādu neskaidrību... nu, ikviena darbība, ko mēs darām, var radīt neskaidrību un, ja kāds gribēs šo neskaidrību atrast vai mākslīgi attīstīt, tad šāda iespēja radošai personībai vienmēr ir.

A. Leškoviča.

Vēl viens jautājums. Sociāli atbildīgas valsts princips prasa no valdības ne tikai pieņemt likumus, bet arī nodrošinātu, lai viņi strādā. Šobrīd Solidaritātes nodokļa likums neaptver visas tās personas, kuras patiesībā šeit dzīvo, strādā un pelna lielus ienākumus. Vai, jūsuprāt, šāda rīcība no valsts puses arī rada neuzticību valstij un tiesību sistēmai kā tādai.

K. Šadurskis.

Es domāju, ka Solidaritātes nodokļa likums... jo vairāk tajā iedziļinās un grib iedziļināties, rada uzticību tam, ka valsts rīkojas taisnīgi, novēršot šo regresivitāti, vai vismaz ļoti būtiski mazinot. Un savukārt, nu, es teiktu, ka likums mērķi ir sasniedzis,

iekasējamība ir bijusi pozitīva, plus trīs miljoni 2016. gadā un šogad jau ir sasniegts tātad budžeta plāna rādītājs un mums vēl ir palikuši vairāki mēneši šajā gadā. Tā kā es domāju, ka likums strādā normāli, un, izanalizējot visas iespējas, kas tobrīd bija kā valdībai, tā Budžeta komisijai un Saeimai kopumā, ka mēs esam gājuši labāko ceļu.

S. Osipova.

Vai Saeimas pārstāvei ir jautājumi.

I. Tralmaka.

Paldies. Jā, Šadurska kungs, man būs viens jautājums. Šajā tiesas sēdē ir izskanējušas tādas bažas par to, ka likumdevējs neklausās sociālajos partneros, jeb pareizāk sakot, viņš neuzklausā. Varbūt jūs varētu īsi iezīmēt to, kā Solidaritātes nodokļa likuma pieņemšanas laikā Budžeta komisijā notika sarunas... Vai viņas notika? Kā notika? Un varbūt iezīmējiet tieši sarunas ar sociālajiem partneriem.

K. Šadurskis.

Jā, paldies

Nu, sarunas ar sociālajiem partneriem notika visās komisijas sēdēs, tajā skaitā vēl arī sarakstes formā. Noteikti visaktīvākie sociālie partneri bija Darba devēju konfederācija un Tirdzniecības un rūpniecības kamera. Bija iebildumi no partneriem. Nu, neviens... es centos sēdes vadīt demokrātiski tādā veidā, ka ikvienam ļaujot izteikties. Nu varbūt teiksim tad, kad iet otrai, trešais un ceturtais riņķis, tad varbūt kaut kā tā mazinot šo izteikšanās iespēju, ja nerodas jauni argumenti. Patiesībā es centos aicināt dot alternatīvos variantus vai piedāvāt risinājumus, ja tiek noraidīts tas vai cits priekšlikums. Kādreiz šie alternatīvie risinājumi bija... nu, kā lai to saka, nu ļoti bērnišķīgi, kas nekādā veidā nerisina situāciju, un tur tomēr šajā diskusijā ir jācenšas saglabāt kaut kādu procesa virzību, jo, teiksim tā... ir skaidrs, ka tā bija interešu sadursme. Nu nevienam nepatīk maksāt nodokļus. Nu laikam taču. Pat, ja tie ir taisnīgi. Un tad tur ir jānošķir argumenti no iegansta meklējumiem, jo laikam mūsu sabiedrībā tomēr ir pārāks mazs tas empātijas līmenis, lai saprastu... teiksim, tai vienai sabiedrības daļai, kam šis nodoklis parādās, lai mazinātu regresivitāti, un to lielo labumu, ko visai sabiedrībai kopumā mēs varam izdarīt ar šiem papildus finanšu līdzekļiem. Es teiktu, ka diskusijas bija garas, sēdes mums ilga ļoti ilgi. Bija arī ļoti daudz neformālo sarunu ārpus sēdēm. Nu... redzat, tā puse, kura nav diskusijā panākusi savu rezultātu, vienmēr jau saka, ka nav uzklausīta. Bet es teiktu, ka šeit... kā saka, mēs izdarījām labāko, ko ir iespējams, tad, kad likumprojekts nāk Saeimā steidzamības kārtā, kāds tas ir Valsts budžeta likums, Ietvara likums un visu pavadošo likumprojektu pakete.

I. Tralmaka.

Paldies. Man vairāk nebūs jautājumu.

S. Osipova.

Tiesai vēl ir jautājums. Lūdzu, tiesnesis Laviņš.

A. Laviņš.

Šadurska kungs, man jautājums arī par šīm diskusijām, kas notikuši Budžeta komisijas ietvaros. Sakiet, lūdzu, vai šādā griezumā vai šādā aspektā, ko tūlīt minēšu, arī ir notikušas sarunas Budžeta komisijā, proti, par to, ka solidaritātes nodokļa likmes ir saistītas ar sociālās apdrošināšanas iemaksu likmēm un šīs likmes ir atšķirīgas noteiktām grupām atkarībā no tā, vai darba ņēmējs ir apdrošināts visiem sociālās apdrošināšanas veidiem vai arī daļēji. Vai notika diskusijas tādā griezumā, ka citādu likmju, solidaritātes nodokļa likmju, ieviešana varētu prasīt no valsts budžeta kaut kādu summu x, punkts viens, lai ieviestu informatīvo sistēmu kādā veidā administrētu nodokli, punkts 2, algotu papildus cilvēkus, lai veiktu šāda nodokļa ar šādām vienādām, piemēram, likmēm, administrēšanu? Vai šādā griezumā tieši Budžeta komisijā notika diskusijas?

K. Šadurskis.

Es neatceros, ka būtu notikušas diskusijas par šiem diviem jūsu minētajiem jautājumiem. Nu, diskusijas... visi esam politiķi, visiem rūp gan rezultāts, gan arī savs publiskais tēls un pozīcija-opozīcija... No opozīcijas kolēģu deputātu puses tika šis nodoklis dažādi saukāts vai apsaukāts. Tomēr tajā katrā diskusijā es centos noturēt to racionālo kodolu, lai mēs runājam par lietu, nevis kategorijās — patīk-nepatīk. Protams, nav izslēdzamas arī šīs diskusijas. It īpaši, kad cilvēki ir noguruši, stundām ilgi sēžot... nu, tad tur dažādi notiek. Bet, teiksim tas... par šo likmju dažādību, dažādi apdrošinātām personām... nu, to es varu tikai atkārtot, ka es pievienojos Reira kunga argumentiem, ka tam ir legītīms mērķis.

S. Osipova.

Un tiesnesei Ziemelei vēl ir jautājums.

I. Ziemele.

Jā, man radās jautājums, kad jūs minējāt to, kādā veidā jums norisinājās diskusijas komisijā. Un tieši par Solidaritātes likumprojektu. Sakiet, lūdzu, vai komisijā arī tika apspriesti, teiksim, kaut kādi alternatīvi risinājumi... teiksim, jūs minējāt... opozīcija vai sociālie partneri... Kas tieši komisijā tika piedāvāts un kā jūs diskutējāt tās alternatīvas?

K. Šadurskis.

No komisijas locekļu puses, ja nekļūdos, tad no Pimenova kunga puses tika piedāvāts progresīvais iedzīvotāju ienākuma nodoklis, kam visumā, teiksim, pašam šim konceptam es piekrītu, bet tajā brīdī tas nerisināja tos jautājumus, tās problēmas, kas bija dienas kārtības aktuālie jautājumi. Un, teiksim tā... progresīvā iedzīvotāju ienākuma nodokļa jēgpilnai sagatavošanai ir nepieciešams daudz ilgāks laiks, līdz ar to tas nebija izdarāms vienkārši tā uz burvju mājienu, uz otro lasījumu iestrādājot tos vai citus priekšlikumus. Jo bija priekšlikumi visdažādākie, bet šiem priekšlikumiem ir jābūt vienā kopējā sistēmā. Un ja mēs selektīvi sākam analizēt, ka nu tā... uz ausi izklausās labi un darām... nu, to nedrīkst darīt, it īpaši katru priekšlikumu mēs arī lūdzām vērtēt Finanšu ministriju un Saeimas resursos nav šo ekspertu plašā loka, jo Saeimas Juridiskā biroja juristi, kas strādā ar Budžeta komisijas darba kārtību, ir ļoti kvalificēti un atbildīgi, bet, protams, plašu ekspertīzi veikt tik īsā laikā nav iespējams.

S. Osipova.

Tā. Ir atbildēts jautājums? Paldies.

Tiesai vairāk jautājumu jums nav. Liels paldies par atbildēm.

J. Šadurskis.

Liels paldies par uzklauššanu. Veiksmi darbā! Ar jūsu atļauju es atstāšu zāli...

S. Osipova.

Jā...

Tiesai ir izteikts lūgums par pieaicināto personu uzklauššanas kārtību. Šobrīd ir piedāvājums sākt uzklaušīt ar Tieslietu ministriju nevis ar Labklājības ministriju, kā tas bija iecerēts. Vai tiesneši to atbalsta? Nav iebildumu.

Tādā gadījumā aicinām viedokli sniegt Tieslietu ministrijas pārstāvei Medīnas kundzei.

L. Medina.

Labdien, godājamā tiesa!

Es droši vien laika taupīšanas nolūkos tikai īsumā izklāstīšu tos apsvērumus, ko Tieslietu ministrija jau ir tiesai iesniegusi, īsumā akcentējot svarīgākos punktus un tad došu iespēju tiesai uzdot tos jautājumus, kas ir neskaidri un kas ir radušies uzklaušot iepriekšējās personas.

Tātad pavisam īsi tie aspekti, kas Tieslietu ministrijas skatījumā ir būtiski. Faktiski lielākā daļa no tiem jau ir izskaidrojuši iepriekšējo runātāju teiktajā, tāpēc es tikai tādā virsrakstu veidā.

Arī Tieslietu ministrija pievienojas tam viedoklim, ka tam, kādu veidu ir izvēlējis likumdevējs un atbildīgās institūcijas, kā administrēt šo nodokli, nenosaka šī nodokļa dabu, bet šī nodokļa dabu nosaka likumā paredzētais likuma mērķis, tam, kam šie nodokļa iekasētie līdzekļi tiek ieskaitīti, proti, valsts pamatbudžetā un tie maksājumi, kam šī nauda tiek izmantota, proti, tai sociālajai palīdzībai, kuru finansē no valsts budžeta un citiem mērķiem, kas attiecīgi ir paredzēti.

Tāpatās, kas ir acīmredzami, ka šī likuma pieņemšanas rezultātā netika mainīti tie sociālās apdrošināšanas ieguvumi, ko normatīvie akti piedāvāja līdz šim, līdz ar to tas nerada tādus ierobežojumus, kas būtu saistīti ar sociālo apdrošināšanu. Tas arī norāda uz to, ka tas ir atšķirīgs nodoklis no tiem jautājumiem, ko risina iemaksas un attiecīgi sociālās apdrošināšanas sistēma.

Līdz ar to, zinot to, ka tie ir nodokļu maksājumi, kas ir saistīti no personas ienākumiem, no atalgojuma, tas nenozīmē, ka pretī būtu paredzēts obligāts izmaksu apmērs vēlākā periodā, iestājoties noteiktiem gadījumiem. Satversme nekādā veidā negarantē obligātu izmaksu apmēru kaut kādu noteiktu sociālā stāvokļa saglabāšanu. Līdz ar to mūsu skatījumā no šāda aspekta apstrīdētās normas nebūtu vērtējamas Satversmes 109. panta paredzēto pamattiesību ierobežojumu aspektā.

Otrs jautājumu bloks, kam mēs esam pieskārušies, ir šie pozitīvie pienākumi, kas rodas valstij sociālo tiesību jomā. Un te arī vairākkārt tika uzsvērts, ka Satversmes 109. panta ietvaros šis sociālais nodrošinājums sastāv kā sistēma no divām daļām vismaz: kas ir apdrošināšana, kas ir balstīta uz iemaksām un no sociālās palīdzības, kas nav tiešā veidā personificēts, bet veidojas no tiem maksājumiem, ko sociālās palīdzības veidā... dažādu pasākumu veidā gan tiešā, gan netiešā, valsts nodrošina, lai mazinātu sabiedrības nevienlīdzību tieši no ienākumu viedokļa raugoties, un no tām iespējām, kas personām ir, lai nodrošinātu labklājīgu dzīvi.

Šeit, protams, būtisku lomu spēlē tas, kas arī tika uzsvērts vairākkārt, ka Latvija ir sociāli atbildīga valsts un tās virsprincips ir savu politiku vērst uz sociālo un mantisko stāvokļu izlīdzināšanu un līdz ar to tie pasākumi, kas tiek veikti, dažādos veidos ir jāvērs uz to gan no maksājumu viedokļa, ko personas maksā, gan no valsts budžeta tērēšanas viedokļa.

Jau vairākkārt ir norādīts arī tas, ka, lai gan likumdevējam ir pietiekams rīcības brīvības apjoms, tad, kad ir runa par sociālajām tiesībām, tad, protams, ir svarīgi, kādā veidā likumdevējs savu rīcības brīvību izmanto. Un mūsu skatījumā likumdevējs ir ievērojis gan to, ka ir jābūt sabiedrībai nozīmīgu interešu aizstāvībai šajā gadījumā un, šīs intereses tika vairākkārt uzsvērtas, un Tieslietu ministrija pievienojas tam, ka šī regresivitātes mazināšana un nevienlīdzības mazināšana ir sabiedrībai nozīmīgas intereses un tās ir aizsargājamas. Un pasākumi šādu mērķu sasniegšanai ir atbalstāmi.

Un otrs ir tas, ka te ir jābūt sociāli atbildīgas valsts principam... Un to jau es arī argumentēju, ka likumdevējs ir rīkojies, ievērojot sociāli atbildīgas valsts pamatprincipus.

Līdz ar to Tieslietu ministrijas skatījumā tā kā solidaritātes nodoklis ir vērsts un nodokļu regresivitātes mazināšanu, kā arī sociālo atšķirību izlīdzināšanu, tad šis likums atbilst Satversmē noteiktajiem principiem un līdz ar to mūsu skatījumā nav pieļauti pārkāpumi šajā jautājumā.

Līdz ar to es gribētu ar šo arī savu īso izklāstu beigt un dot iespēju uzdot man jautājumus.

S. Osipova.

Tiesnese Ziemeļe, lūdzu!

I. Ziemeļe.

Sakāt, lūdzu, Tieslietu ministrijas skatījumā, kādas subjektīvās tiesības pieteikuma iesniedzējiem šajā situācijā izriet no 109. panta un 91. panta pirmā teikuma? Ja jums tas būtu jānoformulē, kā jūs to noformulētu?

L. Medina.

Kādas subjektīvās tiesības? Es domāju, ka šo personu subjektīvās tiesības varētu būt saistītas ar to, ka, ja gadījumā kāda no šīm personām kļūtu par to sociālo pasākumu personu grupu, uz ko ir vērsti no valsts pamatbudžeta finansētie pasākumi kaut kādu iemeslu dēļ, jo dzīvē visādi var notikt, viņiem būtu tiesības sagaidīt, ka pret viņiem izturas tāpatās, kā pret jebkuru citu.

I. Ziemeļe.

Skaidrs. Paldies. Bet savukārt jūs vērtējat konkrēto solidaritātes nodokli, ko viņi maksā kā pozitīvo pasākumu kontekstā, nevis kā viņu tiesību ierobežojošo... minēto subjektīvo tiesību ierobežojumu? Respektīvi, veidojas situācija, ka konkrētie darba ņēmēji, fiziskās personas, īsteno valsts noteiktos pozitīvos pasākumus...

L. Medina.

Viņi, protams, ka tiešā veidā neīsteno, jo cilvēki, maksājot nodokļus, viņi dod finansējumu valsts budžetā un pēc tam tā jau ir likumdevēja izšķiršanās, kādā veidā valsts budžetā iekasētie līdzekļi pēc tam tiek izlietoti. Un tāpēc likumdevējs mērķī norāda, dažos gadījumos tieši, dažos netieši... bet tas vienmēr tieši parādās gadskārtējā Budžeta likumā un Ietvara likumā, kādiem mērķiem valsts budžeta līdzekļi tiek iztērēti. Mēs, protams, maksājot... jebkurai no nodokļiem... gan ar tiešajiem, gan

netiešajiem piedalāmie valsts budžeta veidošanā un tādējādi arī piedalāmie attiecīgi tajā, kā valsts politika tiek īstenota tālāk.

I. Ziemeļe.

Sakāt... Šajā apspriešanas procesā... tad, kad solidaritātes nodokļa projekts virzījās Ministru kabineta ietvaros, Tieslietu ministrijas, es pieņemu, sniedza arī savu viedokli. Pēc kādiem kritērijiem jūs vadījāties? Jūs arī novērtējāt atbilstību Satversmei, atbilstību pamattiesībām. Kā jūs šo vērtējumu sniegtāt?

L. Medina.

Es tā sākumā tīri no procesuālā viedokļa... Ieklausoties vakardienas diskusijās, mēs arī pacēlām to vēsturisko atmiņu, kā šis process notika. Un tā informācija, ko mēs spējam pa vakardienu atjaunot to procesu, ir tas... kas jau tika vairākkārt pieminēts, ka 25. augustā bija šis valdības lēmums par to, ka šādam likumprojektam ir jābūt. Bet jau vērtējot gan ziņojumu, gan protokolā ietvertu uzdevumu ir skaidrs, ka līdz tam notikušās konsultācijās Finanšu ministrijas ietvaros ar iesaistītiem partneriem jau ir fokusējušas, kāds ir likuma galvenais uzdevums un mērķis, jo tajā brīdī tika norādīts, ka Ministru kabinetā ir iesniedzams likumprojekts, kas paredz ieviest solidaritātes nodokli no objekta, kas pārsniedz šo obligāto iemaksu maksimālo apmēru un kuru ieskaita valsts pamatbudžetā. Tātad tie pamatprincipi jau bija ieskicēti tajā brīdī. Un arī Finanšu ministrijai tika attiecīgi dots uzdevums kopā ar Labklājības ministriju gatavot šo saturu kā divām kompetentajām institūcijām.

Tieslietu ministrija šajā sagatavošanas procesā tika iesaistīta tieši no tā aspekta... tajā izstrādes procesā mēs sniedzām vairāk atbalstu, norādot, uz kuriem jautājumiem Finanšu ministrijai būtu jāgatavo atbildes anotācijā, kas ir tie jautājumi, ar kuriem ir jāpamato, ka šāds izvēlētais nodoklis atbilst Satversmes attiecīgajiem pantiem, ka ir obligāti jānorāda, kādā veidā šo mērķi sasniegt, kas ir definēts likumā, ka šim mērķim ir jābūt norādītam un jāizvērtē alternatīvas, attiecīgi anotācijā ir jāparāda, ka šādu diskusiju process ir noticis, kādas ir alternatīvas, jāanalizē, kāda ir situācija citās valstīs, tāpat ir jāpierāda, kāpēc likums ir nepieciešams tieši šobrīd un kādas problēmas tas risinās un kādas sabiedrības interešu grupas tas pārstāv un tamlīdzīgi. Proti, mēs sniedzām atbalstu, definējot to analīzi, kas ir nepieciešams veikt kompetentajai iestādei, proti, Finanšu ministrijai, lai anotācijā pamatotu attiecīgās likumā izdarītās izvēles. Jo budžeta procesa ietvaros likumprojekta saskaņošana vienmēr ir saspriņgta. Tam arī Ministru kabineta Kārtības rullī ir paredzēts ātrais saskaņošanas process, kas ir trīs darba dienas, ko arī Finanšu ministrija attiecīgi arī ņēma vērā. Līdz 15. septembrim notika šī likumprojekta sagatavošana. Tātad starp 25. augustu un 15. septembri. Un 18. septembrī

likumprojekts tika mums atsūtīts viedokļa sniegšanai un 22. septembrī izskatīja viņu attiecīgi valdības sēdē.

I. Ziemele.

Kuriem Satversmes pantiem jūs pievērsāt uzmanību anotācijas izveidošanā?

L. Medina.

Mēs pievērsām uzmanību gan 109., gan 105.... nē, 91. nebija mūsu... nē, tas netika risināts.

I. Ziemele.

Un kāpēc jūs izvēlējāties pievērst uzmanību 109. pantam?

L. Medina.

Tas tomēr ir jautājums... tā kā tas definētais mērķis bija nevienlīdzības mazināšana, kas ir sociālo tiesību jautājums, līdz ar to tas būtu apskatāms, vai tas nerada, iespējams, pamattiesību ierobežojumus, kādā veidā tas ir skatāms šajā kontekstā, tīri arī pievērsot uzmanību, lai tas tiktu analizēts.

I. Ziemele.

Tātad nevis caur to, ka tas bija piesaistīts tātad obligātajām iemaksām sociālajām, bet drīzāk caur šo likuma mērķi?

L. Medina.

Ņemot vērā, ka likuma mērķis ir norādīts, ka tas ir saistīts ar sociālo tiesību sfēru, kas ir arī 109. panta tvērumā, līdz ar to mēs arī pievērsām tam uzmanību.

I. Ziemele.

Un jums bija pilnīgi skaidrs jūsu darbā šajā procesa stadijā, ka tas ir tātad nodoklis, tas ir šis specifiskais vai hibrīd- vai kā mēs viņu visādi esam jau šobrīd nosaukuši, nodoklis, un ka tam nav nekāda sakara ar sociālajām iemaksām? Jums tas bija ministrijā skaidrs?

L. Medina.

Mums tādas šaubas neradās, ka tam varētu būt kaut kāds sakars ar sociālajām iemaksām, ņemot vērā to, ka tam nebija šī tiešā sasaiste ar to — cik es iemaksāju, tik man viens vai otrs pakalpojums ir pretī. Bet tā ir iemaksa pamatbudžetā, kas ir domāts visām sabiedrības grupām, kuras nu iekrīt viena vai otra pasākuma mērķgrupā.

I. Ziemele.

Jā. Paldies.

S. Osipova.

Tiesnesis Laviņš. Lūdzu!

A. Laviņš.

Jā. Nu jūs jau minējāt, ka tomēr Tieslietu ministrijas uzdevums bija sniegt vērtējumu, vai šis likumprojekts atbilst Satversmei. Gan arī norādījāt, ka atbilstība 91. pantam īsti uz to brīdi netika sniegta, bet nu šobrīd tiesas izskatīšanā šāda lieta ir un labprāt dzirdētu Tieslietu ministrijas viedokli tieši jautājumā par to, vai apstrīdētās normas atbilst 91. pantam šajos trijos aspektos, kas ir minēti pieteikuma iesniedzēju pieteikumos. Vai man šos trīs aspektus norādīt?

L. Medina.

Droši vien, jo pieteikuma iesniedzēju argumenti mums netika atsūtīti. Droši vien man būs vienkāršāk atbildēt.

A. Laviņš.

Labi. Tātad pirmais aspekts. Kā var saprast no iesniegto pieteikuma satura, tātad pieteikuma iesniedzēji apgalvo, ka visi solidaritātes nodokļa maksātāji savstarpēji ir salīdzināmi un šeit veidojoties divas grupas: viena grupa ir tātad solidaritātes nodokļa maksātāji... tātad darba ņēmēji, kas maksā solidaritātes nodokli, bet par šo daļu viņi nesaņem sociālās apdrošināšanas pakalpojumu procentuāli, salīdzinājumā ar tiem darba ņēmējiem, kuri tā kā nav solidaritātes nodokļa maksātāji, bet viņi veic šīs sociālās iemaksas un viņi tādā veidā proporcionāli saņem no sociālā budžeta atbilstošos maksājumus, un veidojas atšķirīga attieksme. Vieni maksā papildus maksājumu, bet nesaņem šo proporcionālo samaksu sociālās apdrošināšanas pakalpojumu veidā, tas ir viens aspekts, kā es saprotu.

Otrs aspekts ir... nu jau veidojas atšķirīga salīdzināmā grupa. Tātad no vienas puses pašnodarbinātās personas, kuras var izvēlēties to objektu, no kura maksāt sociālās iemaksas un līdz ar to viņi var variēt, kurā brīdī sasniegta šī summa, lai sāktu maksāt solidaritātes nodokli un otra grupa ir darba ņēmēji, kuriem saskaņā ar likumu nav tādas iespējas variēt ar šo objektu. Viņiem vienā brīdī iestājas pienākums maksāt solidaritātes nodokli. Tas ir otrs aspekts.

Un trešais aspekts ir jautājumā par šīm atšķirīgajām solidaritātes nodokļa likmēm, kas izriet no tā, ka solidaritātes nodokļa likmes ir piesaistītas sociālās apdrošināšanas iemaksu likmēm un tur mēs varam redzēt, ka šīs likmes mainās

atkarībā no tā, vai darba ņēmējs ir apdrošināts visiem sociālās apdrošināšanas veidiem.

Šie ir tie trīs aspekti.

L. Medina.

Runājot par... ja es pareizi sapratu šo pirmo aspektu... tas ir saistīts ar to, vai to uzskata vai neuzskata par iemaksu... Es savos iepriekšējos argumentos mēģināju paskaidrot, ka Tieslietu ministrijas ieskatā tā nav uzskatāma par iemaksu, kas ir tiešā veidā sasaistāma ar to pakalpojumu grozu, ko konkrētā persona personificētā veidā arī varētu cerēt sagaidīt. Līdz ar to viņi būtu skatāmi atšķirīgi. Līdz ar to šajā kontekstā mēs no savas puses... es nesaskatu 91. panta aizskārumu.

Ja mēs runājam par pašnodarbinātajām personām, valsts ir apzināti izvēlējusies... šajā gadījumā persona pati izvēlas, kādus ieņēmumus deklarēt un līdz ar to, kādu sociālo palīdzību pretī par to saņemt. Šī ir bijusi tāda tiesību politiska izšķiršanās nostādīt šīs personas atšķirīgā stāvoklī un viņas līdz ar to ir atšķirīgas un līdz ar to arī pretī šī situācija ir atšķirīga mūsu skatījumā.

Savukārt attiecībā uz atšķirīgajām likmēm manā skatījumā šīs personas ir dažādās situācijās, jo dažas no tām ir ar iespēju saņemt valsts garantētu pensiju vai izdienas pensiju, citas nav. Līdz ar to viņas pēc būtības savā situācijā ir atšķirīgas. Līdz ar to tā attieksme jebkurā gadījumā ir vērtējama atšķirīgi.

Par to, kādas likmes izvēlēties un kāda ir tā tālākā motivācija, tas droši vien iziet ārpus Tieslietu ministrijas kompetences vērtēt, bet manā skatījumā šīs personas ir atšķirīgās situācijās.

A. Laviņš.

Tātad jūs uzskatāt, ka nemaz šīs personas, kuras maksā atšķirīgas solidaritātes nodokļa likmes, nebūtu salīdzināmas.

L. Medina.

Nu, no tāda skatupunkta, ka tiesiskais stāvoklis katrai personai ir atšķirīgs. Ja persona, esot pensijas vecumā, izvēlas nesaņemt vecuma pensiju, tā ir viņas apzināta izvēle. Viņa ir savādāka nekā tā persona, kas nevar izvēlēties iet pensijā.

A. Laviņš.

Nē, nu...

L. Medina.

Jo viņa vēl joprojām ir darba vecumā.

A. Laviņš.

Tad tomēr skaidrāk sniedziet atbildi. Vai šīs grupas, Tieslietu ministrijas prāt, ir salīdzināmas? Ja ir, tad man būs nākamais jautājums, vai saskatāt šādai atšķirīgai attieksmei leģitīmu mērķi, vai tomēr jūs sakāt, ka šīs grupas nav salīdzināmas?

L. Medina.

Tādā kontekstā, manuprāt, viņas nav salīdzināmas.

A. Laviņš.

Nav salīdzināmas. Paldies.

S. Osipova.

Tiesnešiem jautājumi... Tiesnešiem šobrīd vairāk jautājumu nav.

Lūdzu, pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem.

A. Leškoviča.

Jūs esat minējusi, ka svarīga ir nevis administrēšana, bet mērķis, kam tas nodoklis tiek izlietots. Un tieši likumā ierakstītais mērķis, piemēram, jums radīja bažas par to, ka tur varētu būt arī 109. panta aizskārums, jo tas skar sociālā nodrošinājuma sistēmu. Man jautājums ir tāds: kā jūs vērtējat... no 1. janvāra spēkā stāsies tātad attiecīgi grozījumi Solidaritātes nodokļa likumā, kur solidaritātes nodokli tālāk novirzīs gan uz iedzīvotāju ienākuma nodokli, gan uz valsts speciālo pensiju budžetu, gan arī kā privātajos pensiju fondos. Tad kā tad būtu jāvērtē solidaritātes nodoklis?

L. Medina.

Es... ja varētu teikt, es mēģināšu atbildēt uz jūsu vienu it kā jautājumu, tomēr divās daļās, jo, manuprāt, tas apgalvojums īsti nesaskanēja ar to jautājumu.

Es nekādā gadījumā neteicu, ka likuma mērķis mums radīja aizdomas par 109. panta pārkāpumu, bet gan par to, ka, tā kā likuma mērķis ir saistīts ar sociālajām tiesībām, mēs pievērsām Finanšu ministrijas uzmanību, ka šī likuma mērķis un tālāk sagatavotais likumprojekts par šī nodokļa būtību ir vērtējams Satversmes 109. panta kontekstā un ir analizējams, vai tas ir nevarētu radīt aizskārumu un tāpēc, proti, tas ir pamatojums anotācijā. Un tas ir Tieslietu ministrijas parastā prakse, jebkuru likumprojektu izlasot, vērtēt, vai kādām likumam ir vai nav kāda sasaiste ar kādu no Satversmē definētajām pamattiesībām un ja ir kaut kāda saikne ar to, tad arī pamatot attiecīgi anotācijā šo sasaisti un tas ir mūsu pamata uzdevums — pievērst uzmanību izstrādātājiem.

Savukārt par to, kādā veidā no solidaritātes nodokļa ieņemtie ienākumi tālāk tiek novirzīti kādiem mērķiem, tā noteikti manā skatījumā ir tiesību politiska izšķiršanās, kā tas tiek izdarīts un, manuprāt, tas ir nākotnes regulējums, kas vēl nav stājies spēkā, līdz ar to Tieslietu ministrija nevar atbildēt uz šo jautājumu tādā griezumā, kā jūs esat vaicājusi.

A. Leškoviča.

Jūs vairākas reizes atbildējāt un atbildēs sniedzāt to, ka Latvija ir sociāli atbildīga valsts un tāpēc solidaritātes nodoklis ir ieviests, lai mazinātu nevienlīdzību. Sakiet, vai jūs uzskatāt, ka šis mērķis ir sasniegts?

L. Medina.

Jā, es uzskatu, ka šis mērķis ir sasniegts, jo, ja mēs vērtējam... izvērtējam Finanšu ministrijas sniegto informāciju anotācijā par darbaspēka nodokļa kopējo slogu, kas bija pirms šī nodokļa ieviešanas un kas bija pēc, mēs redzam, ka pie noteikta ienākumu līmeņa sasniegšanas kopējā nodokļu masa personām ar lielāku atalgojumu samazinās, līdz ar to neveicinot šo sociālo vienlīdzību un taisnīgumu, bet tieši otrādi, radot šo regresivitāti un par šo taisnīguma sajūtu, kā runāja iepriekš pieaicinātās personas, būtiski ietekmējot. Līdz ar to uzskatu, ka jā, ka mērķis tika sasniegts.

A. Leškoviča.

Varbūt precizēšu. Mērķis solidaritātes nodoklī ir ļoti skaidri nolasāms arī anotācijā, ka, proti, valdība vēlējusies, lai tie, kam ir lielāki ienākumi, arī maksātu vairāk. Bet, lai arī likumā tika ierakstīti tie paši pašnodarbinātie, jūs sakāt, ka principā uz viņiem solidaritātes nodokli tad var arī neattiecināt, jo viņi ir nesalīdzināmās situācijās. Es pareizi saprotu?

L. Medina.

Tas, ka personas ir dažādās situācijās, nenozīmē, ka uz viņiem likums neattiecas. Likuma mērķis ir definēts likuma 2. pantā, kurā skaidri ir pateikts, ka likuma mērķis ir mazināt nodokļu regresivitāti un ir uzskaitīts personu loks. Un tas arī anotācijā ir skaitliski atspoguļots, kādā veidā šis regresivitātes aspekts ir novērsts.

A. Leškoviča.

Bet jūsu skatījumā valsts ir rīkojusies kā sociāli atbildīga valsts arī tad, ja likums pēc būtības nestrādā uz atsevišķu personu grupā, proti, arī tām, kurām tik tiešām ir tie lielie ienākumi?

L. Medina.

Sociāli atbildīgas valsts princips... tas ir vairākkārt analizēts un, manuprāt, ļoti īsi un kodolīgi to ir definējis Satversmes komentāros Levita kungs, kur ir pateikts, ka sociāli atbildīgas valsts pamatprincips uzliek valstij pienākumus savu politiku vērst uz sociālā un mantiskā stāvokļa izlīdzinājumu. Tad, protams, var būt situācija, ka, veidojot šo politiku un virzoties uz sociālā un mantiskā stāvokļa izlīdzinājumu, nav simtprocentīgi šis mērķis sasniegts. Iespējams, ka kādas mērķgrupas nav pietiekami apskatītas, tas ir iespējams. Tāpēc ir jāvērtē šī sistēma un jānodrošina tās tālāka attīstība un to arī pie Satversmes 109. panta ir norādījuši komentāros, ka valsts pienākums ir regulāri pārskatīt šo sociālo tiesību sistēmu un analizēt, vai tā ir pietiekami laba un veikt nepieciešamos uzlabojumus. Līdz ar to iespējams, ka atsevišķas likuma normas kaut kādos gadījumos nestrādā simtprocentīgi, tādus gadījumus atbildīgajām institūcijām tas ir jāvērtē un jāvērtē faktiskā situācija, kādi ir nodokļu ieņēmumi un kāpēc personu loks, kas sākotnēji tika prognozēts, ir mainījies vai ir savādāks un jāpiedāvā pilnveidojumi. Tas izriet arī tajā skaitā no sociāli atbildīgas valsts pamatprincipiem.

A. Leškoviča.

Bet tādā gadījumā, ja... mans pēdējais jautājums būs par to... bet ar grozījumiem Solidaritātes nodokļa likumā tas netiek novērsts. Vai jūs tagad sakāt, ka pēc būtības sociāli atbildīga valsts ir arī tā, kas tagad būtu jāizvērtē un jānovērš tādas situācijas. Bet tas netiek darīts. Jūsaprāt, tā tomēr ir sociāli atbildīgas valsts rīcība?

L. Medina.

Sociāli atbildīgas valsts rīcība... ja ne visi trūkumi ir novērsti, tad, protams, ir jāturpina darbs un šie trūkumi ir jāturpina novērst. Tas nenozīmē, ka valsts būs sociāli neatbildīga, ja kāds trūkums netiek uzreiz pamanīts vai novērsts. Tas ir spēja apzināties un tajā skaitā kaut vai šo te diskusiju rezultātā izkristalizēt priekš sevis apziņu, kas ir vēl tie aspekti, kas ir jāvērtē un jāanalizē un pieņemt lēmumus. Tā ir sociāli atbildīga valsts. Nenorobežoties no kritikas, analizēt kritiku un pieņemt lēmumus. Un, ja noteiktos gadījumos kādā situācijā šāds lēmums vēl nav pieņemts, tas nenozīmē, ka to nav jādara nākotnē.

A. Leškoviča.

Paldies. Man vairs nebūs jautājumu.

S. Osipova.

Jautājumi Saeimas pārstāvjiem.

I. Tralmaka.

Paldies, Saeimai nav jautājumu.

S. Osipova.

Toties tiesai ir parādījies jautājums. Lūdzu, tiesnesis Kusiņš.

G. Kusiņš.

Jā, es gribēju jums pajautāt saistībā ar jūsu atbildi uz pieteikuma iesniedzēju jautājumiem par šo saistību starp šo solidaritātes nodokli un sociāli atbildīgas valsts principu. Sakiet, lūdzu, vai solidaritātes nodoklis ir vienīgais veids, jeb nav vienīgais veids, kā īstenot sociālo atbildīgas valsts principus?

L. Medina.

Protams, ka nav vienīgais veids.

G. Kusiņš.

Paldies.

S. Osipova.

Un tiesnesis Laviņš.

A. Laviņš.

Jā. Ievērojot, ka jūs minējāt, ka pirms sēdes atsvaidzinājāt institucionālo atmiņu... mans jautājums būs šāds: vai ministriju līmenī ir notikušas diskusijas par to, ka, ieviešot citādu solidaritātes nodokļa administrēšanas kārtību, tas varētu prasīt no valsts budžeta kādu summu x, kas varētu būt valsts budžetam tāda ievērojama?

L. Medina.

Administratīvā sloga vērtēšana patiesībā ir katra likumprojekta viens no jautājumiem, kas ir jāatbild — kādu administratīvo slogu tas rada gan sabiedrībai, gan attiecīgi valsts pārvaldei. Un jāizvērtē šī administratīvā sloga finansiālā ietekme un jāpieņem lēmums, kas rada vismazāko administratīvo slogu. Es jums nevaru atbildēt uz jautājumu, kādas bija diskusijas šā konkrētā likumprojekta kontekstā, jo to es neatceros un Tieslietu ministrijas piezīmēs šis jautājums neparādās pa administratīvo slogu tieši administrēšanas kontekstā, jo tas noteikti būtu precīzāk zināms tām ministrijām, kuru padotībā ir attiecīgās iestādes, proti, Valsts ieņēmumu dienests un Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra, kas ir iesaistītas nodokļa administrēšanā, un kāds būtu tas vispareizākais un efektīvākais mehānisms, kas maksātu valstij vismazāk. Līdz ar to es... mēs to tām piezīmēm, kas ir manā rīcībā, neizriet, ka Tieslietu

ministrija būtu analizējusi šo jautājumu, bet kopumā, no sistēmas viedokļa raugoties, tas ir jautājums, kas ir jāatbild pie katra likumprojekta izstrādes, kāds ir administratīvais slogs.

S. Osipova.

Tiesnese Ziemele.

I. Ziemele.

Man arī viens jautājums radās, klausoties šajā diskusijā. Jūs esat, protams, ļoti labās pozīcijās atbildēt uz jautājumu arī saistībā ar vienu citu principu. Proti, mēs līdz šim... šodien mēs to dzirdējām un vakar ļoti daudz... tomēr parādās tāda viedokļu dažādība, kādā tempā šis konkrētais likums tika sagatavots, cik viņš bija pamatoti izdiskutēts, ņemot vērā to nozīmi, kāda ir tieši šim likumam kā nodokļu likumam attiecībā uz uzticības veidošanu valstij. No Tieslietu ministrijas pozīcijām... vai viss process, protams, arī iepriekšējais Saeimā un mēs dzirdējām... kopumā atbilst labas likumdošanas principam?

L. Medina.

No tām tradīcijām, kas ir Latvijā ieviestas attiecībā uz budžeta procedūru, tur man jāsaka, ka šis konkrētais likums atbilda labākajām iespējamām tradīcijām, kas ir šajā procesā, jo ir diemžēl jāatzīst arī, ka ir sliktāki piemēri. Notiek straujāka tā virzība. Bet šis patiešām bija pakļauts ļoti nopietnām diskusijām un analīzei, bet tas atbilst tam ietvaram, kādā veidā tiek veidota budžeta procedūra, proti, viņa klasiski sākās gada sākumā Finanšu ministrijā, apzinot iestāžu vajadzības un iespējamās politikas risinājumus, pēc tam, balstoties uz iegūto informāciju tiek konstatēts, kādi ir prognozējamie ieņēmumi un kādas ir vajadzības un tad notiek šis salāgošanas process un šī procesa ietvaros tiek arī identificēti tie pasākumi, kas būtu jāveic, lai varētu Saeimai piedāvāt sabalansētu budžetu, kur tās vajadzības, kas ir nepieciešamas, atbilstu tiem ieņēmumiem, kas valstī tiek prognozēti. Un tas nav pārāk garš process. Bet jāpiekrīt tam, ka attiecībā uz nodokļu politiku daudz ir izskanējuši viedokļi, ka nodokļu politikai nevajadzētu tiešā veidā būt tik ļoti cieši saistītai ar budžeta procesu, bet tai būtu jābūt daudz prognozējamākai un būtu jāvirzās ilgtermiņā un droši vien jācer, ka šī nodokļu reforma, kas šobrīd notika, dos to ietvaru, ka uz nodokļu likumiem neskatīsies katru gadu, lai precizētu šo fiskālo telpu, bet gan vairāk tiks virzīti jau iepriekš uzsāktie pasākumi par to... uz nodokļu iekasējamību un uz ēnu ekonomikas apkarošānu, lai palielinātu šo fiskālo telpu, proti, uz efektivitāti un uz prettiesiskas rīcības novēršanu.

I. Ziemele.

Paldies.

S. Osipova.

Paldies, Medinas kundze.

L. Medina.

Paldies. Vai ar jūsu atļauju es drīkstu iet?

S. Osipova.

Jā, protams.

Tātad šobrīd būs pusdienu pārtraukums līdz pulksten 14.00. Pēc tam, kā iepriekšējā dienā vienojāmies, uzklausi tiks vispirms Labklājības ministrija, pēc tam Latvijas Bankas pārstāvis un tālāk pēc saraksta, cik mēs šodien pagūsim.

Pārtraukums līdz 14.00.

(Pārtraukums.)

S. Osipova.

Tiesa, turpinot uzklausi pieaicinātās personas lietā Nr. 2016-14-01, aicina Labklājības ministrijas pārstāvjus paust ministrijas viedokli.

S. Rucka

Apstrīdēto solidaritātes nodokļa likuma normu atbilstību Satversmes 109. pantam Labklājības ministrijas ieskatā vērtējam, ņemot vērā Latvijā pastāvošo sociālās apdrošināšanas sistēmas principus. Un saskaņā ar likumā "Par valsts sociālo apdrošināšanu" 3. pantā noteikto, sociālā apdrošināšana ir pasākumu kopums, ko organizē valsts, lai apdrošinātu personu vai tās apgādībā esošu personu risku zaudēt ienākumus gadījumos: personas slimība, invaliditāte, maternitāte, bezdarbs, bērna kopšana, nelaimes gadījums darbā, arodslimība... Sociāla apdrošināšana ir sociālās drošības sistēmas viena no sastāvdaļām. Un sociālās apdrošināšanas galvenais mērķis ir pasargāt personas no ienākumu zuduma, kas viņai rodas, ja viņa nevar veikt savu darbu un gūt regulārus ienākumus.

Valsts sociālās apdrošināšanas sistēmas ietvaros no 1997. gada ir noteikti sociālās apdrošināšanas iemaksu griesti, maksimālais objekts, no kura ir jāmaksā sociālās apdrošināšanas iemaksas un līdz ar to šis maksājums vienmēr ir bijis ierobežots. Un līdz ar to šie griesti ir noteikti ar mērķi ierobežot nesamērīgi lielu sociālās apdrošināšanas pakalpojumu, tas ir, pensiju un pabalstu izmaksu un pasargāt pensiju sistēmas pirmo līmeni no nesamērīgi lielu finanšu līdzekļu koncentrācijas

demogrāfiski un ekonomiski labvēlīgākos gados un veicināt uzkrājumu maksāšanu privātajos pensiju fondos.

Tātad, lai ierobežotu sociālās apdrošināšanas sistēmas pakalpojumu apmērus, ir noteikts sociālās apdrošināšanas iemaksu objekta maksimālais apmērs, līdz ar to arī obligāto iemaksu maksimālais apmērs un sociālās apdrošināšanas pakalpojumi tiek rēķināti no objekta, kas nepārsniedz šo maksimālo apmēru.

Savukārt solidaritātes nodoklis tiek rēķināts no objekta, kas pārsniedz sociālās apdrošināšanas iemaksu maksimālo apmēru. Un tādējādi Satversmes 109. pantā noteiktās tiesības uz sociālo nodrošinājumu solidaritātes nodokļa maksātājiem, mūsu ieskatā, netiek ierobežotas.

Tas būtu viss.

S. Osipova.

Tiesnešiem jautājumi. Tiesnese Ziemeļe.

I. Ziemeļe.

Jā. Paldies. Sakāt, lūdzu, atgriežoties pie jautājuma par šīm atšķirīgajām solidaritātes nodokļa likmēm... un arī Reira kungs pauda viedokli par šīm atšķirīgajām likmēm... Ja es pareizi saprotu, tad tās ir noteiktas atšķirīgas tādējādi, ja tas ir saistīts, teiksim, ar šo sociālo pakalpojumu apdrošināšanas riskiem, ja?

S. Rucka.

Jā.

I. Ziemeļe.

Un kur jūs saskatāt, teiksim, šo te leģitīmo mērķi? Kā jūs viņu izskaidrotu, ka šīs likmes ir atšķirīgas... no ministrijas viedokļa?

S. Rucka.

Sociālajā apdrošināšanā šīs likmes ir atšķirīgas, ņemot vērā attiecīgās personu grupas. Piemēram, vecuma pensionāri nav apdrošināti invaliditātei, jo viņiem, sasniedzot pensijas vecumu, vairs invaliditātes pensijas netiek piešķirtas. Savukārt pašnodarbinātie nav apdrošināti bezdarbam un arodslimībām un nelaimes gadījumiem darbā, jo viņi paši ir sev darba devēji. Un vienīgais te izskanēja, ka invaliditātes pensijas saņēmēji maksā citu likmi. Bet invaliditātes pensiju saņēmēji maksā tādu pašu likmi kā parastie darba ņēmēji, viņiem nav samazināta likme.

I. Ziemele.

Tātad tās likmes ir saistītas tieši ar to, kas ir apdrošināts un kas patiesībā nav apdrošināts.

S. Rucka.

Kādiem veidiem... jā, kādus pakalpojumus pretī var saņemt.

I. Ziemele.

Un jūs savulaik tātad darbā pie solidaritātes nodokļa projekta... vismaz mums ir informācija, ka Finanšu ministrijai bija sarunas ar Labklājības ministriju, mums gan protokoli nav pieejami, to neesot, un jūs varat atsaukt atmiņā, teiksim, ko tieši vajadzēja jums saskaņot šī likuma kontekstā? Tas bija šis likmju jautājums?

S. Rucka.

Ņemot vērā, ka tas ir saistībā ar administrēšanu un Sociālās apdrošināšanas aģentūra veic šo uzskaiti un pārskaitījumus...

I. Ziemele.

Un jūsu pozīcija attiecībā uz administrēšanu tad bija kāda?

S. Rucka.

Nu, tā kā tika lemts, ka to vieglāk no valsts puses ir izdarīt Sociālās apdrošināšanas aģentūrai, nevis Valsts ieņēmumu dienestam, tad nu... nācās piekāpties.

I. Ziemele.

Bet jūs tā kā uzskatāt, ka tas, protams, ir nodoklis, ka tam ar sociālajām iemaksām, es saprotu, nav nekādas sakara, jūsu sākotnējā pozīcija bija... nu, pilnīgi loģiski, ka tas būtu VID jautājums...

S. Rucka.

Nu, tas ir atsevišķs nodoklis, jo, kā jau es teicu, sociālajai apdrošināšanai ir vai nu iemaksu griesti vai izmaksu griesti. Nu, mūsu valstī ir iemaksu griesti, līdz ar to tas, kas tiek maksāts virs šī iemaksu objekta, tas nav sociālās apdrošināšanas...

I. Ziemele.

Un sakāt... jūs, teiksim, nemulsina tas veids, kādā, piemēram, šis solidaritātes nodoklis likumā kā viņš tomēr ir saistīts pavisam cieši ar otra likuma, kas ir "Par

valsts sociālo apdrošināšanu” konkrētajiem pantiem... 14. pantu un 20.² panta daļu. Tātad šī ciešā sazobe vismaz likuma teksta līmenī... nu, viņa tur parādās.

S. Rucka.

Jā, viņa parādās, bet 14. pants ir arī saistīts ar iedzīvotāju ienākumu nodokli... vēl ar to... ar personas darbā gūtajiem ienākumiem, kuri ir apliekami gan ar iedzīvotāju ienākumu nodokli, gan ar sociālajām iemaksām. Un, ņemot vērā, ka tas ir arī viens no nodokļiem...

I. Ziemele.

Un kā jūs vērtējat, teiksim, Labklājības ministrijai... kādi tagad tie pienākumi veidosies reformas kontekstā? Kad tagad šis solidaritātes nodoklis tiek savādāk sadalīts pa komponentēm?

S. Rucka.

Nu, otrais pensiju līmenis... fondētās pensijas... un daļēji laikam sanāk trešā līmeņa administrēšana. Nu, solidaritātes nodokļa maksātāji vairāk solidarizēsies ar sociālās apdrošināšanas sistēmu.

I. Ziemele.

Paldies.

S. Osipova.

Tiesnesis Laviņš.

A. Laviņš.

Mans jautājums ir par šīm sarunām, kas ir notikušas starp Labklājības ministriju, Valsts ieņēmumu dienestu, Finanšu ministriju par solidaritātes nodokļa administrēšanas kārtību. Vai šo resoru starpā ir notikušas diskusijas, kas ir optimāla šī nodokļa administrēšanas kārtība un ja, piemēram, tiek ieviesta citāda nodokļu administrēšanas kārtība, tad tas prasītu no valsts budžeta noteiktu summu un vai ministriju līmenī pat ir kaut kādi aprēķini bijuši, cik tas varētu prasīt?

S. Rucka.

Jā, mums tur bija aprēķini, bet Valsts ieņēmumu dienesta pozīcija ir, ka viņi šīs sociālās apdrošināšanas iemaksas...

S. Osipova.

Es atvainojos, varētu jūs lūgt skaļāk, jo pēc šī ieraksta tiks pēc tam pierakstīts tas, ko jūs teicāt.

S. Rucka.

Valsts ieņēmumu dienests šīs sociālās apdrošināšanas iemaksas neadministrē personificētā līmenī. Viņi viņus pieņem kā darba devēju ziņojumus, bet tālāk viņi neapstrādā un tāpēc tas vieglāk ir izdarīt Sociālās apdrošināšanas aģentūrai.

A. Laviņš.

Jūsu tāds subjektīvs vērtējums... tad man jājautā tā. Ja šīs likmes būtu... teorētiski runāsim, piemēram, vienādas vai saukšu to plašāk... būtu citāda nodokļu administrēšanas kārtība, jūsuprāt, tas no valsts prasītu ievērojamus finanšu līdzekļus vai tā būtu tāda tehniska lieta, kas prasītu mazus finanšu ieguldījumus?

S. Rucka.

Tehniski noteikti tas prasītu pietiekamus līdzekļus, jo darba devējs... šī informācija, ko Sociālās apdrošināšanas aģentūra apkopo, viņa notiek ar divu mēnešu nobīdi. Tas nozīmē, ka janvāra iemaksas un solidaritātes nodoklis, ja kāds jau sasniedz šo robežu, tiek apstrādātas aprīlī, jo februārī vēl var precizēt janvāra ienākumus un iemaksas, un martā tad notiek šo ziņojumu iesniegšana par februāri un arī precizējumi par janvāri. Un tāpēc iznāk, ka aprīlī tikai viņi var janvāra šīs iemaksas un solidaritātes nodokli aprēķināt. Un tad iznāktu, ja likme būtu vienāda, tad būtu vai nu kādam jāpiemaksā, vai kādam jādod atpakaļ, ja mazāk... Paši darba devēji jau arī nezina, kurā brīdī viņi kļūst par solidaritātes nodokļa maksātājiem, jo persona var strādāt pie vairākiem darba devējiem.

A. Laviņš.

Tad darba devējs nezina, kad iestājas pienākums maksāt solidaritātes nodokli, ja strādā pie vairākiem darba devējiem?

S. Rucka.

Nu, viņš maksā nodokli un pēc tam viņš tiek likts uz solidaritātes nodokli. Bet ja pie viena darba devēja ienākumi ir mazi, tad jau nezina...

S. Osipova.

Tiesneši... būs jautājumi? Tiesnesis Kusiņš.

G. Kusiņš.

Jā, es gribēju precizēt jūsu pozīciju attiecībā uz Satversmes 109. pantu, ko jūs teicāt par tā sociālā nodrošinājuma apmēru. Mēs runāsim tagad par spēkā esošo redakciju, nevis par tiem pieņemtajiem grozījumiem, kas stāsies spēkā no 1. janvāra. Mans jautājums ir par spēkā esošo redakciju.

Mums lietā gan ir ierobežota pieejamība šo personu vārdiem un uzvārdiem, bet, raugoties uz šīm visām personām, uz solidaritātes nodokļa maksātājiem kā kopumu... Sakiet, lūdzu, vai solidaritātes nodoklis, šis samaksātais nodoklis, maina šīm personām sociālā nodrošinājuma apmēru? Vai samaksātais solidaritātes nodoklis šīm personām šobrīd maina sociālā nodrošinājuma apjomu?

S. Rucka.

Sociālās apdrošināšanas sistēmas ietvaros nē. Jo sociālās apdrošināšanas iemaksu sistēmā viss ir uz maksimālo iemaksu objektu un šīs izmaksas tiek caur to regulētas un pakalpojumi no tās daļas, kas ir solidaritātes nodoklī, tās netiek maksātas.

G. Kusiņš.

Labi. Bet sociālās palīdzības daļā? Vai maina sociālā nodrošinājuma apjomu? Vai arī... nu, ņemsim kaut kādu konkrētu situāciju. Ja persona A ir solidaritātes nodokļa maksātājs, vai viņam ir tiesības uz lielāku pabalsta apmēru, ja tas tiek maksāts no valsts pamatbudžeta?

S. Rucka.

No valsts pamatbudžeta, piemēram, ģimenes valsts pabalsts un tādi uz lielākām... nē, tiem ir vispārējie nosacījumi...

G. Kusiņš.

Tātad, ja viņš ir solidaritātes... Ja šī persona... tad diez vai viņš būs mazturīgais, es pieņemu... Tātad tos pakalpojumus, ko šī persona varēs saņemt, kas tiek noteikti ar citiem likumiem, piemēram, invaliditātes vai vēl kaut kas, saņems neatkarīgi no tā, vai viņš ir solidaritātes nodokļa maksātājs un cik lielu summu viņš ir tur iemaksājis? Jā?

S. Rucka.

Jā.

G. Kusiņš.

Paldies.

S. Osipova.

Vai tiesnešiem vēl ir jautājumi? Tiesnešiem šobrīd nav vairāk jautājumu. Pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem.

A. Leškoviča.

Jā. Es gribēju jautāt, vai jūs vērtējat Solidaritātes nodokļa likumu arī sociālo regulu kontekstā?

S. Rucka.

Jūs domājat tajā sakarā, ka viņu maksā divās valstīs?

A. Leškoviča.

Jā.

S. Rucka.

Sāksim ar to, ka šādai situācijai nevajadzētu vispār būt, jo regulu pamatprincips ir, ka sociālās apdrošināšanas iemaksas tiek veiktas tikai vienā dalībvalstī. Līdz ar to nevarētu būt situācija, ka persona maksā divās valstīs vienlaicīgi apdrošināšanas iemaksas.

A. Leškoviča.

Ja situācija ir tāda, ka, piemēram, ir tādi pieteicēji, kuri ir maksājuši abās valstīs un šobrīd regulas pieļauj izņēmuma kārtību – saņemt A-1 sertifikātu ar atpakaļejošu datumu. Un tāds solidaritātes nodokļa maksātājs tad nāks pie Valsts ieņēmumu dienesta visticamāk, kurš administrē nodokļus un vai arī pie Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras un teiks: lūk, pēc regulas es redzu, ka ir tik cieša sasaiste ar sociālā nodrošinājuma sistēmu, ka solidaritātes nodoklis ir sociālā iemaksa, lūdzu, man atmaksāt. Kāda būtu rīcība no iestāžu puses?

S. Rucka.

Likums “Par valsts sociālo apdrošināšanu” paredz, ka sociālās apdrošināšanas iemaksas, kas ir nepamatoti veiktas vienā vai otrā valstī, tad ir jāvēršas pie aģentūras un jāprasa ir A-1 sertifikāts. Abas dalībvalstis vienojas, kurā valstī īsti bija jāveic šīs iemaksas un tad iemaksas var pārnest vai nu uz Latviju, ja tās bija visas jāveic Latvijā vai jāatdod tai dalībvalstij, kurā bija jāveic.

A. Leškoviča.

Jā, bet no Eiropas Savienības tiesas judikatūras un no sociālajām regulām ir iespējams runāt, ka solidaritātes nodoklis pēc būtības atbilst sociālai iemaksai. Kāda būtu valsts iestādes rīcība, ja jums tagad prasītu to atmaksāt. Vai jūs viņu atmaksātu?

S. Rucka.

Solidaritātes nodokļa likums neparedz atmaksāt solidaritātes nodokli. Līdz ar to runa varētu būt tikai par tām sociālās apdrošināšanas iemaksām, kas ir līdz iemaksu objekta maksimālajam apmēram.

A. Leškoviča.

Tātad pēc būtības veidojas dubultā tā kā maksāšana... Es pareizi saprotu?

S. Rucka.

Es tā nemācēšu teikt...

A. Leškoviča.

Jūs arī minējāt... es mazliet precizēšu. Jūs sakāt, ka ir pilnīgi skaidrs, ka tas ir atsevišķs nodoklis. Tad es pareizi saprotu, ka tas, ka administrēšana ir tik cieši sasaistīta ar sociālo nodrošinājumu, tādā, manis aprakstītā situācijā, nebūs kā vērā ņemams faktors, lai, teiksim, šo solidaritātes nodokli atmaksātu pat situācijā, ja personai šeit nebija jābūt pakļautai valsts sociālajai apdrošināšanas sistēmai.

S. Rucka.

Solidaritātes nodokļa atmaksa nav sociālās apdrošināšanas kompetence.

A. Leškoviča.

Skaidrs. Tad vēl jūs minējāt pie administrēšanas, ka solidaritātes nodokļa maksātāji var arī būt nodarbināti pie vairākiem darba devējiem un ja ir mazi ienākumi, tad darba devējs var arī nezināt par to, ka ir iestājies jau pienākums maksāt vai ieturēt to solidaritātes nodokli. Es pareizi saprotu?

S. Rucka.

Solidaritātes nodokli aprēķina tajā brīdī, kad sasniedz maksimumu. Un darba devējs turpina maksāt apdrošināšanas iemaksas, kuras veido solidaritātes nodokli.

A. Leškoviča.

Mans jautājums drīzāk ir tāds: ka pat pie situācijas, ja mēs apskatām situāciju pie diviem dažādiem... ja persona strādā pie diviem dažādiem darba devējiem...

Piemēram, atkal situācijā pie diferencētā neapliekamā minimuma, kad tika ieviests... Šobrīd... es saprotu, ka no 2018. gada šis diferencētais neapliekamais minimums ir mainīts tādā veidā, ka iedzīvotājiem vairs nav pašiem jāvērtē Valsts ieņēmumu dienestā, sniedzot gada ienākumu deklarācijas, bet ir paredzēts tā, ka Valsts ieņēmumu dienests pats informēs katru darba devēju par to, kādu minimumu tad viņam būtu jāaprēķina par katru darba ņēmēju. Ņemot vērā, ka valstī tādu darba ņēmēju, kuru ienākumi ir līdz 12 000 gadā, ir vismaz 75 procenti no visiem strādājošajiem, saki, vai tas ir nesamērīgi kaut kādu līdzīgu sistēmu ieviest attiecībā uz solidaritātes nodokļa maksātājiem, kas veido tikai 0,7 procentus no visiem strādājošajiem.

S. Rucka.

No informācijas sistēmas viedokļa veidot atsevišķus komponentus priekš ļoti maza apjoma, tas izmaksā noteikti daudz dārgāk nekā... tad tas paliek tīri tā kā roku darbs... izņēmuma gadījumi... No informācijas sistēmas viedokļa izstrādāt to tehniski — tas ir pietiekami dārgi.

A. Leškoviča.

Un pēdējais jautājums būtu tāds. Vai jūsprāt likums sasniedz mērķi, ja solidaritātes nodoklis ir tik cieši piesaistīts sociālās nodrošināšanas sistēmai, ka, piemēram, tie paši ārzemnieki, kas šeit strādā un saņem lielas algas, bet ir pakļauti sociālās apdrošināšanas sistēmai citā valstī, pēc būtības šeit solidaritātes nodokli var arī nemaksāt un nekādā veidā nefinansēt un nepiedalīties solidārā sociālo izmaksu segšanā. Jūs sapratāt jautājumu?

S. Rucka.

Laikam nē...

A. Leškoviča.

Nu, jūs arī minējāt A-1 sertifikātu. Piemēram, personai ir A-1 sertifikāts citā dalībvalstī. Bet viņa šeit ir atbraukusi, strādā, saņem lielu atalgojumu. Šobrīd solidaritātes nodokļa piesaiste valsts sociālās apdrošināšanas iemaksām rada situāciju, ka šis darba ņēmējs pēc būtības var arī nemaksāt solidaritātes nodokli tikai tāpēc, ka viņš ir pakļauts apdrošināšanai citā valstī. Jūsprāt, likums sasniedz savu mērķi, lai tie, kam ir vairāk, maksā vairāk?

S. Rucka.

Nu, likums sasniedz savu mērķi, bet par konkrēto situāciju, ka viņš var nemaksāt... nevaru atbildēt. Tas nav mūsu, Labklājības ministrijas, nodoklis.

S. Osipova.

Tagad dosim Saeimai vārdu jautājumiem. Lūdzu! Vārds Saeimai.

I. Tralmaka.

Paldies. Es iesākšu, mans kolēģis droši vien turpinās. Man tikai divi vai trīs jautājumi.

Es saprotu, ka tie ir... Es vienkārši gribēju precizēt jautājumu par tiem pašiem sociālo iemaksu griestiem. Vai es pareizi saprotu to, ka griesti konkrētajai personai— šis te maksimālais apmērs — tiek aprēķināts no visām algām, ko šī te persona saņem, arī no dažādiem darba devējiem. Vai konkrēts darba devējs zina, kad viņa darbinieks, kurš strādā pie pieciem darba devējiem, ir sasniedzis griestus?

S. Rucka.

Iespējams, ka konkrētais darba devējs vispār nezina, ka viņa darbinieks strādā pie vairākiem darba devējiem.

I. Tralmaka.

Un tad valsts iestāde, kas to zina, ir?

S. Rucka.

Valsts ieņēmumu dienests un Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra.

I. Tralmaka.

Valsts ieņēmumu dienests arī zina, kurā brīdī visi ienākumi no personas....

S. Rucka.

Nu, viņi saņem šos darba devēju ziņojumus. Bet viņi tādā griezumā viņus acīmredzot neapstrādā.

I. Tralmaka.

Skaidrs. Paldies.

M. Brencis.

Es vēl paturpināšu ar tiesas atļauju otro jautājumu par anotācijā minēto izdevumu apmēru. Proti, citējot anotāciju “ir plānots, ka 2016. gada pamatbudžeta valsts sociālā pabalsta apakšprogramma kopējiem izdevumiem salīdzinājumā ar 2015. gadu palielināsies par 12,5 miljoniem eiro. Un šādu izdevumu palielinājumu nosaka pabalstu saņēmēju skaita paredzamais pieaugums, plānotie palielinājumi:

bērnu kopšanas pabalsti — 6,6 miljoni, pabalsts invalīdiem — 3,1 miljons, ģimenes valsts pabalsts — izmaksas 1,3, valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta izmaksas — 0,6.” Plus vēl arī jau vakardien minētais neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta izdienas pensiju likums — 1,3 miljoni.

Vai jūsu rīcībā ir informācija par šo līdzekļu faktisko izlietojumu, jo tā ir viena programma, proti 20.01 — “Valsts sociālie pabalsti” un varbūt jums ir precīzāka informācija par šī te budžeta izlietojumu kontekstā ar prognozi, jo, kā zināms, solidaritātes nodoklis cita starpā tiek... šie ieņēmumi tiek novirzīti arī pamatbudžetā šiem te sociālā nodrošinājuma pasākumiem.

S. Rucka.

Man ir iedota informācija, ka anotācijā 20.01 apakšprogrammā 2015. gada plāns bija 235,9 miljoni eiro, bet 2016. gada plāns — 248,4 miljoni eiro. Un tie ir 12 miljoni, kas ir ierakstīti anotācijā un izpilde ir tuvu: 2015. gadā — 231 miljons, 2016. gadā — 241,3 miljoni. Tās pašas programmas citā apakšprogrammā ir vērojams pieaugums gan plānā, gan izpildē un izdienas pensijām kopā par 3 miljoniem eiro. Bet apakšprogrammā par pensijas piemaksām ir kritums gan plānā, gan izpildē par aptuveni 10 miljoniem, kas līdz ar to ietekmē visu programmas izdevumu kopumu un, ja nebūtu solidaritātes nodokļa ieņēmumu, tad pietrūktu līdzekļu, lai kompensētu izdevumu pieaugumu sociālajiem pabalstiem, kas veidojas no kontingenta pieauguma.

M. Brencis.

Tātad, vai es pareizi saprotu... ka tātad šim te anotācijā minētajam mērķim — līdzekļi no solidaritātes nodokļa ieņēmumiem... lai gan, kā mēs šodien noskaidrojām, ne katrai banknotei ir iezīmēts cipars un iezīmētā nauda nonāk tieši konkrētajam šim mērķim, bet tātad šis te kopējais apmērs tika finansēts un tā starpība kopumā programmas līmenī nostaigāja uz vecuma pensiju piemaksas rēķina samazinājuma. Vai ne?

S. Rucka.

Jā.

M. Brencis.

Paldies.

S. Osipova.

Tā, šobrīd tiesai vēl ir jautājumi. Lūdzu, tiesnese Ziemeļe.

I. Ziemele.

Jā. Es tikai gribēju precizēt. Jūs teicāt, ka bija šīs sarunas ar Finanšu ministriju tieši par administrēšanas sistēmu. Un ka sākotnēji jums bija cita nostāja un jūs acīmredzot kaut ko citu piedāvājāt. Ko jūs piedāvājāt un kāpēc?

S. Rucka.

Es šajās sarunās nepiedalījos, es nemācēšu atbildēt.

I. Ziemele.

Un ministrijā nav saglabājusies institucionāla kaut kāda atmiņa?

S. Rucka.

Man jāprasa kolēģei...

I. Ziemele.

Jūs nevarat iesniegt šādu informāciju, ja jums tāda būtu?

S. Rucka.

Labi... varam...

I. Ziemele.

Ja ir, tad, lūdzu.

Un tad jautājums... patiesībā nedaudz saistās ar to, ko Saeimas pārstāvji minēja, bet arī pieteikuma iesniedzēji. Par šo situāciju, kas, manuprāt, ir ārkārtīgi bieža Latvijā, kad cilvēks strādā pie vairākiem darba devējiem. Kādā veidā jūs... nu, te parādās dažādas problēmas... kāda veidā, par cik jūs arī administrējat šo solidaritātes nodokli gala beigās, kādā veidā tad tiek nodrošināts tas, ka solidaritātes nodoklis sasniedz to savu mērķi... respektīvi, ka viņš ir efektīvs, ja ir šie vairākie darba devēji... Gala summā tomēr tas cilvēks, kam tomēr ir jāmaksā tas solidaritātes nodoklis, tiešām viņš viņu arī samaksā. Kas par to pārliecinās?

S. Rucka.

Nu, sociālas iemaksas tiek veiktas no visiem ienākumiem un, sasniedzot šo maksimumu, viņas tiek pārliktas uz solidaritātes nodokli.

I. Ziemele.

Un kas to izdara?

S. Rucka.

Sociālās apdrošināšanas aģentūra.

I. Ziemele.

Un viņiem tā informācija visa pienāk? No visiem darba devējiem?

S. Rucka.

Jā.

I. Ziemele.

Reāli viņi ir tie. Ja? Kas pārliet uz solidaritātes nodokli? Skaidrs, paldies.

S. Osipova.

Tiesnesis Laviņš. Lūdzu!

A. Laviņš.

Es pamanīju, ka iestājās tāds zināms mulsums pēc pieteikuma iesniedzēju pārstāves jautājuma, kas attiecas uz to situāciju, ka citas valsts rezidents strādā Latvijā un saņem lielus ienākumus no sava darba un nav solidaritātes nodokļa maksātājs. Un te iestājās zināms mulsums. Klusums katrā ziņā. Mums lietā ir vismaz 3–4 personas, kuras visticamāk... es to nevaru pateikt, bet visticamāk, ka ir citas valsts rezidenti, kas strādā Latvijā un, ņemot vērā, ka ir šā nodokļa maksātājs, tātad solidaritātes nodokli tomēr maksā no saviem darba ienākumiem. Es gribēju precizēt, vai jūs to mulsumu mazliet kļiedētu... jā... kāds bija jautājums... Kas tā ir par situāciju, kuru jūs aprakstījāt savā jautājumā?

A. Leškoviča.

Jā... regulas... Sociālās regulas paredz, ka sociāli apdrošinātam ir jābūt vienā valstī. Proti, persona, saņemot atļauojot, A-1 sertifikātu, var būt pakļauta tikai vienas valsts sociālās apdrošināšanas sistēmai, neatkarīgi no tā, vai viņa uz iemaksām balstīta vai uz iemaksām nebalstīta. Proti, ja, teiksim, mūsu gadījumā ir personas, kuras ir citas dalībvalsts pilsoņi un viņi arī strādā šeit, Latvijā, un tajā savā dalībvalstī. Ir starp pieteicējiem tādi, kuri līdz šim brīdim vispār nav saņēmuši A-1 sertifikātu un bez tāda viņi maksā sociālās apdrošināšanas iemaksas gan Latvijā, gan citā dalībvalstī. Savukārt regula paredz izņēmuma gadījumus, ja es nemaldos, tā ir regula Nr.883, regulas 16. pants, kurš pēc būtības pieļauj situācijas, ka šī persona, vēršoties savas valsts iestādē, var pieprasīt A-1 sertifikātu ar atpakaļejošu datumu. Rezultātā rodas situācija, ka viņš var nākt uz Latviju un teikt, ka, piedodiet, es šeit maksāju solidaritātes nodokli, bet tā kā man ir A-1 sertifikāts, ka es esmu apdrošināts citā

valstī un man tikai tur ir jāmaksā, tad īstenībā man šeit Latvijā nekas nav jāmaksā, man nebija jāmaksā šis solidaritātes nodoklis. Te ir tā problēma. Ir jautājums par to, ka pati Labklājības ministrijas pārstāve teica, ka nav nekādu šaubu, ka tas ir atsevišķs nodoklis. Savukārt no Eiropas Savienības tiesību skatupunkta šeit varētu būt zināms mulsums, jo šo solidaritātes nodokli varētu arī uzskatīt par sociālo iemaksu, jo viņš ļoti cieši sasaistīts ar sociālā nodrošinājuma sistēmu.

A. Laviņš.

Tas, ko varētu uzskatīt... es šobrīd neprasīju... Mans jautājums vairāk zīmējās uz to, vai citas valsts rezidents, kas šeit strādā, piemēram, pie Latvijas darba devēja, saņemot atalgojumu, piemēram, 60 tūkstošus eiro gadā, viņš nav solidaritātes nodokļa maksātājs? Tāda situācija.

A. Leškoviča.

Var rasties, jā, jo... ja mēs lasām Solidaritātes nodokļa likumu, tad mēs skatāmies, ka solidaritātes nodokli maksā tie, kas ir apdrošināti šeit Latvijā un kuru ienākums pārsniedz... Šajā gadījumā, ja ārzemniekam ir A-1 sertifikāts, ka viņš ir pakļauts citas valsts sociālās apdrošināšanas sistēmai, tad rodas situācija, ka šeit, Latvija, viņš nav pakļauts, viņš neiekrīt tā kā likuma "Par valsts sociālo apdrošināšanu" tvērumā un viņš šeit var saņemt ne tikai 60 tūkstošus, viņš arī var saņemt vairāk un nebūt par solidaritātes nodokļa maksātāju.

S. Osipova.

Tiesnesim Kusiņam bija jautājums.

G. Kusiņš.

Jā, sakiet, lūdzu... paturpinot šo jautājumu, ko iesāka Laviņa kungs... Vai kāds no jūsu pieteicējiem ir vērsies ar lūgumu saņemt šo A-1 sertifikātu?

A. Leškoviča.

Mūsu pirmais solis šobrīd ir Satversmes tiesa. Mēs uzskatām, ka pēc būtības solidaritātes nodoklis būtu atceļams kā tāds. Bet pilnīgi noteikti...

G. Kusiņš.

Tam ir kāds sakars ar to personu iespēju vērsties pēc A-1 sertifikāta?

A. Leškoviča.

Nē, protams... nē... Bet, piemēram, ir arī daži pieteicēji, kuriem pirms tam bija izsniegts Latvijā A-1 sertifikāts. Šādā situācijā mēs varētu teikt, ka... protams, nerodas

nekādas problēmas... Bet arī šo pieteicēju šībrīža ienākums Latvijā var būt uzskatīts par nebūtisku, salīdzinot ar to, ko viņi nopelna citā dalībvalstī. Un atkal rodas situācija, ka neskatoties uz to, ka šeit, Latvijā, viņiem ir A-1 sertifikāts, regulas pieļauj tādu situāciju, ka viņi var vērsties citas dalībvalsts iestādē un saņemt A-1 sertifikātu tajā otrajā dalībvalstī, pierādot, ka viņu ienākumi tur ir lielāki. Pat neskatoties uz to, ka viņš varētu arī šeit, Latvijā, dzīvot.

G. Kusiņš.

Vai jūs... es īsti nesapratu to jūsu koncepciju, bet man izskatās, ka jūs mēģināt to antikonstitucionalitāti būvēt uz pieņēmumiem par citu normatīvo aktu piemērošanas iespējamību.

A. Leškoviča.

Nē, es vienkārši gribu parādīt pirmām kārtām, ka šajā ir noteiktas situācijas, kuras vispār netika vērtētas no likumdevēja puses, ņemot vērā sasteigtību; otrs, ka principā likums neatbilst noteiktām kvalitātes prasībām, jo pieļauj tādas situācijas rašanos, kas vienu un to pašu nodokli ir iespējams kvalificēt savādāk. Un tā arī Labklājības ministrijas pārstāve īsti nevarēja atbildēt. No vienas puses izskanēja atbilde, ka tas ir nodoklis, cits nodoklis, bet no otras puses, kāda būtu reakcija, ja tagad paprasīs to solidaritātes nodokli atpakaļ tikai tāpēc, ka citā dalībvalstī ir izsniegts A-1 sertifikāts, tad īstenībā atbildes nav. Tāpēc, ka... kā mēs dzirdam no atbildēm, tad situācija tāda ir, ka it kā administrēšana pati par sevi nekādā veidā nav saistīta kas tas tāds ir. Tātad tiek uzskatīts, ka tas nav sociālais nodoklis.

G. Kusiņš.

Skaidra jūsu pozīcija. Jūs uzskatāt, ka tās ir sociālās apdrošināšanas iemaksas patiesībā. Tāda ir jūsu pozīcija.

A, Leškoviča.

Nu... viņas var vērtēt dažādi.

G. Kusiņš.

Paldies, jā.

S. Osipova.

Paldies pieteikuma iesniedzēju pārstāvei.

Rezevskas kundzei ir jautājums.

D. Rezevska.

Tieši par šo pašu. Vienkārši precizējoši tagad. Jautājums tāpat ir šī situācija... Tagad Labklājības ministrijas pārstāvei... Kad atnāk šī persona pie jums, kura ir ieguvusi šo A-1 sertifikātu savā valstī. Un tāpat prasa atgriezt iemaksātās sociālās iemaksas. Un jūs tāpat atgriežat šo sociālās iemaksas daļu, līdz griestiem. Un solidaritātes nodoklis paliek budžetā, vaine? Tāda ir tā situācija, ja mēs tā modelējam...

S. Rucka.

Jā.

D. Rezevska.

Paldies.

S. Osipova.

Tiesai Labklājības ministrijas pārstāvei vairāk jautājumu nav. Liels paldies jums.

Kā nākamo mēs aicināsim Latvijas Bankas pārstāvi Kušnera kungu.

E. Kušners.

Labdien, godājamā tiesa!

Man atbildēt uz iesūtītajiem jautājumiem, vai būs kādi..?

Labi. Tādā gadījumā, pirmkārt, par Latvijas Bankas iesaisti likumprojekta izstrādē.

Latvijas Banka reti iesaistās normatīvo aktu projektu izstrādē, mēs pamatā kā valdības padomdevējs atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai piedalāmies politikas izstrādes procesā un diskusijās Ministru kabinetā.

Ņemot vērā ļoti ātro šī nodokļa apspriešanas tempu līdz brīdim, kad tika pieņemts lēmums un kad tika pēc tam izstrādāts likumprojekts nedaudz mērenākā tempā, mēs paspējam tikai... pēc mūsu iniciatīvas tikties ar Finanšu ministriju, lai pārbaudītu, vai viņa apzinās, ko dara un saprast motivāciju, kādēļ tas tiek darīts. Cita veida iesaistes un ieteikumus no Latvijas Bankas puses vienkārši nebija iespējams veikt un paspēt.

Pārejot pie jautājuma par ietekmi uz tautsaimniecību, ir jāsāk ar analīzi par to, kas tas ir par nodokļa veidu, jo tikai no tā var izdarīt secinājumus par ekonomiskajiem efektiem. Tāpat mūsu ieskatā šis nodoklis ievieš Latvijā jaunu ienākuma nodokļa veidu, kurš, atbilstoši OECD metodikai, ir tā sauktais *Payroll tax* jeb ienākuma nodoklis, kuru maksā darba devējs un darba ņēmējs. Tas ir viens no diviem ienākumu nodokļa veidiem atšķirībā no personas ienākumu nodokļiem, kur maksā persona pati.

Šis tiek maksāts no abām pusēm un nav nekas unikāls savā dabā. Šis ienākumu nodoklis līdz ar to no ekonomiskās būtības, no ekonomiskās jēgas viedokļa skaitāms kopā ar iedzīvotāju ienākumu nodokli, lai vērtētu nodokļu slogu.

Šeit uzreiz jāsaka, ka diskusijā par šī nodokļa ģenēzi daudz izmantots viens kļūdainais jeb apzināti manipulēts ekonomisks termins kā “kopējais darba ņēmēju ienākumu slogs”. Jāteic, ka tā ir diezgan īpatnēja pieeja. Protams, ekonomika ir sociāla zinātne un var jebkādas konstrukcijas veidot, bet parasti darbaspēka ienākumu slogu rēķina tikai no darba devēja puses, lai salīdzinātu darba devēju tiesisko stāvokli un konkurētspēju. Darba ņēmēju pusē nekad normāli neliek kopā apdrošināšanas iemaksas un ienākumu nodokļus, jo šiem nodokļiem ir būtiski atšķirīga ekonomiskā jēga. Un tas arī ir tas, ar ko man liekas, arī atšķiras ekonomistu vērtējumi uz uzdotajiem jautājumiem no juristu vērtējumiem. Ekonomiskā jēga ir fundamentāli atšķirīga, ja ir runa par apdrošināšanu, kurai pretī, kā jau tika uzsvērts, ir arī noteiktas tiesības, un parastu ienākumu nodokli, kas tiek ikgadēja budžeta ietvaros valsts iztērēts savu funkciju izpildei. Arī starptautiskās institūcijas, vērtējot sistēmas, neliek kopā šos nodokļus. Pieņemsim, Latvijas gadījumā Pasaules Banka ir norādījusi, ka mums ir regresīva sociālās apdrošināšanas sistēma visiem zināmu iemeslu dēļ un mums ir regresīva ienākumu nodokļu sistēma, jo lielie ienākumi tiek aplikti ar mazāku nodokļu likmi, jo ir runa par šo dividenžu vai ar nekustamā īpašuma izmantošanu saistītiem nodokļiem. Jo ienākumi tiek vērtēti kopumā nevis tikai no darbaspēka puses. Līdz ar to, lai šos divus nodokļus summētu, ir jāizdara divi pieņēmumi — vai nu mēs pasakām, ka sociālās apdrošināšanas sistēma Latvijā nestrādā un tā ir tāda pat veida bezatgriezeniska iemaksa valsts budžetā, tad mums ir jāpieņem, ka nedarbojas Satversmes 109. pants, vai otrs — vajag tad kļūdoties šo nodokļu ekonomisko atšķirību izpratnē.

Tātad, ja mēs runājam par šo lielo apvienoto ienākumu nodokli Latvijas gadījumā, tad ir jāsaprot, ka mēs taisām vienreizēju progresivitāti no 23 uz 57 procentiem. Tas ir būtisks nodokļu pieaugums un Latviju tas lielo ienākumu pusē nostāda kā otro augstāka ienākumu nodokļa valsti starp Eiropas valstīm. Augstāk par mums ir tikai Zviedrijas gadījumā, bet zviedriem ir augstāks sliekšnis — 66 tūkstoši eiro. Tas nozīmē, ka mēs šajā algu starpā pat varam būt arī pirmajā vietā Eiropā. Sociālo nodokļu ziņā mums nav būtisku atšķirību, līdz ar to šīs sistēmas ir salīdzināmas.

Ko tas nozīmē ekonomiski? Pirmkārt, mēs nevaram akadēmiski precīzi noteikt ietekmi uz ekonomiku tādēļ, ka šī ietekme izpaužas caur investoru reakciju uz darbavietu radīšanu. Nav objektīvu datu, kas ļautu noteikt nākotnes lēmumus uzņēmējiem. Ir skaidrs, ka šī ietekme ir pakāpeniska un ilgtermiņa. Un izpaužas, ņemot vērā investīciju ciklu, kas ir trīs līdz desmit gadi, līdz tiek investīcija veikta, ļoti pakāpeniska ekonomikā. Tūlītēji efekti, kas ir nosakāmi, ir saistīti vairāk ar

izvairīšanos no nodokļu nomaksas. Mēs redzējām, ka daļa no personām pazūd no solidaritātes nodokļa potenciālo maksātāju saraksta, kas nozīmē, ka tiek stimulēta uzņēmēju pāreja uz ēnu ekonomiku, ņemot vērā, ka uzņēmēji ilgstoši tika turēti tādā sajūtā, ka varētu būt, ka solidaritātes nodoklis tiek atcelts. To apstiprina arī Darba devēju konfederācijas un Ministru prezidenta parakstītais dokuments pagājušā gada 9. augustā, kas paredzēja solidaritātes nodokļa reformu, tad mēs nevarām teikt, ka tie dati ekonomikā, ko mēs redzam par šo pagājušo gadu, pilnībā atspoguļo uzņēmēju reakciju uz šo nodokli. Viņš tika uztverts kā pagaidu. Bet mēs redzam arī strauju iemaksu pieaugumu no tām personām, kuras palika solidaritātes nodokļa maksātājos. Tas nozīmē, ka tika kompensēts, ka darba devēji bija spiesti kompensēt šī nodokļa straujo kāpumu, kas ir viennozīmīgi negatīvs efekts ekonomisks, jo tas mazina uzņēmēju konkurētspēju. Protams, no darba ņēmēju viedokļa tas ir varbūt pozitīvi, bet tas nav ilgtspējīgi.

Attiecībā uz darbaspēka mobilitāti. Ja mēs redzam šādu atšķirību un tāad mūsu tuvākās kaimiņvalstis ir otrā pusē — tā ir Igaunija un Lietuva, tad ir skaidrs, ka darbaspēks, kurš ir mobils Eiropas Savienībā, ir lieliskas iespējas izvēlēties pa nodokļi rezidenci citu valsti un kas ir noteikti pametums Latvijas ekonomikā. Bet diemžēl, kā jau es minēju, tāad precīzi pateikt, ko tas nozīmē investīciju piesaistei Latvijā un cik būs nesaņemtās investīcijas, mums nav, teiksim, akadēmiska objektīva pamata, bet ir skaidrs, kā eksperti saka, slēdziens, ka šim ir ļoti negatīva ietekme, jo tik radikāli augstus darbaspēka nodokļus varētu turēt tikai divos gadījumos Latvijā: ja Latvijā būtu augsti produktīva ekonomika ar ļoti kvalitatīvu darbaspēku, kas motivētu uzņēmējus investēt šeit, neskatoties uz nodokļiem. Latvijai ir viduvēja darbaspēka kvalitāte un apmēram tāda pati produktivitāte. Tāad mēs nevarām runāt, ka Latvijai ir ekonomiski priekšnoteikumi kopēt Zviedrijas nodokļu sistēmu.

Un vēlreiz jāatzīmē, ka tāad... kā atzīmē starptautiskās institūcijas, ir normāli, tā ir lielā daļā Eiropas valstu, ka sociālās apdrošināšanas sistēma ir regresīva un vairumā Eiropas valstu ienākumu nodokļa sistēma ir progresīva. Un progresīva nodokļu sistēma ir normāls risinājums tikai ar vienu būtisku starpību, progresivitātei ir jābūt pakāpeniskai, viņa nedrīkst veidot barjeru. Šobrīd šis milzīgais nodokļu lēciens darbojas kā barjeras norma. Līdzīgas normas pastāv daudz kur likumdošanā un tās tiek veidotas gadījumos, kad valsts, nevēloties aizliegt noteiktu darbību, rada fiskālu motivāciju vienkārši šo darbību neveikt. Piemēram, atkritumu apsaimniekošanā var maksāt augstu nodokli vai pievienoties “Zaļajam punktam”. Individīds tiek fiskāli motivēts izdarīt izvēli. Nav ne tiesiska, ne ekonomiski pamata Latvijas gadījumā motivēt nemaksāt lielās algas. Bet šāda motivācija no nodokļa rodas automātiski, kas dzen Latviju vidējo ienākumu slazdā. Vēl spilgtāk tas izpaužas ar jauno nodokļu reformu, ka tiek būtiski mazināti nodokļi mazo algu pusē. Tas nozīmē, ka uzņēmējiem tiek radīta papildus tāda motivācija nodarbināt zemu atalgotas personas, bet neveidot

augsti atalgotas darbavietas. Tātad no ilgtspējīgas ekonomikas attīstības viedokļa tā ir ļoti bīstama situācija.

Pakāpenisks progresīvs ienākumu nodoklis pilnībā atbilst ekonomiskajai loģikai. Protams, ir jāskatās arī līmeņi. Nekādā gadījumā ne ar tik augstu līmeni, ka mēs nekonkurējam reģionālā un pat Eiropas līmenī.

Runājot par šī nodokļa... kādēļ mēs neuzskatām to par sociālo nodokli. Pirmkārt, tātad šis nodoklis nav... mērķis... nenonāk līdzekļi speciālajā budžetā. Otrkārt, arī tie pasākumi, kas šodien tika minēti, neatbilst jaunu sociālu kaut kādu solidāru pasākumu mērķim, jo, kā ir norādīts anotācijā, šo 12 miljonu rašanās mērķis... iemesls ir tikai un vienīgi skaita pieaugums un izmaksu pieaugums plānotais. Līdz ar to tās nav jaunas tiesības, kuras tiek nodrošinātas, bet ir esošo tiesību nodrošināšanai nepieciešamie līdzekļi. Un arī, kā norādīja pašas budžeta debates, šī ideja par nodokli radās tajā brīdī, kad tika sagatavota izdevumu daļa budžetā un pietrūka ieņēmumu puse... un faktiski šis, kaut arī no ekonomiskā viedokļa ir ienākumu nodoklis, tas ir fiskālās līdzsvarošanas nodoklis, ko lieliski pierāda arī šī nodokļa transformācija jaunajā nodokļu paketē. Ja iepriekšējo reizi tika teikts, ka nedrīkst to taisīt kā ienākumu nodokli, kas būtu ekonomiski vienkāršāk uztverams, jo tad nonāktu līdzekļi pašvaldībā. Šobrīd savajadzējās līdzsvarot tieši pašvaldības budžetu, šis nodoklis ātri transformējās par nodokli, kurš aiziet pašvaldību budžetos. Neviens budžeta izskatīšanas laikā neuzdeva jautājumu, kā turpināt finansēt nesen izrunātos pasākumus pamatbudžetā, kas ir ar, teiksim, sociālu nozīmi un kur ir pazudis avots. Tas palika bāzē un tika turpinātas diskusijas par jauniem pasākumiem, kam nepieciešams finansējums. Tātad šis viennozīmīgi nav uzskatāms par sociālu nodokli.

Tālāk. Nākamais jautājums par to, kā tas attiektos uz Latvijas nodokļu sistēmas ilgtspēju. Nu es jau faktiski šim pieskāros. Nodokļu sistēmas ilgtspēja kā tāda varbūt tikai situācijā, ja ir ekonomiskais pamats šādai nodokļu sistēmai. Kā jau es minēju, ekonomiskais pamats tik augstiem barjeras tipa nodokļiem no darba algas ienākumiem nav pamatots un līdz ar to acīmredzami šī sistēma būs agri vai vēlu jāreformē vai arī tad valsts iestīgs šajā vidējo ienākumu slazdā... nu tad tā arī ir izvēle pie šāda modeļa uzskatīt to par ilgtspējīgu.

Par sociāli atbildīgas valsts principu. Pirmkārt, tātad kā nācās aizpildīt savu zināšanu robus lasot Satversmes komentārus par šo jautājumu... pati par sevi finansējumu pārnesē no augstāk atalgotām personām it kā uz zemāk atalgotām, kā jau es minēju, mēs neredzam šo pārnesi budžetā. Vēl nav pietiekami, lai uzskatītu to par atbilstīgu sociāli atbildīgas valsts principam. Šim principam paredzētiem pasākumiem ir jāatbilst arī ilgtspējai, sabalansētībai, taisnīgumam un samērīgumam. Kā es minēju, tātad ilgtspējas kritēriji šajā gadījumā neizpildās. Kas attiecas uz sabalansētību, es teiktu tā, ka sociāli atbildīgas valsts princips manā uztverē filozofiski ir tilta veidošana

starp dažādiem sociālajiem slāņiem, kad, teiksim, cilvēki ar lielākām iespējām palīdz cilvēkiem ar mazākām iespējām un parasti to raksturo samērīgums un pakāpeniskums, kad, cilvēka ienākumiem augot, viņam vienkārši pakāpeniski pieaug arī saistības pret citiem sociālajiem slāņiem un, netraucējot šīs personas attīstību, tiek palielināta palīdzība citiem sabiedrības slāņiem. Tajā brīdī, kad tilta funkcija tiek aizstāta ar barjeras funkciju, tas vienkārši nedarbojas. Tajā brīdī tiek demotivēta persona, īpaši šajā gadījumā darba devēju pusē mēs redzam šo demotivāciju, un no otras puses šis tilts ir nebūtisks. Ja mēs runājam par 5 tūkstošiem ne augstāk atalgoto... pareizāk sakot, augsti atalgoto, bet ne augstāko ienākumu daļā esošu personu, pārdali uz atlikušajiem diviem miljoniem Latvijas iedzīvotāju, kur katram sanāk 20 eiro gadā. Tik liels pamattiesību ierobežojums pret fiskālās izlīdzināšanas sabiedrisko interesi ir iespējams tikai gadījumā, ja nav alternatīvu. Alternatīvas piedāvāja pati Latvijas Banka. Bija iespējas arī savādāk risināt šo fiskālo līdzsvarošanu valsts budžetā. Izvēlēta metode tika izvēlēta tādēļ, ka bija nepieciešams, kā ļoti pareizi norādīja Reiznieces kundze, lai radītu taisnīguma sajūtu. Nevis lai nodrošinātu to, bet lai šo sajūtu radītu. To mēs arī kā atbildi saņēmām no Finanšu ministrijas, kad mēģinājām saprast, vai tiešām tas ir vienīgais, kāpēc tas jādara. Nē, tieši tā vajag, lai būtu solidaritāte neatkarīgi no tā. Kaut gan solidaritāte pēc starptautiskajiem mērogiem parasti tiek mērīta visiem ienākumiem, un arī šie ienākumi sliekšņi parasti tiek noteikti mājāsaimniecības ienākumiem. Šobrīd lielu ienākumu grupas ir ārpus šī... un tas konkrēti attiecas uz nekustamā īpašuma gūtajiem ienākumiem no izīrēšanas, iznomāšanas un no dividendēm un tamlīdzīgi. Tas ir tieši lielo ienākumu pusē. Faktiski mēs nevis taisām progresīvu iedzīvotāju, vispār kopējo ienākumu sistēmu, bet mēs taisām parabolu. Vidējā daļā ir 57, sākums ir zems, un beigās atkal zem nodokļa. Tātad tas ir jautājums, vai tad to var uzskatīt par atbilstošu sociāli atbildīgas valsts principam? Manā ieskatā mēs neredzam šo atbilstību savādāk, kā tikai tajā mazajā daļā, ka tas ir veltīts budžeta līdzsvarošanai. Kas faktiski pats par sevi ir pozitīvi vērtējams un sabiedrības interesēm atbilstošs pasākums.

Bet tas viennozīmīgi nav proporcionāls un, teiksim, labākais no iespējamajiem attiecīgajā situācijā.

Vēl viena lieta, ko es aizmirsu pieminēt, kur ir problēma ar solidaritātes nodokli. Viņš izslēdz iespēju krīzes laikā līdzsvarot budžetu tādā veidā, kādā jau tas tika darīts — noņemot sociālo iemaksu griestus. Sociālo iemaksu griesti tika noņemti uz vairākiem gadiem, tika iespējams izlīdzsvarots budžets un pēc tam nolikt šo nodokli.. šīs apdrošināšanas iemaksas iepriekšējā līmenī. Tajā brīdī, kad otrā pusē ir tā sauktais solidaritātes nodoklis, mēs vienkārši iegūstam to pašu summu citā budžeta pozīcijā. Tikpat labi var vienkārši pārnest šo naudu no viena budžeta uz otru. Tam nav nekāda, ne ekonomiska, ne tiesiska šķēršļa.

Un pēdējais, runājot par jauno nodokļu reformu. Jāteic, ka ja esošais nodoklis ir ekonomiski ārkārtīgi neveiksmīgi izveidots un arī metodoloģiski nodēvēts neatbilstoši tā ekonomiskajai un fiskālajai jēgai, tad jaunais nodoklis faktiski ir ārkārtīgi neparasts no tiesiskās noteiktības viedokļa, jo mēs redzam, ka no salīdzinoša un loģiska šī te *Payroll tax* tiesību institūta ir izveidots kaut kas jauns, hibrīds no citu tiesību institūtu sastāvdaļām, vienīgā norma, kas ir unikāla jaunajā Solidaritātes nodokļa likumā ir tas, ka šī nodokļa maksājums viena daļa aiziet trešajā pensiju līmenī. Pārējās daļas ir iedzīvotāju ienākumu nodoklī jau ir atrodama reference uz jauno nodokļu likmi 31,5, savukārt nez kādēļ Sociālās apdrošināšanas likumā mēs neredzam to otru pusi, kas savukārt ir redzama Solidaritātes nodokļa likumā. Faktiski no tiesību institūta veidošanas viedokļa ir ārkārtīgi kropla konstrukcija, faktiski nevajadzēja būt šim likumam, šīm likmēm bija jābūt attiecīgajos likumos un ja nepieciešams kaut kur tā viena norma par iemaksu trešajā pensiju līmenī. Bet veidot šādu tiesību institūtu, kuram nav cita satura, kā tikai citu institūtu pagarinājumi, kurus turklāt pamatlikumos mēs īsti nespējam izsekot, ir ļoti neskaidra konstrukcija no tiesiskās noteiktības viedokļa. No ekonomiskā viedokļa joprojām šis ienākumu nodokļa lēciens tāpat 20, 23, 31,5... ir pārāk straujš. Tas joprojām kalpo kā barjera.

Savukārt kā pozitīvu piemēru var redzēt neapliekamā minimuma pakāpenisko šo līkni, kas ir tieši tas veids, kas atbilst, manuprāt, sociāli atbildīgas valsts principu dziļākajai būtībai. Kā šī atbildība tiek veidota un kā viņa nemanāmi iziet cauri sabiedrības dažādiem slāņiem. Starp citu, Latvijas Banka jau sen ir piedāvājusi virkni līdzīgu reformu, ieskaitot šī neapliekama minimuma atcelšanu. Ja tas būtu izdarīts tajā gadā, kad tika solidaritātes nodoklis noteikts, budžets iegūtu 74 miljonus, atceļot šo pie tūkstoš eiro sliekšņa. Tātad alternatīvas fiskāli ir pieejamas. Tā nebija krīzes situācija, ka bija jāpieņem tieši tāds likums.

Tas būtu viss.

S. Osipova.

Paldies. Tiesnešu jautājumi. Tiesnese Ziemele.

I. Ziemele.

Jā, paldies. Sakāt lūdzu, tieši kur jūs beidzāt runāt par alternatīvām. Es saprotu, ka jūs noraksturojāt minēto solidaritātes likuma pieņemšanas procesu visu kā ļoti ātru.

E. Kušners.

Tieši šī lēmuma par paša šī nodokļa izveidi...

I. Ziemele.

Jā, tā tad to konsultāciju procesu... Bet jums patiešām nebija nekādas iespējas, teiksim, norādīt uz šiem alternatīvajiem risinājumiem tajā brīdī?

E. Kušners.

Mums bija, mēs Finanšu ministrijai norādījām. Pie tam, mūsu piedāvājumi bija jau sen arī neatkarīgi no... Redziet, nodokļu sistēma, kā ļoti pareizi norādīja Reiznieces-Ozolas kundze, ir jāveido savlaicīgi un pakāpeniski un mūsu priekšlikumi bija zināmi jau sen virknē jautājumu, piemēram, kas attiecas uz solidaritātes palielināšanu, mēs esam piedāvājuši izskatīt tādas lietas kā pārskatīt pabalstu sistēmu un mazināt vai faktiski likvidēt pabalstu turīgajai daļai, kā, pieņemsim, šis 11 eiro ģimenes valsts pabalsts, kas nav nekāda pamata saņemt, kā jau es minēju, šo neapliekamo minimumu. Tieši tāpat ir atsevišķi diskutējams jautājums par pazemināto PVN likmju atcelšanu, kuras tiek uzskatītas kā palīdzība mazturīgajiem. Patiesībā tā ir fikcija, jo tieši lielākie patērētāji ir lielākie ieguvēji. Iegūtos līdzekļus no šī varētu novirzīt pilnībā mazturīgo atbalstam un līdz ar to mazturīgie iegūtu vairāk nekā no šīs samazinātās likmes. Jo tieši bagātie samaksātu. Ir virkne instrumentu valstī pieejama, kas ir ar pietiekami iespaidīgu fiskālu mērogu, kura nav izskatīta, pirms mēs pieejam pie šī milzīgā pamattiesību ierobežojuma, kas attiecas uz vienu nelielu personu grupu, 5 tūkstošiem darba ņēmēju.

I. Ziemele.

Sakāt, un jūsu skatījumā tā tad jūs nedefinējāt šo solidaritātes nodokli, ka tas patiesībā tā tad ir ienākumu nodoklis, kuru maksā darba devējs un darba ņēmējs, jeb to, ko zina OECD sistēmā "Payroll" nodoklis.

E. Kušners.

Pasaulē pazīstams nodoklis. Jā.

I. Ziemele.

Kāpēc jūsu skatījumā nebija iespējams laikā, kad bija nepieciešams šo nodokli radīt, tieši tā viņu arī nosaukt un regulēt?

E. Kušners.

Es domāju, ka tādēļ... kā jau es minēju... Bija vēlme radīt šo taisnīguma sajūtu sabiedrībā. Šī vēlme arī tika realizēta, neiedziļinoties tā procesa ilgtermiņa sekās, šāda sajūta var rasties. Otrkārt, kā jau es minēju, viņa balstīta ir uz kļūdaini pieņēmumu, ka apdrošināšanas iemaksas ir tās pašas kā citi ienākumu nodokļi un faktiski... nu, protams, sabiedrības lielā daļā ir neticība sociālas apdrošināšanas sistēmai, kas varbūt

arī veicina šīs viedokļa veidošanos. Un patiesībā regresija sociālajā sistēmā ir arī tiesību ierobežojums lielo algu saņēmējiem, pamatots ar sabiedrības interesēm, bet uzskatīt, ka tiesību ierobežojums personai ir aizstājams ar papildus pienākumiem, ir ļoti īpatnēja koncepcija. Neviena valstī neviens ar progresīvām nodokļu sistēmām nav mēģinājis spoguļskatā kompensēt regresīvās sociālā nodrošinājuma sistēmas iemaksas ar ienākumu nodokļiem. Neviens, izņemot Latviju, to nekad vēl nav mēģinājis darīt, jo tā ir ļoti asa nodokļu izmaiņa, un parasti regresijas arī ir pakāpienveida. Tas nav nekas nenormāls.

I. Ziemeļe.

Nākamais jautājums tieši saistās ar citu valstu praksi, kura jums ir pieejama. Jūs... es saprotu, ka atbilde būs negatīva, bet tomēr jāuzdod jautājums protokolam. Vai ir vēl kāda cita Eiropas valsts, kurai darba alga apliekas ar šādu... nu, nosauksim viņu vēl arvien par solidaritātes nodokli.

E. Kušners.

Nē, atbilde būs pozitīva. Solidaritātes nodoklis kā savdabīgs *sui generis* pastāv virknē valstu, tikai tam ir pilnīgi cita daba. Solidaritātes nodoklis ir ieviests Čīlē zemestrīču seku likvidēšanai. Solidaritātes nodoklis ir Vācijā Austrumvācijas pievienošanās izmaksu segšanai. Solidaritātes nodoklis ir Itālijā, tas ir lielākais no zināmajiem solidaritātes nodokļiem, parasti tie ir daži procenti tikai, Itālijā ir 10 procenti no banku sistēmas, no finanšu sistēmas šīm mainīgajām atalgojuma daļām, kas atkal ir acīmredzams barjeras efekts. Valsts pasaka, ka mēs nevēlamies redzēt lielas mainīgās daļas finanšu sistēmas atalgojumā, jo, kā zināms, tiek uzskatīts, ka tā ir viena no finanšu stabilitāti negatīvi ietekmējošām īpašībām... Šī atalgojuma sistēma... nu, teiksim, baņķieru prēmijas, vienkārši sakot. Šāda tipa maksājumi, kas ir bez mērķa, tie ir 1 līdz 3 procenti, ir Francijā virs 300 tūkstošiem un ir vēl dažās valstīs, tie būtībā ir tādi kā bagātības nodokļi. Bet nekādā gadījumā tas nav dubults ienākumu nodoklis no samērā zema sliekšņa un viņš vienmēr tiek rēķināts no mājsaimniecības ienākumiem. Tātad nevis mēs ņemam no visas sabiedrības vidējo daļu un sakām, ka šie 5 tūkstoši tagad maksās un pārējiem 2 miljoniem mēs uzskatām, ka tur ir notikusi solidaritāte, jo tur jau prefī nav tā sociālā efekta arī. Līdz ar tie piemēri ir, bet viņi ir cita rakstura. Es viņus tādēļ neminēju, jo, pirmkārt, tā nav tipoloģiska nodokļu politika, tas nav ekonomiski saprotams instruments kaut kāds, tie vienkārši ir īpaši gadījumi attiecīgajās valstīs, otrkārt, viņi ne tuvu nelīdzinās šim mēroga un maksāšanas veidam, kā tas ir noteikts Latvijā.

I. Ziemele.

Tādā gadījumā jums pēdējais jautājums. Es saprotu, ka jūs skatāties uz Solidaritātes likuma normām un konkrēti tāpat uz apstrīdētajām normām, kuras runā par ar nodokli apliekamo objektu un šo te sasaisti ar likumu "Par valsts sociālo apdrošināšanu" un visa tā administrēšanas sistēma, kāda viņa ir izveidota, vadoties no ekonomikas teorijas un prakses viedokļa, es saprotu, ka jūs vienkārši uzskatāt, ka šādam pantam un likumam vienkārši nevajadzētu būt. Jo reāli tur ir salikti kopā...

E. Kušners.

Nu teiksim, tā... Administrēšanas īpatnība nemaina nodokļa ekonomisko būtību. Tāpat kā ar valsts administrācijas mazspēju nevar pamatot tik personu būtiskus pamattiesību ierobežojumus ar šādiem argumentiem. Tātad tā ir valsts izvēle, kāda viņu izvēlas bāzi. Bāze nav neparasta. Neparasts ir šis nodokļa mērogs un salīdzināmība tieši. Līdz ar to runāt, vai tas likums kā tāds ir vai nav vajadzīgs, tas būtu... savādāk mēs viņu definētu kā ekonomiski ļoti neveiksmīgu risinājumu solidaritātes nodrošināšanai, kurā ir pieejama virkne daudz veiksmīgāku un arī fiskāli daudz ietekmīgāku līdzekļu.

I. Ziemele.

Skaidrs. Paldies

S. Osipova.

Rezevskas kundze.

D. Rezevska.

Jā... Sakiet, lūdzu, jūs vairākas reizes pieminējāt, ka šis solidaritātes nodoklis rada subjektiem ievērojamu pamattiesību aizskārumu. Kuru pamattiesību jūs domājat?

E. Kušners.

Tiesības uz īpašumu. Viennozīmīgi. Pie tam gan darba ņēmējam, gan darba devējam. Ļoti svarīgi šajā gadījumā ir arī darba devēja tiesības.

D. Rezevska.

Paldies.

S. Osipova.

Tiesnešiem jautājumi... Tiesnesis Kusiņš.

G. Kusiņš.

Jā. Es diemžēl neredzēju to avotu vai nesaklausīju. Jūs uzrādījāt šo tabuliņu. Sakiet, lūdzu, kas tas tāds ir par dokumentu?

E. Kušners.

Tas ir Eiropas Komisijas un Latvijas Bankas ekspertu vērtējums, kurā mēs iekļāvām iedzīvotāju ienākumu nodokļa un šī algas nodokļa jeb *Payroll tax* summāro efektu, nerēķinot sociālos nodokļus, jo tur tā bildes ir savādāka. Sociālo nodokļu ziņā mēs neesam ekstrēmi un līdz ar to tur nav jēgas to atspoguļot.

G. Kusiņš.

Tas ir pēc kaut kādas tādas...

E. Kušners.

Tās ir marģinālās likmes, augstākās likmes, kas ir katrā valstī.

G. Kusiņš.

Tā tad pieņēmumi?

E. Kušners.

Nē, tie nav pieņēmumi. Tie ir fakti. Tās ir marģinālās likmes katrā valstī. Tik, cik ir nodokļu likme uz lielākajiem ienākumiem.

G. Kusiņš.

Un saistībā tad ar... tad šī tabula bija gatavota un bija pieejama jau izstrādāšanas brīdī jeb šī tabuliņa ir šobrīd tapusi?

E. Kušners.

Šī tabuliņa ir iekļauta Latvijas Bankas nodokļu stratēģijas priekšlikumā, kas tapa krietni vēlāk. Bet Finanšu ministrijā mēs vairāk runājām par ekonomiskajiem efektiem kā tādiem. Te nav tik svarīgi, lai mēs esam pirmie vai trešie. Ir svarīgi, ka šis lēciens ir ar ļoti nopietnu ekonomisku efektu.

G. Kusiņš.

Tā tad šis nebija iesniegts solidaritātes nodokļa sagatavošanas laikā?

E. Kušners.

Nē, tieši šis materiāls nebija, bet šim materiālam analogiska informācija tika nodota Finanšu ministrijai.

G. Kusiņš.

Sakiet, lūdzu, tad attiecībā uz nodokļu politiku jūs saprotat, ka valsts bauda diezgan plašu izvēles brīvību.

E. Kušners.

Bez šaubām.

G. Kusiņš.

Sakiet, lūdzu, vai jūs saskatāt, ka Latvijas valsts ir pārkāpusi šo izvēles brīvību, jo mēs pēc šīs tabulas nonākam kā otrie aiz Zviedrijas, ir pārkāpta šī izvēles brīvība?

E. Kušners.

Jā. Jo šī izvēles brīvība, kur mēs nonākam otrie aiz Zviedrijas, ir ar atšķirīgu maksātāju nodokļu bāzi, jo Zviedrijā, līdzīgi kā vairumā valstu, ir runa par kopējiem gada ienākumiem un pamatā mājsaimniecības ienākumi tiek rēķināti Eiropā. Līdz ar to Latvijas gadījumā tiek ņemti tikai darbaspēka nodokļu daļa, tātad te nav runa par cita veida ienākumiem un šī ir daudz diskriminējošāka sistēma pret to, ko mēs redzam citās valstīs. Šis salīdzinājums nav salīdzinājums vienkārši viss kopā vienā ailē, šeit ir runa tikai par to, kā mēs salīdzinām nodokļu likmes. Bet mums vēl ir jāskatās uz pārējiem aspektiem.

Un, kā jau es minēju, nevar salīdzināt to ekonomisko situāciju, kādā atrodas darba devējs un darba ņēmējs Zviedrijā, ar to, kāds atrodas Baltijas valstīs. Mums jāsalīdzinās tomēr ar tām valstīm, kas mums atrodas līdzās, jo mums ir ļoti atvērta ekonomika, neliela ekonomika, līdz ar to mums nav arī to argumentu, kas ir Polijas gadījumā, kad uzņēmēji izvēla investēt valstī dēļ iekšējā tirgus. Mums ir ļoti svarīga nodokļu konkurētspēja valsts ilgtermiņa attīstībā, ilgtspējīgā attīstībā. Un tas neapšaubāmi ir arī ģeopolitiskajos apstākļos, kuros atrodas Latvija, ir nacionālās drošības jautājums, jo ekonomika un finanses ir ļoti svarīgas tieši arī militārās drošības nodrošināšanā.

G. Kusiņš.

Es saprotu, ka jūs to secinājumu taisāt salīdzinājumā ar Zviedriju.

E. Kušners.

Arī ar Baltijas valstīm.

G. Kusiņš.

Jā... bet attiecībā uz Latvijas nodokļu likmi. Jūs uzskatāt, ka šī nodokļu likme ir kaut kāda neloģiska?

E. Kušners.

Jā, viennozīmīgi. Tāpēc, ka kāpums no 23 uz 57 nav loģisks. Un, kā jau es minēju, nav pamata salīdzināt apdrošināšanas iemaksas ar ienākumu nodokļiem. Pēc šādas loģikas mēs varētu, piemēram, ja.. lai izietu tehnisko apskati, automašīnai ir nepieciešams OCTA maksājums, kas ir apdrošināšanas maksājums un ir jāmaksā arī ceļa nodoklis. Kā mēs dzirdam šobrīd, OCTA izmaksas kāpj. Nekāpjot atlīdzību līmeņiem, bet tieši vienkārši dēļ tirgus. Tad varētu ierasties Satversmes tiesā un teikt, ka mēs vēlamies, lai samazina ceļu nodokli tāpēc, ka OCTA izmaksas ir kāpušas. Šīs nav saiknes starp apdrošināšanas izmaksām, kas ir personai, kurai ir regresīvas... kurai ir šīs sociālās apdrošināšanas iemaksas un citiem nodokļiem, kas ir ienākumu nodokļi. Ekonomiskā būtība šiem nodokļiem ir tik atšķirīga, ka viņus var rēķināt tikai tajā brīdī, kad mēs salīdzinām darba devēju stāvokli. Un tas jau ir starptautiskais salīdzinājums un šo manipulatīvo pieeju tagad izmantot, lai salīdzinātu darba spēka izmaksas, nav nekādas jēgas ekonomiskās tam, jo šeit ir svarīga personas motivācija maksāt. Vienā gadījumā viņš maksā apdrošināšanu, otrā gadījumā viņam ir vienkārši obligātais maksājums valsts budžetā. Un šiem obligātajiem maksājumiem ir jābūt normāli... viņi varētu būt arī progresīvi, viņiem ir arī ekonomiskie argumenti, kāpēc viņi varētu būt līdzieni, zināma progresivitāte vienalga ir dēļ neapliekamā minimuma, bet barjeras šāds milzīgs kāpums— tā ir problēma, tas ir ierobežojums. Ienākumu nodokļos nevar viņus salīdzināt ar sociālo apdrošināšanu. Tās nav salīdzināmas lietas.

G. Kusiņš.

Jūsprāt, ka tas ir īpašumtiesību ierobežojums? Tā es pareizi sapratu?

E. Kušners.

Jebkurš šāds lēcienveidīgs maksājums, kas tiek uzlikts uz ienākumiem, ir īpašumtiesību ierobežojums. Pēc definīcijas. Jebkurš modelis būtībā ir īpašumtiesību ierobežojums.

G. Kusiņš.

Mēs vienkārši šodien skatām šī likuma atbilstību 109. pantam.

S. Osipova.

Un 91. pantam.

E. Kušners.

Es izsaku savus apsvērumus, atbilstoši jūsu jautājumiem.

G. Kusiņš.

Un tad vēl divi jautājumi. Sakiet, lūdzu, jūs teicāt... ja es pareizi sapratu, ka šī likme ir nesamērīga, ja?

E. Kušners,

Jā.

G. Kusiņš.

Satversmes tiesas judikatūrā ir noteikts, ka neatbilst Satversmei arī tad, ja šie nodokļu maksātāji būtu izvēlēti kaut kādi neloģiski. Sakiet, lūdzu, vai šie nodokļu subjekti, šīs personas, kurām ir jāmaksā nodokļi, vai, jūsuprāt, ir neloģiski.... nu, to nevar izskaidrot.

E. Kušners.

Jā, tieši tā. Jo, kā jau es minēju, pēc Pasaules Bankas apsvērumiem mums ir... jau vecā nodokļu sistēma bija regresīva. Tātad šī regresivitāte nav 23 procentu daļā. Bet tur, kur parādās kapitāla nodokļi... un tajā daļā ir lielākā problēma ar iespējām izvairīties no būtiskas iesaistes solidaritātes pārdales mehānismos. Savukārt, ja mēs visu laiku mērķējam tikai uz darba attiecībās esošām personām, tad tas nav taisnīgi. Tas nav taisnīguma principam atbilstoši. Šeit mēs runājam tikai par tām personām, kas ir ar pašnodarbinātām darba tiesiskās attiecībās. Bet no visas ienākumu bāzes mums ir milzīgs tālais gals, kurā ir ļoti zemi nodokļi.

G. Kusiņš.

Jūs lietojāt vārdu “mēs”. Tas ir Latvijas Banka, vai...

E. Kušners.

Es domāju valsti.

G. Kusiņš.

Un pēdējais jautājums. Attiecībā uz šo solidaritātes nodokli. Jūs izteicāt savu viedokli. Sakiet, lūdzu, vai solidaritātes nodoklis ir vienīgais instruments, ar ko valsts var mēģināt... nu, kā nu iznāk, tā iznāk... sasniegt šo sociāli atbildīgas valsts principu.

E. Kušners.

Kā jau es minēju, nē. Ir pieejami citi līdzekļi. Tas, pirmkārt, ir šī pabalstu sistēma. Vispār runāt par fiskālām metodēm, kā solidaritāti veicinošām, var tikai ļoti ierobežotā instrumentārija ietvaros. Jo ir citas metodes, kā to organizēt un, kā jau es minēju, šī metode izvēlēta ir ar tik negatīvu ekonomisko efektu bez acīmredzami sabiedriskā labuma, ko mēs iegūstam pretī. Jo tas ekonomiskais pametums viennozīmīgi būs lielāks par toniecīgo summu priekš valsts budžeta, kas ir iegūta, kas arī nav atrisinājusi nekādu, ne sociālu, ne cita rakstura problēmu. Tas sabiedriskais labums ir tik vien, ka ir nedaudz aizlāpīts budžeta deficīts.

G. Kusiņš.

Un šobrīd ir kaut kādi aprēķini par to ieguvumu un izdevumu analīzi, jo šobrīd mēs varam redzēt, cik ir iekasēts. To mēs varam faktiski pārbaudīt? Vai ir kaut kādi skaidri pierādāmi aprēķini, kas ir pamatojums tai otrai pusei?

E. Kušners.

Tādā gadījumā, kā jau es minēju investīciju pamatojums būs redzams tikai vairāku gadu laikā. Vienīgais, ko es varu pateikt, ka investīcijas Latvijā stagnējas nulles punktā jau vairākus gadus... un tas ir elementārs jebkuru ekspertu vērtējums, ka ar šādu salīdzināmu sistēmu mums citu valstu vidū nav konkurētspējīgu pozīciju augsti atalgotu darbavieta izveidē. Otrkārt... otra lieta... ir iespējams aprēķināt, ja izprasītu no VID datus par tām personām, kuras ir izgājušas no solidaritātes nodokļa, par to līmeni ienākumu, kas bija pirms šī likuma pieņemšanas, noindeksēt, cik viņiem varētu tur nedaudz augt algas un paskatīties, kāds ir pametums no ienākumu nodokļa, jo, izejot šīm personām ārā no solidaritātes nodokļa, automātiski valsts zaudē vēl arī ar ienākumu nodokli. Un šeit var aprēķināt jau konkrēti pametumu ekonomiski. Bet mums, ņemot vērā to īso laiku no uzaicināšanas uz Satversmes tiesu līdz šodienai, nav iespēju izprasīt no VID, jo tie individuālie dati, tas prasa ļoti sarežģītu aprēķinu. Un es nedomāju, ka pirmajā gadā, kā jau es minēju, uzņēmēju reakcija bija nepilnīga uz šo nodokli, jo bija ieskaits, ka nodoklis tiks atcelts. Līdz ar to mēs nevaram viena vai divu gadu datus uzskatīt par vērā ņemamu aprēķinu precīzu efektam.. ieskaitot līdz ar to arī fiskālo efektu. Jo tas ir tikai pieņēmumu līmenis. Vienīgais, ko mēs droši zinām, ka viena grupa personu ir izgājusi no solidaritātes nodokļa maksātāju saraksta.

G. Kusiņš.

Un tad atlikušie divi jautājumi.

Sakiet, lūdzu, jūs teicāt, ka bija personas, kas paļāvās... es piemirsu... Kučinska kungs bija parakstījis vai vienojies ar kaut ko... Sakiet, lūdzu, vai šāda vienošanās tā kā atceļ likumu, jūsuprāt? Vai nē?

E. Kušners.

Nē. Tā atceļ... tā maina uzņēmēju uzvedību un uzņēmēji nesāk izvairīties no nodokļu nomaksas, kamēr nav pārliecinājušies, ka šis nodoklis ir, kā saka, uz palikšanu. Šobrīd, pēc nodokļu reformas, es jau zinu vairākus gadījumus, ka uzņēmēji ir pateikuši saviem lielo algu saņēmējiem, ka līdz šim līmenim, kas ir 23... kur beidzās, mēs jums dodam, pārējais nāks ar dividendēm aploksnē. Tas palielina pelēkās ekonomikas lielumu, dodot nepareizu stimulu uzņēmējiem un arī sarežģot līdz ar to uzņēmējdarbības veikšanas vidi. Jo var jau cilvēks izņemt dividendēs, pēc tam maksāt aploksnēs, bet vienkārši mēs saprotam, ko tas nozīmē arī pat elementāri, uzņēmējdarbības videi, nerunājot par tiesiskajām un ekonomiskajām sekām. Šos efektus nevar noliegt, kaut gan mēs... kā saka, jums nekad neiedosim statistiku, cik cilvēku šādi ir izdarījuši. Kaut gan to var arī aprēķināt *post factum* pēc gada, diviem, redzot izmaiņas nodokļu maksātāju sarakstos.

G. Kusiņš.

Jā. Paldies. Nav vairs jautājumu.

S. Osipova.

Vai tiesa var uzskatīt, ka jūs mums esat oficiāli iesniedzis šo dokumentu ar datiem?

E. Kušners.

Ja tas nepieciešams, tad jā, bet es ieteiktu tad vienkārši atsaukties uz mūsu nodokļu...

S. Osipova.

Vai tas nav pieejams publiski, piemēram, jūsu mājaslapā?

E. Kušners.

Publiski tas ir pieejams mūsu nodokļu reformas priekšlikumu dokumentā.

S. Osipova.

Ja tas ir publiski pieejams, tad nav problēmu.

E. Kušners.

Šis 20/20... tā sauktais... koncepcija 20/20.

S. Osipova.

Paldies. Tiesnesis Neimanis. Jautājums.

J. Neimanis.

Es jums gribēju dažus jautājumus uzdot. It īpaši, teiksim, to, ko tikko minējāt par eventuālo risku un izvairīšanos no nodokļu samaksas. Vai tas, ka sabiedrība meklē dažādus legālus un arī nelegālus veidus, kā izvairīties no nodokļu maksāšanas, presumē vai nozīmē, ka nodokļu regulējums ir neatbilstošs konstitūcijai?

E. Kušners.

Nē. Tas, ko es minēju... jautājums bija par to, kā mēs vērtējam taisnīgumu. Es domāju, ka šī izvairīšanās zināmā mērā norāda uz to, ka persona neuzskata šos maksājumus par taisnīgiem. Otrkārt. Par to, ka, ja mēs runājam par sociāli atbildīgas valsts principu, mēs presumējam, ka sociāli atbildīgas valsts princips ir nevis, kā jau Satversmes komentāros norādīts, nevis totalitāri uzspiests kaut kāds, bet tas ir sabiedrības akceptēts modelis. Es domāju, ka tieši samērīgums un pakāpeniskums ir priekšnoteikums šī taisnīguma uztverei.

J. Neimanis.

Nu, bet mēs arī zinām, ka ļoti lielos mērogos izvairās no pievienotās vērtības nodokļa maksāšanas, tostarp nepamatoti pieprasot priekšnodokļa atmaksas... tad varētu arī teikt, ka šajā gadījumā arī sabiedrība neuztver to kā taisnīgu nodokli un tieši otrādi, izmanto iespējas iedzīvoties no iekasētā nodokļa.

E. Kušners.

Viennozīmīgi tas atspoguļo sabiedrības tiesiskās apziņas līmeni. Es piekrītu.

J. Neimanis.

Jā. Un vēl viens jautājums. Jūs vairākkārtīgi uzsvērāt tāpat šo ievērojamo nodokļu slogu šim te personu lokam. Vai jūs domājat, ka šis nodoklis pēc savas būtības ir konfiscējošs? Nu, tādā mērā... ar tik lielu apmēru... Jeb vienkārši viņš varēja būt zemāks un tad baudītu lielāku sabiedrības atbalstu tieši šī te personu loka vidū?

E. Kušners.

Es domāju, ka jautājums nav par šo maģisko kaut kādu līmeņa sasniegšanu, bet par to, vai ir pakāpeniskums šai sistēmai. Jo tieši pakāpeniskums nerada barjeras efektu, tas nerada ekonomisku izvēles iespēju un nepieciešamību personai, jo, ja vienkārši ir algoti ienākumi, pakāpeniski arī nodokļu maksājumi un jūs aizvien vairāk iesaistāties šajā solidaritātes mehānismā. Šobrīd šī dubultā nodokļu likme, vairāk nekā

dubultā likme... būtībā 23 pret 57... 34 pieliekot pie 23... viennozīmīgi izraisa pārdomas tajā brīdī personai, tātad vai viņš vēlās šādā veidā turpināt.

Par konfiscējošu... es domāju, tas ir vairāk emociju jautājums. Kāds to noteikti uztvers kā konfiscējošu, kāds to uztvers vienkārši kā ekonomisku barjeru un nepieciešamību meklēt citus risinājumus. Pilnīgi skaidrs, ka tie uzņēmumu īpašnieki, kas ir izpildu institūciju vadītāji, pie tik atšķirīgām nodokļu likmēm starp dividendēm un algota darba ienākumiem, izvēlas izņemt dividendēs, tātad optimizēt nodokļus pilnīgi legāli, kā rezultātā mēs neiegūstam šo solidaritātes efektu. Mums ir svarīgi, manuprāt, ja mēs runājam... un kāpēc mēs vispār runājam... tikai dēļ sociāli atbildīgas valsts principu uztveres, ka šis princips tiek īstenots, nevis visu laiku apiets. Un tā ir valsts un sabiedrības, kā saka... nu, būtībā sabiedrība ir valsts... tātad sabiedrības attīstības jautājums, kā līdz šim nonākt. Tas nav nekas tāds, ka tieši, lūk, pie 25 visi maksātu un pie 26 nemaksātu. Šis nav maģijas jautājums. Ir runa vienkārši par to, kā tas tiek organizēts un, salīdzinot pakāpenisku, citās valstīs izplatītu iedzīvotāju ienākumu nodokļa progresivitāti ar Latvijas pieeju šajā gadījumā, mēs neredzam neko pat tuvu tam analogam, un ir pilnīgi skaidrs, ka šī reakcija ir... rodas secinājums sabiedrībā attiecīgi, ka to ir jāmēģina vai nu kaut kā apiet vai jāizdara ekonomiski lēmumi, pārbraucot strādāt citur, atrodot citus nodokļus un tamlīdzīgi. Šie lēmumi nav savietojami ar ilgtermiņa ekonomisko attīstību. Tas ir tas, par ko ir jārunā. Tieši tāpat, kā jūsu minētā izvairīšanās vispār no nodokļu nomaksas, ir ar tikpat negatīvu efektu. Vienkārši vai mēs provocējam šo darbību, vai mēs atrodam, tieši otrādi, veidu, kā iesaistīt un ievilkt cilvēkus. Un, manuprāt, tas, kas notika pēdējos gados ar pakāpenisku ēnu ekonomikas mazināšanu, tas bija ļoti veiksmīgs darbs un šāda veida aktivitātes tomēr ir kontrproduktīvas. Ir citi veidi pieejami, kā nonākt pie tā paša rezultāta.

S. Osipova.

Tiesnesis Laviņš.

A. Laviņš.

Jā. Tātad viens no solidaritātes nodokļa ieviešanas mērķiem, kā mēs to varam lasīt likuma tekstā, ir darbaspēka nodokļa regresivitātes mazināšana. Lietas materiālos atrodas tāda tabula, kur ir dots tāds vizuāli pārskatāms priekšstats par darbaspēka nodokļu slogu. Un varam redzēt, ka, piemēram, ja mēneša ienākumi ir 360 eiro, tad darbaspēka nodokļu slogs pirms solidaritātes nodokļa ieviešanas ir 40,4 procentpunkti šādas algas saņēmējam. Tātad mēs varam redzēt... līdz 4 tūkstoši eiro mēnesī šis darbaspēka nodokļu slogs pieaug līdz 43,9 procentpunktiem. Virs šī atalgojuma, sākot jau no 5 tūkstošiem eiro mēnesī var redzēt, ka šis darbaspēka nodokļa slogs mazinās un, lai ieskicētu mazlietiņ kontrastu, vismaz es tā redzu no šīs tabulas, ja runa bija par

minimālās algas saņemšanu uz to brīdi 360, tādu personu un tādas personas nodokļu slogu, kur ir 40 procentpunkti... 40,1... tad tāda persona, kas saņēma mēnesī 10 tūkstošus, nodokļu slogs, darbaspēka nodokļu slogs ir 32,5. Tātad 12 procentpunkti mazāk. Un tad ir mans jautājums. Vai šādas tabulas sastādītāji ir neprofesionāli no tāda viedokļa, ka nespēj objektīvi parādīt šos ciparus no ekonomikas viedokļa, no nodokļu sloga salīdzināšanas viedokļa, jo es sapratu, ka jūs teicāt, ka citādi rēķina darbaspēka nodokļu slogu, ņemot vērā ne tikai to ienākumu, kas ir no algota darba, bet arī no kapitāla. Izskaidrojiet mazliet šo aspektu, ar kādiem argumentiem vai kādā gaismā Latvijas Banka lūkojas uz šāda veida tabulu, kas būtībā, kā es to saprotu, ir mērķēta uz to, lai paskaidrotu likumdevēja mērķi šī nodokļa pieņemšanā.

E. Kušners.

Es sapratu. Pirmkārt, mēs tajā tabulā redzam tikai darbaspēka nodokļus un, kā es jau uzdevu jautājumu, vai valstij ir jāuzskata par mērķi tikai vienas sociālās grupas iekšējās solidaritātes paaugstināšana, nevis visu ienākumu guvēju starpā. Jo atšķirības, piemēram, dividenžu saņemšanā vai ienākumos no nekustamā īpašuma apsaimniekošanas ir vēl lielāka par jūsu nosaukto atšķirību starp šo lielo un vidējo algu saņēmējiem. Tur ir vēl zemāki nodokļi. Ievērojami zemāki. Un tur vispār nav sociālie maksājumi jāveic un tamlīdzīgi.

Otrkārt, ekonomiski pamatoti ir salīdzināt ienākumu nodokļa likmes un salīdzināt sociālās apdrošināšanas maksājumus. Sociālās apdrošināšanas maksājumus, kā jau es minēju, var divējādi vērtēt. Ja vienkārši to uzskata par izmestu naudu, tad ir ļoti labi, kad ir griesti un nav jāmaksā tālāk, un tad veidojas jūsu, teiksim, pieminētais šķietamais ieguvums. No otras puses, tas rada nepieciešamību personai, lai nodrošinātu to pašu tiesību līmeni jeb ienākumu līmeni pensijas laikā, veikt individuālās iemaksas. Tur, protams, šajā tabulā nerēķina, tiek uzskatīts, ka viss ir kārtībā un ir pilnīgi vienlīdzīga situācija. Tādēļ, kā es jau minēju, ekonomiski ja grib pamatoti rēķināt darbaspēka situāciju, atsevišķi apskata sociālās apdrošināšanas izmaksas ar izrietošām tiesībām un pienākumiem un atsevišķi apskata ienākumu nodokli un, kā es arī minēju, nav nekādu problēmu šo atšķirību aizpildīt ar pakāpenisku iedzīvotāju ienākumu nodokli, kurš ir bez šīs barjeras funkcijas un bez šīm negatīvajām ekonomiskajām sekām.

Tajā pašā laikā mēģinot arī ievērot starptautisko šo nodokļu konkurētspējas nepieciešamību, kas mūsu valstī ir objektīva nepieciešamība.

Ja runājam par šīs tabulas sastādītāju citiem nodomiem, tad, pirmkārt, kā jau es minēju, tātad tā ir runa tikai par daļu no ienākumu guvējiem. Otrkārt, kā es arī minēju, tātad ja tur ir salikts kopā mehāniski apdrošināšanas iemaksas ar ienākumu nodokli, tā ir zināma manipulācijas ar datiem. Ja mēs runājam par nodokļu slogu un rēķinām viņu šādā veidā, tad mēs parasti rēķinām nodokļu slogu darba devējam un arī

manis piedāvātais grafiks ir nodokļu slogs darba devējam. Tātad šis ekonomiskais efekts. Tur šādā veidā rēķinot kopējo no darba devēju viedokļa, ir vienalga, kas tas ir par maksājumu. Darba devējs neiegūst ne no vieniem, ne no otriem. Tie ir tikai izdevumu darba devējam un tad salīdzina šo kopējo slogu. Vienkārši šī metode, kas tiek izmantota parasti darba devēju salīdzināšanai, tiek manipulatīvi izmantota darba ņēmēju salīdzināšanai. Jau ignorējot visus šos pārējos tiesiskos un motivācijas aspektus, kas parādās milzīgajā atšķirībā. Un ekonomiskās ēkas atšķirībā. Tas ir tas, ko nozīmē apdrošināšana un ko nozīmē ienākumu nodoklis. Viņi vienkārši mehāniski ir saskaitīti kopā. Un tiek uzskatīts, ka, ja beidzās apdrošināšanas maksājumi, tad tas ir kaut kāds obligāti ienākums vai labums personai. Tas ir arī tiesību ierobežojums personai jo viņai ir jādomā par to, kā saglabāt to pašu ienākumu līmeni pensijas vecumā, kā mazo algu saņēmējiem, kuriem to garantē valsts. Lielo algu saņēmējiem to valsts negarantē. Valsts ir noteikusi ierobežojumus. Tātad to nevar tā vienkārši no tiesiskā viedokļa paskatīties uz tādu ciparu rindu un izdarīt secinājumus par tiesiskām sekām. Šī ekonomiskā loģika ir pietiekami atšķirīga.

A. Laviņš.

Respektīvi, tas, ko jūs miniet attiecībā uz šo tabulu, es sadzirdēju, ka kaut kur ir manipulatīva pieeja bijusi, ja?

E. Kušners.

Manipulatīva pieeja ir bijusi viennozīmīgi ar anotācijas sastādīšanu. Tādēļ, ka tie pielasītie izdevumi, 12 miljoni, tie ir iepriekšējo saistību izpildes, kā saka, pieaugums un nav nekādā veidā izsekojams, ka tas būtu saistīts ar solidaritātes nodokli. Tajā brīdī, kad par tiem tika diskutēts, netika pieņemts lēmums: nu, mums ir vajadzīgi lielāki izdevumi šeit, un mēs meklējam tagad ieņēmumu avotu un tas būtu solidaritātes nodoklis. Solidaritātes nodoklis piedzima tajā brīdī, kad visi ieņēmumi jau bija izlemti. Kad vienkārši vajadzēja aizpildīt robu. Tas ir fiskālas izlīdzināšanas nodoklis savā politiskajā būtībā Latvijā, kaut gan ekonomiskā jēga viņam ir *Payroll tax*, kas ir šis algas nodoklis.

A. Laviņš,

Jā, paldies.

S. Osipova.

Tiesnesis Kusiņš.

G. Kusiņš.

Vai jūs varētu tad koncentrēt tieši tos Latvijas Bankas iebildumus, kas ir attiecībā uz šo nodokli. Un vai es pareizi saprotu, ka jūs uzskatāt, ka šis pārkāpums izpaužas tā, ka šis nodoklis ir piemērots tikai darba ņēmējiem, bet nav vienlaikus veikts arī kaut kas cits. Ka šis pārkāpums izpaužas tā, ka šis nodoklis ir piemērots tikai darba ņēmējiem, bet vienlaikus nav veikts kaut kas cits.

E. Kušners.

Kusiņa kungs, mēs neesam prasītāji. Mēs atbildam uz jautājumiem, kurus...

G. Kusiņš.

Es centos uzdot jautājumu.

E. Kušners.

... uzdodat, līdz ar to mēs nekādus pārmetumus neizsakām. Mēs izdarām eksperta secinājumus par situāciju, tās ekonomisko un tiesisko loģiku, iespējamām sekām un alternatīvām. Un es biju precīzs šajos jautājumos un savās atbildēs un es nevienu ne kam, neko nepārmetu. Latvijas Bankai nav šāda funkcija pārmet. Mēs esam eksperti, mums ir lielākais makroekonomikas ekspertu komplekts valsts pārvaldē un man liekas, vairāk ekonomikas doktoru, nekā visā pārējā valsts pārvaldē. Mēs analizējam un izsakām secinājumus. Un mūs interesē ilgtermiņa sekas notiekošajiem procesiem nevis tikai attiecīgā gada budžeta lāpīšana vai citi četru gadu cikli.

G. Kusiņš.

Vai jūsu atbildi var vērtēt kā atbildi uz manu jautājumu?

E. Kušners.

Es atbildēju uz to, ka es nevaru atbildēt uz jautājumu par to, vai kaut ko Latvijas Banka pārmet. Ja jūs to pārformulētu savādāk, es labprāt atbildētu.

G. Kusiņš.

Vai jūs uzskatāt, ka likumdevējs ir pārkāpis savas pilnvaras, pieņemot Solidaritātes likumu un šo nodokli piemērojot tikai darba ņēmējiem, bet neveicot citus pasākumus?

E. Kušners.

Es uzskatu, ka likumdevējs ir pārkāpis... ir ierobežojis pamattiesības nepamatoti no ekonomiskā un tiesiskā viedokļa. Un šāds... varētu tikt uzskatīts, ka

jā... šī likuma pieņemšana ir sava veida pārkāpums no tiesiskās noteiktības un no šo pamatprincipu viedokļa. Bet šis jau būtu drīzāk mans vērtējums, jo tik konstitucionāli tiesisku vērtējumu institūcijas vārdā es negribētu dot. Tas ir tikai tāds... mums nav šīs kompetences, lai mēs tik precīzu vērtējumu dotu. Es tad varētu tiklab atturēties no šāda vērtējuma.

G. Kusiņš.

Paldies. Nav jautājumu.

S. Osipova.

Tiesnesis Kučs. Lūdzu!

A. Kučs.

Man ir jau tāds vairāk precizējošs jautājums. Jūs jau minējāt, bet es vienkārši gribētu precizēt par ietekmi uz ēnu ekonomiku. Es saprotu, ka nekādu aprēķinu ne jums, ne citiem nav. Mēs varam, protams, izdarīt pieņēmumus, ka nodokļu paaugstināšana... ieviešana... tā ir kaut kāda...

E. Kušners.

Tas ir ekspertu vērtējums, balstīts arī uz, teiksim, privāti iegūtu informāciju, kuru nevar akadēmiski kvalificēt, lai piedāvātu tādu aprēķinu. Ēnu ekonomikas aprēķini ir balstīti vispār Latvijā uz aplēsēm, ir dažādi aprēķini par dažādiem līmeņiem un izplatītākais ir šis 23 procentu pieņēmums. Bet ir skaidrs starptautiski arī, kā saka, debatēts motīvu loks, kas ietekmē personu ieiešanu vai iziešanu no ēnu ekonomikas. Šāda veida nodokļu sistēmas izmaiņas ir motivējošas ieiet ēnu ekonomikā, īpaši ja valsts pati ir atvērusi vārtus šādām iespējām, pieņemsim, šī milzīgā diference starp dividenžu nodokli un citiem ienākumu nodokļu veidiem uzņēmumu īpašniekiem ļauj izdarīt šīs izvēles.

A. Kučs.

Paldies. Un vēl pēdējais, ja varētu tā teikt. Jūs minējāt arī, ka jūs piedāvājāt alternatīvas dažādas, arī Finanšu ministrijai, es saprotu, un ka tā atbilde bija, ja es pareizi sapratu no jums, ka varbūt populāri bija tas, kas arī izskanēja drusciņ... principā iet uz šo modeli, respektīvi, parādīt, ka bagātie maksā vairāk. Ja tā to mēs tā varētu... bija tas, kas no rīta izskanēja. Tas kaut kur parādās arī rakstiski Finanšu ministrijas atzinumos, ka tieši varbūt šis modelis ir tieši vērsts uz šādu attieksmi.... šī te nevienlīdzības mazināšana, vai arī tas ir vienkārši tādās sarunās izskanējis?

E. Kušners.

Nē, nu pats jau likums teksts norāda uz to, ka it kā ir šis iespaids, ka tas tā tiek darīts. Bet, kā jau es minēju, dīvaini, ka mēs izvēlamies šo signālu sūtīt, izmantojot 5 tūkstošus personas valstī, kas nav augstāko ieņēmumu saņēmēji ar tādu milzīgu divarpus reizes nodokļu pieaugumu ienākumu pusē... tas...

A. Kučs.

Nē... kāpēc es to prasu... Jo no rīta izskanēja arī no Reira kunga, ka tika vērtētas arī daudzas citas alternatīvas un ka nebija tikai šī te. Bija arī ekonomiski apsvērumi. Kāpēc...

E. Kušners.

Es pieņemu, ka varbūt tika vērtētas dažādas alternatīvas kā solidaritātes šo iespaidu radīt... Es par tiem nezinu. Bet viennozīmīgi, valdība, katru gadu mēģinot savilkt kopā budžeta izdevumus ar ieņēmumiem, izskata milzumu dažādu ārkārtīgi daudzveidīgu un oriģinālu veidu, kā varētu papildināt valsts budžetu. Un tas ir bijis katru gadu un līdz ar to tā ir tāda pastāvīga situācija, ka gaisā ir idejas un viņas tiek izskatītas. Vienmēr var atbildēt šādi uz jautājumu. Jo alternatīvas un neizmantotas alternatīvas ir zināmas politiķiem. Nav tā, ka tā būtu tā kā pēdējā iespēja un ka tikko kāds kaut ko izdomā un uzreiz parādās likums. Ir šīs izvēles. Un arī tas pats veids, kā šis nodoklis tika izveidots, bija lielā mērā pamatots, kā tika minēts šodien, uz vienkāršu administrēšanu, kas ir objektīvs arguments. Valsts mazspēja ir jārespektē.

A. Kučs.

Paldies.

S. Osipova.

Vēl ir jautājumi? Tiesnese Rezevska.

D. Rezevska.

Paldies. Sakiet, jūs vairākas reizes tāpat pieminējāt par šo 5 tūkstošu cilvēku grupu, kas ir jūsu prāt nepamatoti tāpat atlasīta..

E. Kušners.

Neproporcionāla...

D. Rezevska.

Un es gribētu tad tieši jūsu, eksperta viedokli. Sakiet, lūdzu, ko jūs kā Latvijas Bankas pārstāvis, kā eksperts redzat, kam vēl šajā grupā būtu jāietilpst?

E. Kušners.

Es domāju, ka ja mēs gribam iet ceļu uz solidaritātes pieaugumu, tad es minēju, ka ir ārpus nodokļu sistēmas vēl virkne pasākumu, kuri būtu jāizskata, kuriem ir pietiekami mērogojams tas fiskālais efekts un ietekme uz solidaritātes pieaugumu valstī. Otrkārt, ja mēs runājam par nodokļu sistēmu, tad tā viennozīmīgi ir pakāpeniska un proporcionāla ienākumu nodokļu sistēma, kuru vēlams būtu ieviest uz mājsaimniecību vai gada ienākumu bāzes tā, kā tas ir vairumā Eiropas valstu. Ka netiek sodīti caur šādu pārsteidzoši augsta nodokļa līmeni viena ieņēmumu veida saņēmēji iepretim citiem, jo tam nav, teiksim, pamatoti mērķa: ne tiesiska, ne ekonomiska mērķa, kādēļ valsts gribētu, teiksim, marginalizēt lielo algu saņēmējus. Tas ir kontraproduktīvi no ekonomiskās attīstības viedokļa, un ja mēs runājam par augstu pievienotās vērtības ekonomiku, tad tieši tās ir darba vietas, kuras jārada. Ja valsts ierobežo šo darba vietu radīšanu ar fiskālu barjeru, tad tas neatbilst arī zemāk atalgoto personu ilgtermiņa interesēm. Drīzāk, kā jau es minēju, tas ir šis signālefekts, kas ir sasniegts, ka sabiedrībai ir šī sajūta. Un to es nevaru noliegt, diemžēl tas neatbilst ekonomiskajai loģikai.

D. Rezevska.

Paldies.

S. Osipova.

Tā... tiesnešiem šobrīd... Tiesnesis Laviņš.

A. Laviņš.

Vēl tikai precizējošs. Vai es pareizi saklausīju. Jūs minējāt darba ņēmēju nodokļa palielinājums ir divarpus reizes ieviešot solidaritātes...

E. Kušners.

Darba devēju...

A. Laviņš.

Darba devēju.

E. Kušners.

Darba ņēmēju pusē šis lēciens ir attiecīgi 10 procenti pie 21 klāt. Tas vienalga ir mērogojams kā barjera...

Bet te ir jāsaprot, kā jau es visu laiku minēju... ir svarīgi no ekonomiskā viedokļa tieši uzņēmēju reakcija, jo darba vietas pazudīs ne jau dēļ tā, ka darbinieki

pazudīs, bet no tā, ka viņas tiks likvidētas no īpašnieka puses, no darba devēja puses. Ekonomiskais efekts ir ļoti svarīgs. Tas ir tieši no uzņēmuma viedokļa. Uzņēmēju konkurētspēja ir redzama manis piedāvātajā grafikā. Mēs esam otrie nekonkurētspējīgākie pēc zviedriem. Tad ir jautājums, ar ko tad mēs salīdzināties... tur tālāk ir belģi, dāņi un citas valstis. Mūsu tuvākie kaimiņi otrā pusē. Mums ir jāatrod motivācija piesaistīt uzņēmējus Latvijas teritorijā. Jo šī nodokļa visa nodokļu masa tiek ģenerēta caur uzņēmējdarbību Latvijā. Mums nav nopietnu valsts uzņēmumu, kas tādos apmēros un mērogojumos būtu kaut ko līdzīgu pienestu. Uzņēmējdarbība ir visa mūsu publisko finanšu... naudas pamats. Tas ir ļoti svarīgi aspekti, kuri jāvērtē, pieņemot šādus lēmumus.

S. Osipova.

Tiesnešiem jautājumi... šobrīd ir izsīkuši.

Pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem jautājumi? Nebūs?

Saeimas pārstāvjiem?

M. Brencis.

Uz vairākiem no jautājumiem, kas man bija pierakstīti, tiesneši, uzdodot jautājumus, saņēma atbildes, tāpat kā es...

Vienkārši varbūt tāds tīri izpratnei, jo tas šajā gadījumā nav jautājums tik daudz par likumdošanas procesu, drīzāk tik tiešām par to, kas atrodas mājaslapā un kas šodien tika iesniegts, proti, šis salīdzinājums. Tur bija mājsaimniecības vai tur bija vienkārši šīs personas ieņēmumi... nodokļu slogs?

E. Kušners.

Tas ir nodokļu slogs no darba devēja puses, kā darba devējs redz šo nodokļu slogu. Tas ir tieši tas manis minētais konkurētspējas apsvērums. Tātad darba devēja slogs ietver darba devēja maksājamos nodokļus un darba ņēmēja maksājamos nodokļus. Abus kopā viņus maksā grāmatvedība uzņēmumu...

M. Brencis.

Jā. Un, jūsuprāt... vai mums arī... es saprotu alternatīvu attiecībā uz pakāpenisko, attiecībā uz proporcionālo, attiecībā uz ieņēmumu nodokļu sistēmu un arī attiecībā uz kapitāla ieņēmumu nodokļu sistēmu... Mani drusciņ samulsināja tas stāsts par mājsaimniecībām. Vai mums Latvijā ir tāds piemērs, kur nodokļu maksāšanas subjekts ir "mājsaimniecība"?

E. Kušners.

Tieši tā. Arī mums nav... Mums nav šī Eiropā ļoti ierastā ienākumu nodokļa aprēķināšanas sistēmas, kas līdz ar to mazina iespēju caur esošo sistēmu radīt taisnīgu un proporcionālu nodokļu aplikšanas vidi. Ļoti grūti ir manipulēt ar nodokļiem caur šīm šaurajām bāzēm un panākt līdzenu iznākumu.

M. Brencis.

Un tad pēdējais, pabeidzot par tām mājsaimniecībām... Kur mums ir tuvākās valstis... es nezinu, Skandināvija, Baltijas reģions, Austrumeiropa, kurā šīs mājsaimniecības kā nodokļu maksāšanas subjektu princips ir ieviests?

E. Kušners.

Es varu pateikt, ka Zviedrijā viennozīmīgi tas ir kopējais, jo šajā te iekšā ir kustamā īpašuma, kapitāla pieauguma, dividendes, procentu ienākumi un algas. Tātad tas ir visa veida ienākumi. Es šobrīd nevaru pateikt, kuriem tagad ir... man vienkārši nav tās tabulas... teiksim, tā... no Rietumeiropas valstīm lielākajā daļā no Rietumeiropas valstīm apmēram puse iziet uz šo kopīgo deklarāciju, pie tam, ir valstis, kurās šī kopīgā deklarācija ir kā izvēles iespēja. Cilvēks var veikt savu individuālo, var veikt mājsaimniecības deklarāciju, jo mājsaimniecības deklarācija palielina solidaritāti attiecībā uz nestrādājošiem dzīvesbiedriem. Tas ir ļoti svarīgi. Tas ir vēl viens solidaritātes instruments. Tikai caur nodokļu likmēm ir ļoti grūti realizēt solidaritāti.

M. Brencis.

Skaidrs. Un vēl pēdējais. Attiecībā uz šo iespējami hipotētisko, pareizāk sakot, solidaritātes nodokļa ieviesto šo lēcienu, ko jūs izskaidrojāt un nodokļu pieauguma progresīvo... kaut kādā ziņā progresīvo ieņēmumu nodokļu sistēmu... Jautājums ir par šo te... no ekonomiskās teorijas vai no loģikas... vienalga... no tautsaimniecības aspektiem, vienalga, kuru mēs paņemam kā piesaisti. Ja jūs nokomentētu... ja šis te soc. iemaksu griestu maksimālais ienākumu objekts nebūtu tas pareizākais, no kā veidot tālāk jau progresīvo nodokļu sistēmu, kas būtu tas pareizākais? Kas ir tas... ja ne soc. iemaksu griesti, tad kas ir tas, kas būtu ideālā, jūsuprāt, kā ekspertu modelī jāņem valstī par paraugu, ieviešot šādu te progresiju... Tas jautājums drīzāk saskan arī ar nodokļu reformu progresivitāti...

E. Kušners.

Kā tas saskan ar lietu, jo mēs nevaram tagad te apspriest nākotnes nodokļu sistēmu.

M. Brencis.

Nē, jautājums ir par... tāpēc, ka ieviešot solidaritātes nodokli, tika veidota šī te piesaiste progresivitātei — tieši kā reiz ir soc. iemaksu griestu apmērs. 48 600.

E. Kušners.

Tika saliktas kopā apdrošināšanas iemaksas ar ienākumu nodokļiem... jā...

M. Brencis.

Tas ir tas, ko jūs teicāt pirms tam. Un tāpēc es gribu saprast, kas ir tas pareizais ideālais modelis, ja mēs atmetam šo kā nepareizu, hipotētiski, kas ir tas pareizais modelis, jo Latvijas ekonomikai...

E. Kušners.

Es sapratu... Atbilde vienkārša: nav pareizā modeļa, ir katriem apstākļiem, valsts īpatnībām un tamlīdzīgi... piemērots modelis. Es varu tikai teikt, ka jaunā nodokļu sistēma ar savu progresivitāti, kas sākās jau nekavējoties ar šo pakāpenisko neapliekamo minimumu izgaišanu, viņa jau ir no paša sākuma... tur nav tā, ka tas sliexnis būtu tā apdrošināšanas iemaksa. Un šī pakāpeniskuma dažādi līmeņi... tā ir valsts politikas izvēle... Tikai jāatceras viens, ka solidaritāti nevar nodrošināt tikai caur darbaspēka nodokļiem, liela daļa solidaritātes mērķu grupa ir ārpus nodokļu maksātājiem. Tie ir sociālo pakalpojumu... pabalstu saņēmēji. Viņiem nekas netiek no tā, ka tiek mainītas šīs nodokļu likmes... Ir jābūt šim pārdales mehānismam, jābūt efektīvai sociālo pabalstu sistēmai... Mēs nevaram skatīties tikai un vienīgi uz solidaritāti caur algas nodokļiem. Tas ir ārkārtīgi ierobežojoši, primitīvi pieeja. Diemžēl ar ļoti negatīvu ekonomisku efektu. Un tas neatbilst... mēs varam darbaspēkam ar nelieliem ienākumiem ievērojami uzlabot situāciju ar daudz gudrākām metodēm.

M. Brencis.

Es saņēmu atbildi. Jā.

S. Osipova.

Tā... teiksim paldies Kušnera kungam.

Satversmes tiesa šodien strādās līdz 16.30, izskatot šo lietu, un es ceru, ka mēs pagūsīm uzklaut vēl tiesībsarga pārstāvi. Gailītes kundze.

G. Gailīte.

Labdien, godātā tiesa! Pieteicēju pārstāvji un Saeimas pārstāvji!

Tiesībsargs pēc Satversmes tiesas lūguma ir izvērtējis solidaritātes nodokļa apstrīdēto normu atbilstību 91. pantā iekļautajam vienlīdzības principam un 109. pantam un atzinis, ka apstrīdētās normas neierobežo nedz 109. pantā iekļautās garantētās tiesības uz sociālo nodrošinājumu, kā arī tās atbilst 91. panta pirmajam teikumam.

Turpmāk mazliet pamatošu īsumā, kāpēc tā.

Kā zināms, 109. pants garantē iedzīvotājiem tiesības uz stabilu, prognozējamu, kā arī efektīvu un taisnīgu, un ilgtspējīgu sociālo aizsardzības sistēmu. Sociālajās tiesībās valstij ir rīcības brīvība ļoti liela un sociālo tiesību jomā valsts ir noteikusi, pamatojoties uz vairākiem likumiem, Sociālās drošības likums, Sociālās apdrošināšanas likums un tā tālāk...

Viens no sociālās apdrošināšanas pamatprincipiem ir uz sociālās apdrošināšanas iemaksām balstīta pakalpojumu piešķiršana. Un sociālās apdrošināšanas riska gadījumā šis te pakalpojums ir tieši atkarīgs no veiktajām iemaksām. Gribu teikt, ka Sociālās apdrošināšanas likumā jau kopš tā likuma spēkā stāšanās dienas, 1998. gada, ir iekļauts šis te obligāto iemaksu maksimālais objekts, jeb, teiksim, šie te griesti. Un līdz ar to tiesībsargs uzskata, ka ne jau solidaritātes nodoklis kā tāds ierobežo iespējas saņemt šo te algai atbilstošo sociālās apdrošināšanas pakalpojumu, bet tieši Sociālās apdrošināšanas likumā iekļautais maksimums. Attiecīgi līdz ar to no šī te... no pieteikuma iesniedzēju viedokļa Tiesībsargs uzskata, ka šis te 109. pants šajā te gadījumā netiek pārkāpts. Solidaritātes nodoklis tiek ieskaitīts pamatbudžetā un attiecīgi arī solidaritātes nodokļa maksātājam ir iespēja no šī te pamatbudžeta saņemt tos valsts sociālo pabalstus vai sociālās palīdzības pakalpojumus, vai attiecīgi izglītības iespējas, kā visiem pārējiem. Līdz ar to tiesībsarga ieskatā šis te 109. pants netiek pārkāpts.

Vienlaikus jāatzīmē arī tas, ka no 109. panta neizriet personai prasīt tādu pakalpojumu, tik lielā mērā, kādi ir veikti nodokļi. 109. pants garantē indivīdam tiesības uz sociālo nodrošinājumu vismaz minimālā apmērā.

Attiecībā uz 91. pantu... tā kā tiesībsargam nebija pieejams pieteikums, līdz ar to mēs šo te pantu vērtējam, ņemot vērā tos argumentus, kas...

S. Osipova.

Tas, kā jūs vērtējat iepriekš, mums ir lietā. Jūs tagad esat dzirdējusi pieteikuma iesniedzēju pozīciju un visas pieaicinātās personas pirms jums, kā jūs šobrīd vērtējat 91. pantu?

G. Gailīte.

Šobrīd mūsu pozīcija ir tāda pati, kā bija arī iepriekš. Attiecībā uz darba ņēmējiem... varbūt es paskaidrošu to, kas mums nav bijis šajā te viedoklī... attiecībā

uz darba ņēmējiem, kuri ir vecuma pensijas saņēmēji... attiecībā uz šīm te dažādajām likmēm. Tiesībsargs šajā viedoklī nav sniedzis savu pozīciju, bet ir lietā 16-01 ir sniegts attiecīgs tiesībsarga viedoklis par šo te, un tiesībsargs uzskata, ka šī te atšķirīgā likme starp parastu darba ņēmēju un darba ņēmēju pensijas saņēmēju, šai te atšķirīgajai likmei ir leģitīms mērķis. Viens no tiem ir šis te...

S. Osipova.

Tā tad ir atšķirīga attieksme, bet viņa ir attaisnojama, jo ir leģitīms mērķis.

G. Gailīte.

Jā. Jo, teiksim, tā... šis te leģitīmais mērķis ir šī te pati solidaritātes nodokļa efektīva iekasēšana, kas attiecīgi... jo tas solidaritātes nodoklis efektīvāk tiek iekasēts, jo lielāka atdeve valsts budžetā, attiecīgi vairāk naudas aiziet labklājības... attiecīgi solidaritātes nodokļa mērķa izpildīšanai.

Nu jā... tas īsumā būtu viss.

S. Osipova.

Tienešu jautājumi tiesībsargam. Tiesnese Ziemeļe.

I. Ziemeļe.

Jūs arī savā viedoklī minējāt tādu argumentu, ka patiesībā, ja es pareizi sapratu, kopumā solidaritātes nodokļa maksātāju skaits ir neliels un arī, protams, mēs arī dzirdējam to statistiku attiecībā uz likmēm, ka, teiksim... nu, ir diezgan neliels gan šo pensionāru skaits un tad pārējo darba ņēmēju skaits. Un, ja es pareizi sapratu jūsu viedokli, tas, ka šie skaitļi ir salīdzinoši nelieli, arī tas zināmā mērā, teiksim, palīdz šo te vienlīdzības principu kaut kādā veidā tomēr ievērot, jo mēs runājam par ļoti nelielu cilvēku grupu. Vai es pareizi jūs sapratu? Bija tāda tēze?

G. Gailīte.

Es momentā nepateikšu, vai tāda tēze bija... bet principā neatkarīgi...

I. Ziemeļe.

Ko jūs domājat ar šo?

G. Gailīte.

Neatkarīgi no tā, vai šā solidaritātes nodokļa maksātāju skaits būtu... nu, nezinu... 2, 3 vai 5 tūkstoši... šīm te attiecīgi vienlīdzības principam ir jāiziet savi kritēriji. Tā tad neatkarīgi no šo te personu loka skaita ir jābūt tai attieksmei. Ja viņa ir

atšķirīga, tad viņai ir jābūt pamatotai un samērīgai, neatkarīgi no tā, vai tur ir viens vai divi apakšā.

I. Ziemele.

Tātad jūs pamatojat ar to, ka atšķirīgā attieksme ir akceptējama, jo...

G. Gailīte.

Atšķirīgā attieksme ir... šajā te gadījumā atšķirīgā attieksme šajā te izskatāmajā lietā, teiksim, ir... tiek vērtēti arī darba ņēmēji, attiecīgi tiek salīdzināts darba ņēmējs, kuram...

I. Ziemele.

Protams, jā... un kā jūs pamatojat..? Kāpēc ir pietiekami labi, ka vienam ir noteikta... ka pensionāram ir viena likme un otriem ir otra likme un tas tik vai tā viss ir jāadministrē diezgan dažādi...

G. Gailīte.

Attiecībā uz pensionāriem... attiecībā uz šīm te atšķirīgajām likmēm šī te... nu, par cik tas solidaritātes nodoklis ir piesaistīts sociālās apdrošināšanas likmēm skaitliskā apmērā, līdz ar to arī šī te administrēšana ir... teiksim, nebūtu samērīgi personām pensijas vecumā taisīt citu, tā teikt, administrēšanas kārtību, kā parastajiem darba ņēmējiem. Līdz ar to arī tiesībsargs uzskata, ka, pielīdzinot šo te administrēšanu tai vispārējai kārtībai, šis te samērīgums tiek panākts.

I. Ziemele.

Jūs piekrītat Labklājības ministrijas argumentam par šo te sistēmu uzturēšanu principā... skaidrs.

Sakāt, lūdzu, bet jūs varētu pavisam precīzi pateikt, tātad... nu, tagad noklausoties arī pieteikuma iesniedzēju pozīciju, kur tiesībsargs... kādā veidā jūs saskatāt, ka, lūk, šī solidaritātes nodokļa piemērošana 37 pieteicējiem ietilpst 109. panta tvērumā?

G. Gailīte.

Ar 37 pieteicējiem... 109. panta tvērumā pieteicēju tiesības uz sociālo nodrošinājumu ietilpst šī te no valsts budžeta garantēto sociālo tiesību apmērā. Tie ir valsts sociālie pabalsti...

I. Ziemele.

Un kur ir ierobežojums?

G. Gailīte.

Ierobežojumu nav.

I. Ziemele.

Paldies.

S. Osipova.

Tiesnešiem būtu jautājumi tiesībsarga pārstāvei? Nebūtu.

Pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem?

A. Leškoviča.

Atšķirīgā attieksme pēc būtības nav pamatota, ja likums nerasniedz izraudzītos mērķus. Jūsu skatījumā... ja šajā gadījumā likums nerasniedz izvirzītos mērķus attiecībā uz noteiktām personu grupām, kuras arī minētas likuma 2. pantā pie nodokļu maksātājiem, vai jūsu skatījumā tas nav 91. panta pārkāpums?

G. Gailīte.

Lūgšu precizēt jautājumu.

A. Leškoviča.

Likumā ir noteiktas personu grupas, uz kurām būtu attiecināms solidaritātes nodoklis. Šobrīd mēs esam noskaidrojuši, ka attiecībā uz dažām maksātāju grupām, kā piemēram, uz pašnodarbinātajiem, īstenībā solidaritātes nodokļa likums nestrādā. Līdz ar to var teikt, ka likums nerasniedz savu mērķi attiecībā uz šīm grupām.

G. Gailīte.

Uz pašnodarbinātajiem?

A. Leškoviča.

Uz pašnodarbinātajiem.

G. Gailīte.

Jā, paldies. Attiecībā uz pašnodarbinātajiem gribētu teikt to, ka pašnodarbinātais, kā jau te bieži ir izskanējis, pats sev nosaka šo te sociālās apdrošināšanas maksājuma lielumu, attiecīgi no pārējās summas, kas viņa gadījumā ir vērtējama kā ienākumi, viņš maksā citus nodokļus, piemēram, ienākumu nodokli. Tas, ja pašnodarbinātais, teiksim tā... viņš teorētiski saņem šo te lielo algu, bet izvēlas maksāt sociālās apdrošināšanas iemaksas no mazākas algas, lai nemaksātu no atlikušā

varbūt solidaritātes nodokli, tā ir mūsu ieskatā šīs te grupas izvēle. Viņi izvēlas, teiksim, maksāt tādas iemaksas, kā viņi ir izvēlējušies. Tas ar likumu viņiem ir atļauts. Nu un šeit es gribētu teikt, ka tā ir attiecīgās grupas tiesiskā apziņa, kā likumu šajā te gadījumā viņi attiecībā uz sevi vērtē.

A. Leškoviča.

Sakiet... mēs tagad uzklaušām arī Latvijas Bankas pārstāvja vērtējumu par to, ka īstenībā tika izvēlēta tikai neliela sabiedrības daļa, no kura paņēma, bet attiecībā uz patiesām lielo algu un lielo ienākumu saņēmēji patiesībā šobrīd nekādīgi netiek aptverti ar solidaritātes nodokļa likmi un līdz ar to nekāda solidaritāte arī netiek pārņemta. Vai jūs savā vērtējumā vērtējat arī to, ka īstenībā šis likums ierobežo tikai nelielas sabiedrības daļas tiesības, savukārt tas neattiecas uz lielākas sabiedrības daļas un vēl lielāku ienākumu saņēmējiem.

G. Gailīte.

Tiesībsargs vērtēja attiecīgi Solidaritātes nodokļa likuma normu atbilstību. Solidaritātes nodokļa likums tieši attiecas uz darba ņēmējiem, darba devējiem un pašnodarbinātajiem, līdz ar to tiesībsargs arī vērtēja tikai šīs te kategorijas. Vairāk neko ārpus šī te likuma neizgājām.

A. Leškoviča.

Un pēdējais jautājums. Jūs esat minējuši, ka tie solidaritātes nodokļa maksātāji, kas netiek apdrošināti visiem apdrošināšanas veidiem, ka viņu skaits ir tik mazs, ka nebūtu samērīgi pielāgot kaut kādu speciālu administrēšanas kārtību. Mūsu pieteikumu gatavojot, mēs esam aprēķinājuši, ka īstenībā viens pats, teiksim, sabiedrībā zināms visiem sociālās apdrošināšanas veidiem neapdrošināts Aivars Lembergs varētu nofinansēt to, kas ir nepieciešams, lai veiktu tās pašas izmaksas deklarācijas izmaiņai un ieviešanas sistēmai, atbilstoši tiem pašiem aprēķiniem, kurus mēs sniedzām... kurus pašas ministrijas ir rēķinājušas attiecībā uz...

S. Osipova.

Es atvainojos, jūs šobrīd runājat par iespējamiem alternatīviem līdzekļiem solidaritātes projekta finansēšanai? Jūs ļoti tālu atkāpāties.

A. Leškoviča.

Nē... ka vai tiešām, teiksim, tās administratīvās izmaksas ir tik nesamērīgas, lai panāktu vienlīdzīgu attieksmi pret visiem solidaritātes nodokļa maksātājiem?

G. Gailīte.

Pirmām kārtām gribētu teikt, ka tiesībsargs kā tāds administratīvās izmaksas nerēķināja un neskaitīja, un nevērtēja. Otrkārt, attiecībā uz tām konkrētām personālijām mums nav tādas informācijas, cik varētu būt ieguvums no konkrētās personas nenomaksātajiem nodokļiem vai nomaksātajiem nodokļiem.

A. Leškoviča.

Nav vairāk jautājumu.

S. Osipova.

Saeimas pārstāvjiem ir jautājumi tiesībsarga pārstāvei?

I. Tralmaka.

Jā, viens tikai. Es gribēju precizēt jūsu atbildi uz jautājumu, ko uzdeva kolēģi. otrā pusē. Par pašnodarbinātajiem. Tad es saprotu, ka jūsu atbilde ir tāda, ka, jūsuprāt, tiesībsarga ieskatā pašnodarbinātie neatrodas vienādā tiesiskā un faktiskā situācijā ar citiem solidaritātes nodokļa... nu, ar darba ņēmējiem.

G. Gailīte.

No vienas puses, jā. Ja darba ņēmējs nevar noteikt... vairumā gadījumā nevar noteikt savu darba algu, tad tā ir atkarīga no darba devēja, tad pašnodarbinātais šajā te ziņā ir brīvs savā izvēlē un var noteikt tādu šo te algu, no kuras maksāt nodokļus sociālās apdrošināšanas un/vai solidaritātes nodokli... jā, šādā ziņā viņi nav salīdzināmi.

I. Tralmaka.

Paldies.

S. Osipova.

Tiesai jautājumu tiesībsarga pārstāvei nav. Paldies jums.

Tiesnesis Kusiņš vēlējās uzdot jautājumu pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem.

G. Kusiņš.

Jā, es gribēju uzdot jums jautājumu saistībā ar to jautājumu, ko jūs uzdevāt tiesībsarga pārstāvei saistībā ar 91. panta testu. 91. panta testa viens no jautājumiem ir, vai atšķirīgai attieksmei ir objektīvs, saprātīgs pamats, proti, vai tai ir leģitīms mērķis. Sakiet, lūdzu, kā jūs saprotat šo testa jautājumu? Vai tas ir leģitīms mērķis ierobežojumu leģitīmais mērķis vai likuma mērķis? Jūs uzdotajā jautājumā to formulējāt kā likuma mērķi.

A. Leškoviča.

Izejot no Satversmes tiesas prakses, tas ir ierobežojuma mērķis.

G. Kusiņš.

Bet jūs uzdevāt jautājumu par likuma mērķi? Vai es pareizi saprotu, ka tas ir tad kaut kas cits?

A. Leškoviča.

Likumā tika nedefinēts konkrēts mērķis, kas bija par pamatu ierobežojuma attaisnošanai.

G. Kusiņš.

Nav vairāk jautājumu.

S. Osipova.

Tiesnesis Laviņš... Kam uzdos?

A. Laviņš.

Lai ievērotu procesuālo taisnīgumu šajā stadijā, ja ir uzdots jautājums pieteikuma iesniedzējiem, tad būtu procesuāli līdzsvaroti uzdot jautājumu arī Saeimas pārstāvjiem.

Pēc tam, kad esam noklausījušies Latvijas Bankas pārstāvja skaidrojumu, un mans jautājums bija saistīts ar lietas materiālos esošo tabulu, kur jūs mēģinājāt paskaidrot šo solidaritātes nodokļa likuma ieviešanas vienu no mērķiem — darbaspēka nodokļa regresivitāte... mēs dzirdējām šos argumentus, ka šādi darbaspēka nodokļa slogu rēķināt ir kļūdaini. Kāds būtu jūsu komentārs par šo?

I. Tralmaka.

Es ļaušu kolēģim.

M. Brencis.

Nē, nu es arī uzmanīgi klausījos un es arī uztvēru to atšķirību. Es saprotu, ka runa ir par to, ka nebūtu pareizi rēķināt vienu no soc. iemaksu daļām, proti... Tātad šajā te tabulā mēs esam apkopējuši visas šo darbaspēka ienākumu nodokļu daļas., proti, gan darba devēja, gan darba ņēmēju, gan arī iedzīvotāju ienākumu nodokļa daļu... es sapratu to ideju, ka darbaspēka nodoklis no ekonomiskās loģikas būtu primāri vērtējams no darba devēja puses, ka darba devējam interesē izmaksas un darba devējam interesē kopējais slogs un ka tie 10,5 procenti ir tā kā darba ņēmēja

sadaļa un pareizāk būtu metodoloģiski darbaspēku pēc OECD... kā es saklausīju Kušnera kunga sacītajā... darbaspēka nodokļa slogu rēķināt arī bez šī darba ņēmēja sadaļas. Bet šajā gadījumā mēs runājam par kopējo slogu darbaspēka nodoklim un darbaspēka nodoklis sastāv no iedzīvotāju ienākuma nodokļa, kā arī no šī te kopējā soc. iemaksu nodokļa, kas... jā... ir dalīts šajā gadījumā darba ņēmēja un darba devēja daļā. Es nezinu, vai Robežnieces kundzei, iekļaujot anotācijā šo informāciju, bija kāds īpašs manipulatīvs mērķis, tomēr redzot to situāciju, ka pie 4 tūkstošiem šiem lielo algu saņēmējiem, kas ir neliels skaits un nodokļu maksātāji 0,7 procenti jeb 5 tūkstoši... ka šajā brīdī ir šī regresivitāte. Tas bija... mērķis bija parādīt to, ka pastāv attiecībā uz lielo algu saņēmējiem jeb uz ieņēmumiem no darbaspēka pastāv šī regresivitāte. Tāds bija mērķis. Mērķis bija parādīt to, ka mēs vēlamies ieviest pirmo soli uz progresivitāti. Tāds bija mērķis. Es nedomāju, ka Finanšu ministrijas mērķis bija kaut kā īpaši manipulēt ar skaitļiem. Runa ir vienkārši par to, kā mēs definējam darbaspēka nodokļa likmi un kurā vietā sākās Finanšu ministrijas ieskatā vai likumdevēja ieskatā šī te regresivitāte. Tāds bija mērķis.

Protams, mēs varam runāt par dažādām ekonomiskām kategorijām un lietām, tomēr, ja mēs runājam par likmi kopējo, tad likme sastāv no divām daļām — no darba ņēmēja un darba devēja sadaļas. Tāda ir atbilde.

S. Osipova.

Paldies Saeimas pārstāvjiem.

Nu un šobrīd atlikušajā mūsu laikā mēs labprāt aicinātu savu viedokli paust Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības priekšsēdētājam Egilam Baldzēnam.

E. Baldzēns.

Jā, nu es mēģināšu arī teikt savu viedokli un arī Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības viedokli, jo mums arī ir bijušas karstas diskusijas un debātes par to. Mēs arī savu ziņojumu sastādījām, kā mēs šo visu uztveram.

No mūsu viedokļa Saeima nav pārkāpusi Satversmi, viņai tādas tiesības ir pieņemt šādu likumu. Mēs uzskatām, ka tik tiešām progresivitāti var dažādā veidā iedibināt, vai tas būtu iedzīvotāju ienākumu nodoklis, vai tās būtu valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, vai tas būtu tā kā ar neapliekamo minimumu pat varētu attiecināt uz viņiem, vai ar likmi. Piemēram, neapliekamais minimums ir Lielbritānijā valsts sociālās apdrošināšanas iemaksām, kas, protams, tiem, kam ir mazākas algas, tiem ir izdevīgāks. Tāpat arī to varētu skatīt uz nekustamā īpašuma nodokli.

Tajā pašā laikā mums noteikti ir jāsaka viens, ka mēs uzskatām, ka šī likuma virzība bija ļoti strauja, bet viņa nebija ne vienā, ne divās, ne naktīs, ne nedēļā. Diskusijas mums bija, mums bija Nacionālajā trīspusējās sadarbības padomē, kurā

pedalās Ministru prezidents, pedalās ministri, mums bija Finanšu ministrijas un Nacionālās trīspusējās sadarbības Budžeta un nodokļu politikas apakšpadomē. Mēs izteicām arī citus priekšlikumus, kas varēja būt alternatīva šiem risinājumam, tie netika pieņemti. Ja teiksim... runāsim kaut vai par mūsu priekšlikumu, ko mēs izteicām vairākkārtīgi, kad mēs teicām, ka ja tādu likumu kā Solidaritātes likums... kā vēlāk viņš tapa, viņš tiktu pieņemts, tad mūsu viedoklis bija tāds, ka viņš pirmām kārtām nedrīkstētu sasniegt tikai vienu mērķa grupu — pašus augstāk kvalificētos un labāk atalgotos darbiniekus, ka mēs no savas puses ierosinām to attiecināt noteikti arī uz kapitālu un darbu un norādījām to, kādas ienākumu nodokļa likmju atšķirības ir šajās divās būtiskajās grupās. Un runājām arī par to, ka tādā gadījumā būtu nepieciešams skaidri apzināties, ka ienākumi no kapitāla, it īpaši no lielā kapitāla, būtu ar daudz lielāku atdevi tam pašam mērķim, ko zināmā mērā vēlāk Saeima arī uzstādīja — progresivitātes stiprināšana, regresivitātes samazināšana.

Tajā pašā laikā mēs runājām arī par to, ka, ja šādu likumu īsteno, būtu nepieciešams skatīties, vai nevajadzētu ilglaicīgajiem konkrētajiem kādiem sociālajiem pakalpojumiem šīs solidaritātes nodokļa maksātājiem tikt saglabātiem. Mēs tajā brīdī piedāvājām pensijas, tas ir, pirmo un otro līmeni, ka tas varētu būt saglabāts. Jo ārkārtīgi svarīgi vienmēr ir mēģināt cilvēkus motivēt, lai viņi redzētu un skaidri zinātu, ka jā, mēs piedalāmies sabiedrības vajadzību zināmā risināšanā, kārtošā, tajā pašā laikā arī mēs saskatām konkrētu zināmu labumu sociālo garantiju sašaurinātā jomā, nevis kā slimības pabalstu, piemēram, bet jau ilglaicīgajos šajos sociālajos pabalstos. Tas tika noraidīts,

Tāpat tika izteikta doma, ka mēs varētu šinī gadījumā skatīt arī citu risinājumu, ja šie priekšlikumi netiktu pieņemti. Netika pieņemts arī priekšlikums atcelt šo iemaksu griestus un izmaksu griestus, jo tas tāpat attiektos pamatā uz īslaicīgajiem sociālajiem pabalstiem un sociālajām garantijām. Arī šis tika zināmā mērā noraidīts.

Nu, pretēji mūsu vēlmei, darba devēji arī izteica dažus priekšlikumus, ko mēs parasti bijām veiksmīgi nobremzējuši, bet nu šajā reizē viņi jutās ļoti savu, teiksim, augstāk kvalificēto menedžmentu aizskarti, un tas bija, piemēram, par laulātā drauga vai pieauguša bērna invalīda šo atvieglojumu un vēlāk viņi jau to reducēja un uz invalīdiem tas vairs neattiecās... gala rezultātā mēs pazaudējām neapliekamo minimumu jeb, precīzāk, atvieglojumu par personu, kas ir tātdarbinieka apgādībā, varbūt laulātais, tēvs, māte, kas nesaņem pensiju un tamlīdzīgi. Šāds priekšlikums no darba devējiem bija, kā atvieto šo šim fiskālajam efektam šeit, šajā brīdī.

Mēs, protams, tam iebildām, bet tā kā šī prakse ir tāda, ka tiešām tāds sociālās garantijas veids diemžēl nav ne Lietuvā, ne Igaunijā, šīs vajadzības, kuras minēja arī Saeimas puse, tajā skaitā nopietnās aizsardzības vajadzības un tamlīdzīgi... tika

īstenotas un pieņemtas, neskatoties uz to, ka šī te virzība turpinājās. Jo no mūsu viedokļa noteikti bija nepieciešams šo tvērumu ņemt plašāku, ievērojami plašāku.

Mēs uzskatām, ka jau šajā redakcijā, kas tagad ir, kur mēs mērķtiecīgi pēc šā laika esam godīgi strādājuši, mēs esam panākuši daudz risinājumus daudz labāk. Kā redzams, arī šobrīd attiecīgi ir zināmām pensijas lietām šis solidaritātes nodoklis jau modificēts, varētu teikt, šajā virzienā. Ir arī pozitīvi vesela virkne citas lietas risinātas, piemēram, mēs ļoti mērķtiecīgi, pat caur mūsu visām 20 dalīborganizācijām, caur Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības kongresu virzījām un saņēmām arī kolēģu atbalstu no sociālajiem sadarbības partneriem par to, ka ienākumu nodoklis nākotnē ir 20/20 procenti. Mēs šo diskusiju uzsākām tādā nozīmē, pirms tam bija arī domas citiem, protams, bet mēs tā mērķtiecīgi to darījām un tagad tas ir šajā nodokļu reformā ietverts. Jā, tiesa, ar divu gadu nobīdi — pārejas periodu... nu kāpēc? Tāpēc, ka tomēr investīcijas, kas ir ieguldītas šajos lielajos uzņēmumos, prasa, lai tās visas kārtotu ar zināmu tādu konsekvenci un tur ir nepieciešams pārejas periods, jo pretējā gadījumā lieliem nopietniem uzņēmumiem varētu rasties zināmas problēmas, tajā skaitā, ar banku kredītiem un citiem finanšu instrumentiem. Tā kā tas būtu vēl viens, ko es noteikti gribētu pateikt.

Un kas mums liekas... Protams, ka šis bija politisks lēmums. Protams, ka šis lēmums bija ar zināmu tādu aprēķinu, ka ir vajadzīgi papildu finanšu līdzekļi, tāpēc varbūt arī viņš tika tā ļoti konsekventi īstenots. Viņš tika padarīts aizvien skaidrāks tādā pieņemšanas gaitā un šobrīd jau skaidrojumus dzirdu daudz precīzākus... tās interpretācijas, kas ir šis solidaritātes nodoklis. Nu, tajā pašā laikā ir jāsaprot, ka tik īsā laikā, lai arī ar diskusijām, kas bija vairākas nedēļas, es gribu to uzsvērt, vairākas nedēļas... nu, to tomēr nevar tik zibenīgi to panākt un tāpēc tas arī ir ar zināmām pretrunām un arī iebildumiem un kritiku.

No mūsu viedokļa katrā ziņā šis likums varēja būt kvalitatīvāks un šis tvērums varēja būt veiksmīgāks, bet mēs neapstrīdam to, ka var šo jautājumu risināt Ministru kabinets.

Un otrs jautājumu loks ir tas, ko arodbiedrības vienmēr ir teikušas, ka mums ir ļoti uzmanīgi jāskatās ēnu ekonomikas virzienā, ka ēnu ekonomika ir katrā ziņā pretinieks tiem cilvēkiem, kuriem maksā lielas algas un maksā visus nodokļus, ka lielas algas nav kauna traips, ja tās ir godīgi nopelnītas un varbūt drīzāk kauna traips ir tur, kur ir konverta algas, blakus nelielām, mazām algām. Tā kā mūsu vienmēr tā doma ir bijusi tāda, ka ir jāstiprina tie darba devēji, kuri maksā lielas algas, visus nodokļus un tāpēc mēs esam bijuši tā ļoti piesardzīgi šajos vērtējumos, lai arī neviena arodbiedrības biedra mūsu rindās starp 20 dalīborganizācijām, kurš būtu solidaritātes nodokļa maksātājs, nav.

Tas bija... nu pamatā tā galvenā lieta. Bet mēs uzskatām, ka tik tiešām būtu bijis vēlams, lai šīs diskusijas būtu. Šobrīd tā pamatproblēma no mūsu viedokļa ir

lielā mērā ar likuma grozījumiem atrisināta. Viņa ir parādījusi arī vēl to, uz ko mēs vēl pagaidām pat necerējām, ka zināmā mērā progresivitāte ir parādījusies. Jā, viņa varbūt arī varēja būt labākā veidā iedzīvotāju ienākumu nodoklī, bet sākums varbūt ir labs, tālāko var diskutēt. Mēs, vienīgi saprotam, ka pienāks laiks pavisam drīz, ne šobrīd, un mums būs jārisina par to... ja jau mums vienu brīdi bija nostāja 20/20 darbs un kapitāls, tad varbūt mums kādam lielākam kapitālam vajadzēs arī teikt, ka varbūt nevajadzētu viņu salīdzināt gluži ar ģimenes biznesu un viņiem noteikt tādu pašu 20 procentu... varbūt šī diskusija būs jau nākotnē par to, jo valdība atsevišķos jautājumos ir pavisam tālāk, nekā mēs cerējām.

S. Osipova.

Tā. Paldies par viedokli. Tiesnešiem jautājumi. Tiesnese Ziemeļe. Lūdzu!

I. Ziemeļe.

Ja, paldies. Ja mēs varētu atgriezties atpakaļ pie tā brīža, kad jūs piedalījāties sarunās — tātad Ministru kabinets ar sociālajiem partneriem. Jūs minējāt, ka jūs paši piedāvājāt vairākas alternatīvas, tostarp dažas no tām, ko jūs nosaucāt, patiesībā sasaucās ar to, ko mēs tikko dzirdējām no Latvijas Bankas, nu, teiksim, kapitāla aplikšana ar šādu nodokli. Vai jūs varat komentēt, kāpēc priekšlikumi, kur vismaz izklausās, ka jūs neesat vienīgie, kas uzskata kā ekonomiski pamatotus... kāpēc šos priekšlikumus gala beigās neuzklausīja un taisni izvēlējās, lūk, šādu pieeju?

E. Baldzēns.

Es varu izteikt savu viedokli. Tas, protams, nenozīmē, ka tā ir absolūta patiesība. Man pašam šķiet, ka tā problēma bija tāda, ka tajā brīdī darba devēji vēl uz tik radikālu viedokli, kā 20/20, nebija gatavi. Mēs par to runājām daudz un es tā lēnām atceros, kā kurš darba devējs lēnām sāka tam piekrist, bet pagāja zināms laiks, kamēr šajās debatēs... tas nebija vienkārši vairs jau arodbiedrību uzstādījums, bet bija arī darba devējiem izpratne, ka tas būtu nepieciešams kā sociāli taisnīgs. Nu, tā tas tiešām bija.

Un otrs, kas ir. Ka mūsu priekšlikumi tajā brīdī, ko mēs izteicām par šo pirmo un otro pensijas līmeni... un pa griestu atcelšanu... tajā brīdī darba devējiem bija radikālāka nostāja Darba devēju konfederācijai, ka tas nav pieļaujams šāds likums. Un nevis par to, ka varētu viņu tur modificēt... Un tas arī zināmā mērā, teiksim, radīja to, ka tas kompromiss netika sasniegts. Es domāju, ka ja būtu darba devēji tajā brīdī reaģējuši, ka varētu tomēr būt šāds likums, viņš varētu būt gan plašāks, gan tajā pašā laikā godprātīgāks pret nodokļu maksātāju, kam tas skar, tad tajā brīdī mēs varbūt to kompromisu būtu atraduši. Bet viņu tā nostāja bija meklēt kādus citus alternatīvus

risinājumus, kas neskartu tieši šo darbinieku grupu, vismaz tik šaurā jomā. Nu, mūsu priekšlikumi tajā brīdī nerada tādu atbalstu.

I. Ziemeļe.

Un sakāt, lūdzu, es sapratu tagad to situāciju... Bet ka jūs tagad vērtējat... tā tad ir pagājuši divi gadi un atkal notiks izmaiņas un šis konkrētais nodoklis tā tad tiks savādākā formātā piemērots. Ja mēs runājam par nodokļa politiku, tad nešaubīgi sociāli atbildīgā valstī nodokļu politikai ir tiešām jābūt ilgtspējīgai, saprotamai, samērīgai un tā tālāk. Šie principi jau šeit ir izskanējuši. Jums, teiksim, bija tāda pārliecības sajūta, ka šis konkrētais solidaritātes nodoklis tādā redakcijā, kā mums viņš šeit ir, ka viņš, teiksim, tiek pieņemts ar tādu domu, ka jā, viņš šajā nodokļu sistēmā ienāk un darbosies ilgtermiņā... tā tad nesīs šo ekonomisko efektu. Vai jūs tajā brīdī jau sapratāt, ka tas ir tāds mazs solītis kaut kam lielākam nākotnē?

E. Baldzēns.

Nu, godīgi runājot, es domāju, ka viņš tiks modificēts, jo tās pretrunas bija skaidras tādā nozīmē, ka viņš tiks pieņemts... varētu teikt... valdība domāja, ka par pamatu ilgstoši, mēs domājam, ka tas pamats būs drusku šaurāks, bet valdība, ka drusku plašāks... Bet ka tur vēl būs kaut kāda pēcdiskusija, ka tas tā nebeigsies tik vienkārši. Nu, tad ir līdzīgi, ja es te drīkstu atļauties pateikt, par mikrouzņēmumu... šīm visām problēmām. Jo tās prasa to, lai mēs mazliet paskatītos uz šīm problēmām plašāk nekā tikai, teiksim, darbinieks... mums vajadzētu uzreiz skatīties arī, kā Latvijas Banka teica, uz citām ienākumu guvēju grupām, kas nebūtu arī darba devēji un nebūtu kapitāla īpašnieki. Un tad mēs varētu to nonākt pie tāda veiksmīgāka, bet šie jautājumi parasti ir tādi, ka viņi prasa gadus, lai nonāktu pie tāda sabiedriskā kopsaucēja. To es saku no savas pieredzes. Un ja šeit būtu vai nu Pašvaldību savienības pārstāvji vai no Darba devēju konfederācijas, viņi varētu teikt to pašu. Tas nav pārspīlēti, bet tie gadi nav obligāti daudz... tā varbūt ir neveiksme, ja tie ir trīs vai četri gadi...

I. Ziemeļe.

Skaidrs. Un tad runājot par šo taisnīgumu, kas ieskanējās arī rīta pusē, ka tā tad solidaritātes nodoklis ir panācis zināmu tādu... varbūt solītis tā kā uzticības valstij nostiprināšanā... atsaukšanā... un otrs aspekts, ka, protams, šis nodoklis, teiksim, lielais vairums sabiedrības uzskata, ka tas ir taisnīgs un līdz ar to arī zināmi tiesiskas valsts principi tiek ievēroti. Vai jūs kopumā raksturotu šo pieeju kā tādu taisnīgu?

E. Baldzēns.

Man būtu grūti to nosaukt kā viennozīmīgi taisnīgu. Tas varbūt vienkārši ir taisnīgs pret minimālās algas saņēmēju, kas maksā visus nodokļus un viņa darba devējs visus nodokļus maksā. Tad tur, protams, ir taisnīgi. Bet, ja būtu jau konverta algas, tad mēs varētu skatīties savādāk. Tā kā... jo tā lielo algu saņēmēju grupa ir tā, kura izraisa tādu nepatiku, ņemot vērā tās dzīves dārdzības lietas, darba samaksas apmērs, kas ir pie mums. Mēs šajā virzienā mērķtiecīgi strādājām, saņemam ļoti lielu pretestību. Bet es varu teikt, ka nākamajā gadā minimālās algas neto pieaugs par 20,36 procentiem un tas ir lielāks ieguvums, nekā šis nodoklis šobrīd. Protams, mēs vēlamies, lai tie cilvēki arī no šīs lielākās algas maksā pēc iespējas arī tos nodokļus, kas valstij pienākas un par to es varu teikt tā, ka tur, kur ir ēnu ekonomika, praktiski nav arodbiedrību.

S. Osipova.

Tā... paldies. Šobrīd diemžēl tiesa beigs jūsu iztaujāšanu un tas turpināsies nākamajā tiesas sēdē.

E. Baldzēns.

Paldies.

S. Osipova.

Ir jāatvainojas, bet tā nu mums sanāk.

Tā... Tātad šobrīd tiesas sēde tiks turpināta 19. septembrī pulksten 10.00. Mēs turpināsim uz klausīt Baldzēna kunga atbildes uz tiesnešu jautājumiem un uz pušu jautājumiem.

Pēc tam mēs aicināsim viedokli sniegt Valsts prezidenta kancelejas pārstāvim un profesoram Jānim Lazdiņam.

Pēc tam būs pārtraukums, lai puses varētu sagatavoties tiesas debatēm godprātīgi, pilnvērtīgi un pēc tam sekos tiesas debātes.

Ar to arī šodien paziņoju tiesas sēdi par slēgtu.

Stenogrammas izgatavotāja

Mārīte Ceļmalniece

Tiesas sēžu sekretāre

Marija Paula Pēce